

ΛΟΥΔΩΒΙΚΟΣ ΝΑΠΟΛΕΩΝ.

Θέλεται μὲν καὶ φωτίζεται ὁ φιλομαθὴς ἄνθρωπος ἀναγινώσκων τῶν φιλοσόφων τοὺς βίους· ἐνθουσιᾷ δὲ καὶ ὠρελεῖται πολὺ μᾶλλον γνωρίζων ὅπως οὖν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τοὺς ἐξόχους ἄνδρας, ὅσοι δ' ἐπρεψαν ἐφαρμόζοντες τὴν θεωρίαν εἰς τὴν πράξιν.

Οὐδεμία ἴσως χώρα ἄλλη παρὰ τὴν Γαλλίαν δὲν ἠτύχησε νὰ γενήσῃ τοσοῦτον μεγαλοφυεῖς νομοθέτας, ἀνδρείους στρατηγούς, καὶ ἐνδόξους ἄρχοντας. Τίς δὲν ἐνθουσιᾷται μεταξὺ τῶν ἄλλων τὴν ἀείμνησον ἐκείνην συνεδρίασιν, ὅτε πάντες τοῦ ἔθνους οἱ πρόκριτοι, πανταχόθεν συνηγμένοι ἀνεκαίνισαν μὲν διὰ μιᾶς ἕλῃ τῆς ὑπαρχούσης κοινωνίας τὸ ἐτοιμόρροπον σύστημα· ἐθυσίασαν δὲ αὐτομάτως εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος καὶ κληρονομικὰ προνόμια, καὶ τιμὰς πατροπαράδοτους, καὶ δικαστικῆς ἐξουσίας δικαίωματα· καὶ χρηματισμοῦ πλουσίους καὶ διαρκεῖς πόρους. Τοιαύτη πολιτικὴ αὐταπάρνησις, μέλλουσα βεβαίως νὰ ἐξομοιώτῃ διὰ παντὸς ἐνώπιον τῶν νόμων τὸσον ἑτερογενεῖς τάξεις, καθὼς ὁ χριστιανισμὸς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, δὲν ἐφάνη ποτέ εἰς κανένα τόπον.

Εὐτυχὴς ἡ νύξ τῆς 4 Αὐγ. ὑπὲρ τῆς Γαλλίας, ἃν δὲν παρηκολουθεῖτο ἀπὸ πολλὰς ἀποφραδας ἡμέρας! ἃν διέμενον ἀρχαφνὴς καὶ ἀσωμήτους ἢ ἀκμῆ ἐκείνη τῶν γενναίων φρονημάτων καὶ τοῦ ζήλου τῶν κοινῶν καλῶν, ἧτις ἐκάλει πάντας τοὺς ἄλλους λαοὺς μάρτυ-

ρας τοῦ πατριωτισμοῦ, καθὼς ἔπειτα τῶν θριάμβων.

Ἔπεσε τότε τὸ σύστημα τῆς παλαιᾶς κυβερνήσεως, τὸ ὅποιον ἐπεσκίαζεν ὡς τανύφυλλος δρυὶς ἕλῃ τὸ ἔδαφος τῆς Γαλλίας· ἀλλ' αἱ ρίζαι ἔμενον εἰσέτι βαθύως ἐξήπλωμένοι, οἱ δὲ νεωτερισταὶ μὴ ἀρκοῦμενοι εἰς τὰ γενόμενα, ἤθελον καὶ αὐτὰς καθάπαξ νὰ ἀνασπᾶσιν· ἀνέλαβον δὲ ἡράκλειον καὶ ἀπέραντον ἄθλον, μὴ ἀναλογιζόμενοι ὅτι ἡ ἀπόλυτος ἰσότης ὑπάρχει ἀνεπίκριτος, αἱ δὲ βελτιώσεις κατορθοῦνται βαθμηδὸν καὶ ἀπαιτεῖται χρόνος πολὺς εἰς τελεωσίν των. Ἦτο ὅμως εἰμαρμένον ἴσως νὰ γεννηθῇ ὁ ἐμφύλιος ἐκείνος πόλεμος, διὰ τὸν ὅποιον κατεκεραμάσθη ἡ πολιτικὴ εἰς πολυαριθμοὺς πατρίδας, καθὼς ἡ πίστις εἰς αἰρέσεις. Ὅποια ἄμιλλα ἀκολούθως πρὸς τὰς ἀλλήλοδιαδόχους μεταβολὰς! ὅποιος δὲ συνωθισμὸς εἰς τὴν ἀπώλειαν! Στρατηγῶν, καὶ πρόεδροι, καὶ ναύαρχοι, καὶ διευθυνταὶ διαφόρων συμβουλίων, οἵτινες ἤξωθησαν ἐνίοτε νὰ κατοικήσωσι τῶν βασιλέων τὰ ἀνάκτορα, ἐξήσκησαν δὲ μεγάλην δύναμιν, ἀπήγοντο ἔπειτα ἀλληλοδιαδόχως εἰς τὰ δεσποτῆρια, ἐκείθεν δὲ συήθως καὶ εἰς σφαγὴν, ἃν δὲν πρόφθανον νὰ διασωθῶσι φεύγοντες εἰς ψυχρὰ κλίματα, ἢ εἰς ἠλιεκαύστους τόπους. Πολλοὶς τοὺς ἀπέδιωνεν ἡ βία, ἐνῶ οἱ ἀνεμοὶ ἀντίπρωροι πνέοντες, τοὺς ἐμπόδιζον νὰ μακρυνθῶσιν· οὕτω δὲ ναυαγήσαντες τινες ἐπεκαλοῦντο ὡς εὐεργετικὸν σύμπτωμα τὴν τρικυμίαν· (1) ἄλλοι δὲ σοφοὶ, διάφοροι ἀφαιρού-

(1) Οἶον ἕσπερον ὁ διαβόητος Νομοδιδάσκαλος Μερλὲν εἰς τῆς Ὁλλανδίας τὰ παράλια.

μενοι και της διανοίας αυτής την παρηγορίαν, απήσπωντο δυναστικώς και από τον κόσμον των ιδεών, την τελευταίαν ταύτην των ανθρώπων πατρίδα. (1)

Η άλληλομαχία των κομμάτων και των παθών η άγριότης κατήντησεν τσοτούτον επίφοβοι, η δέ διάλυσις των τελευταίων στοιχείων της κοινωνίας ητο τσοτούτον προσεχής, ωστε και ο ακατάπληκτος αυτός Ναπολέων, εμφανισθείς ποτε εις της κοινής σωτηρίας το συνέδριον εζήτηε διαβατήριον, δια να απέλθη να υπηρετήση της Όθωμανικής αυτοκρατορίας τον κυριάρχην. (2) καθώς δια τους αυτούς λόγους και ο Κρόμβελ πρό της κατά το 1640 μεταπολιτευσεως, την παραμονήν σχεδόν αυτής της δικτατορικής παντοδυναμίας του, έσπευδε να καταφύγη εις την Αμερικην μετά του Χάμδεν.

Εις τοιαύτας έλεεινάς περιπετείας φέρουσι αι δημαγωγικαί στάσεις τους λαούς, οσαι υπερβαίνουσι τον Ρουβίκωνα! Ούτω δε προσοχθούσιν απελπιζόμενοι και οι άπορητότατοι πολίται. Αλλ' η θεία πρόνοια δεν άφνει ταυς μεγαλεπίδουλους άνδρας να διαφύγωσιν, όταν δύνανται να χρησιμεύσωσιν εις γενικόν τινα και κοινωφελή σκοπόν· τούτο δε άπεδείχθη νεωστί και επί του ένεσσοώτου προέδρου της Γαλλικής Δημοκρατίας.

Ο Λουδ. Ναπολέων εγεννήθη τη 20 Αυγούστου 1808 εις του Κεραμεικού το παλάτιον υπό της Ορτηνσίας, κόρης μὲν της πρώτης αυτοκρατορίσεως των Γάλλων Ίωσηρήνης και του υποκόμητος Βωχαρνέ, (3) συζύγου δε του Λουδοβίκου Βοναπάρτου πρώην βασιλέως της Ολλανδίας. Το συμβεβηκός τούτο ανηγέλη δια τηλεβόλων εκ της μητροπόλεως εις πᾶσαν της Γαλλίας την ευρύχωρον τότε επικράτειαν, καθώς και εις τον μέγαν λεγόμενον στρατόν. Μετά δε ταυτα ο αυτοκράτωρ Ναπολέων και η δευτέρα αυτοκρατορίσα Λουηζία ανεδέχθησαν το νεογνόν εκ των υδάτων του βαπτίσματος. Έκτοτε δε εις τους κόλπους της δόξης ανατρεφόμενος ο Λουδοβίκος Ναπολέων, έλαβε κατά παραδόξον τινα σύμπωσιν ως παιδαγωγόν τον Κ. Λιβζ, υϊόν περιφήμου δημαγωγού, αυτοχειρισθέντος δια να μη επίζηση άφου εξέλιπεν ο αίματοχαρής συνέταιρος αυτού Ροβισπιέρος.

Μετα δε την πολινόρθωσιν της βασιλικής δυναστείας των Βουρβώνων η βασιλις Ορτηνσία, μετωνοματιμένη ηδη δούκισσα του Σαιν—Λεου, ανεχώρησεν εϋθύς πονοίκιος εις Βαυαρίαν· αλλ' άποσπαθείσα και αυτοθεν, καθως και εκ της Έλουητίας υστερον δια πολιτικούς λόγους· κατεστάθη όριστικώς εις Ρώμην. Οτε δε ηκούσθη η Ίουλιανή επανάστασις, συνελθόντες του αυτοκράτορος οι συγγενείς, δηλ. η μητηρ και ο αδελφός αυτής καρδινάλης Φέσχ, ο Ίερώνυμος Βοναπάρτης και οι δύο της ανάστης Ορτηνσίας υιοί, διεβουλευόντο, αν ητο δυνατόν να περιστρέψωσι τα πράγματα εις όφελειαν

της οικογενείας των· ωστε εκ μικράς ηδη ηλικίας ο Πρίγγιψ Λουδοβίκος έμυσταγωγείτο εις τα σχέδια της κατακτήσεως. Φοβηθείτης όμως τότε της επιχωρίου αρχής τας μυστηριώδεις σκευωρίας τουούτου συμβουλίου. Ο Λουδοβίκος, καθως και ο αδελφός του, ηγακάσθη να αναχωρήτη εκ του Ρωμαϊκού κράτους. Τότε περιπλεχθέντες αμόφτεροι εις την επισυμβάσαν Ίταλικήν επανάστασιν και υπό του στρατηγού Σερκονιάνη βοηθούμενοι, προσέβαλον τα Ρωμαϊκά στρατεύματα και ανεδείχθησαν νικηταί. Η ένωσις όμως των δυνάμεων της Αυσρίας και Γαλλίας ανέσειλε μὲν της ανταρσίας εκείνης την πρόοδον, αυτοί δε εξωρίσθησαν αμόφτεροι εκ της Ίταλίας.

Αποθανόντος μετα ταυτα την 27 Μαρτίου 1831 του αδελφού του, ο Ναπολέων εξηκολούθησε μόνος τους όποιους έτρεφε πολιτικούς σκοπούς· αλλ' αι πρός κατορθωσιν αυτών απαντώμεναι δυσκολίαι έταπεινώσαν ίκανώς την φυσικήν του υπερηφάνειαν, ωστε κατεδέχθη να ζητήση παρά του Φιλίππου να τον υπηρετή και ως άπλους στρατιώτης. Ο πολύμητις όμως βασιλεύς των Γάλλων τον διέταξεν άποτόμως να μακρυνθῃ. Δια τούτο απελθών εις Αγγλίαν ο Ναπολέων, διέμεινε μέχρις Αυγούστου 1831 θεατής των περι βουλευτικῆς μεταρρυθμίσεως σπουδαίων εκείνης της εποχής συζητήσεων. Υστερον δε επιστρέψας εις Έλουητίαν, ηκούσεν ως εθελοντής εις το σχολειόν του Θουν (Thun) τας στρατιωτικάς επιστήμας· επειδη δε η Θουργοβία τον έπολιτογράφησεν, έπεμψεν εις αυτην υπ' ευγνωμοσύνης δύο εξαίετρα τηλεβόλα μετα πάσης της αναγκαίας άποσκευής. Κατ' εκείνον δε σχεδόν τον καιρόν έγραψε και τους πολιτικούς βρεμβασμούς του (Réveries politiques), καθως και τας πολιτικάς και στρατιωτικάς περι Έλουητίας σκέψεις του (Reflections politiques et militaires sur la Suisse). Έξ αμφοτέρων των βιβλίων τούτων καταδείκνυται έναργώς πόσον πρωίμως ο Ναπολέων ηρχισε να κανονίζη και να κατατάττη τους λογισμούς του· αλλὰ το δεύτερον δοκίμιον εξελέγγει διαφερόντως την ευφύαν και την κρίσιν του, αι όποιαι παρεγνωρίσθησαν εν καιρώ δια την επισκιάζουσαν το σύνολον φιλοδοξίαν.

«Αριστον (λέγει) είδος πολιτείας υπάρχει εκείνο, όπου πᾶσα εξουσία παρεκτροπή, η κατάχρησις επανορθούται εύκόλως· άνευ δε κοινωνικής ταραχής και αίματορραχίας μεταβάλλονται ουχι μόνον οι νόμοι, αλλὰ και ο αρχηγός αυτός της επικρατείας.— Τα τρία πρώτιστα σώματα της εξουσίας υπάρχουσιν ο λαός, η νομοθετική βουλή και ο αυτοκράτωρ κτλ.» Έκτοτε, ως φαίνεται, υπέρ πάντα άλλον ησθάνετο ο Ναπολέων την μαγειάν του τελευταίου τούτου όνόματος· δια τούτο η ιδέα της αναμφισβητήτου αυταρχίας επιπολάζει παντού εις οσα έγραψεν υπομνήματα.

Πνέων τσοτούτον τον πόθον της αυτοκρατορικής μεγαλειότητος, εθεώρει άνέκαθεν τον θεόν του ως άποστολόν τινα, η προφήτην μεγάλων μεταβολών, ως αρχηγόν δυναστείας και ως ένσάρκωσιν, ούτως είπειν, του δημοκρατικού, η μάλλον μοναρχικού πνεύματος. Καθώς δε ο Θεμιστοκλής δεν έκοιμάτο, ένθυμούμενος

του Μιλτιάδου τα τρόπαια, ουτε ο Ναπολέων ειχε ποτε ησυχίαν, αναλογιζόμενος του θείου του τα κατορθώματα· οθεν έφιλοτιμείτο κατά πάντα τρόπον να αναφανῃ αυτού άξιος. Έπειδη πολλάκις άριστον είδος κληρονομίας υπάρχει των προγονων η δόξα. Και αν δε ουτε να την επαναλάβωμεν, ουτε όπωσοῦν να την αυξήσωμεν προωρίσθημεν, ουχ' ηττον όμως χρεωστούμεν να την περιποιώμεθα ως ευθαλές και βαθύσκιον δένδρον της οικογενείας, υπό το όποιον ετύχουμεν κατεσκηνωμένοι.

Τοιαυτα φρονών ο Ναπολέων, απεράσιεν ηδη να καταβάλη εκ του θρόνου τον Φιλίππον, χωρις ουτε εις την μητέρα του ν' αποκαλύψη το μυστήριον τούτο, το όποιον εδυστοδόμειυεν· Οθεν ειςβαλόν αιφνηδίως εις Αργεντόρρατον την 30 Οκτωβρίου του 1836, έπωχείτο άπαθώς επί τεθρίππου άμάξης, ως αν ηρχετο εις έορτήν τινα, η πανήγυριν διήλθε δε δλόκληρον την νύκτα κοιμώμενος χωρις τον ελάχιστον συνειδήσεως έλεγχον, ουτε φόβον όποιονδήποτε, καθως τούτο συνέβη και εις τον θεόν του ένιοτε πριν ανατελῃ η ήμερα και της φονικωτάτης μάχη. Την δε επαύριον περι 5ην ώραν εξελθών, υπήγεν εις έντευξιν του στρατηγού Βώδριϋ, κατά των στρατών του Αουστρελιτζ, όπου ανεπέτασε και την άστοφόρον σημαίαν, ως αν έμλλη να εκτελέση εξέτασιν στρατιωτικού τάγματος· ηγόρευσε δε πρός τους στρατιώτας, ως αν επέστρεφε νικηφόρος από την Αίγυπτον· τέλος πρότεινεν εις άλλον στρατηγόν, τον φρούραρχον της πόλεως, ν' άφοσιωθῃ εις την υπηρεσίαν του, ως αν τῷ διέταττε να επαναλάβῃ τα συνήθη του χρέη! Αλλ' εκ των στρατιωτών όλίγοι τινές μόνον έφώνησαν άνευρημοῦντες το ζήτην ο αυτοκράτωρ... οι δε λοιποί πάντες τον κατεδίωξαν μέχρι της συνοικίας του Φικμα· τινές μάλιστα ηθέλησαν και να τον λογγεύσωσι· τέλος δε συλληφθείς, υπετάχθη άνευ πάλης, άνευ αντίστασεως, άνευ και της ελαχίστης διμαρτυρήσεως, αντι δε παντός άλλου λόγου εξέφρασε τας ακολουθευς μόνον λέξεις « Είμαι λοιπόν αιχμαλώτος· τσοσον καλήτερα, αλλὰ δεν θέλω καταζήτει εις την εξορίαν. » Έπειτα απήχη εις Παρισίους όπου ο Φιλίππος, ο όποιος πιθανώς τον ειδε, μεγαλοψύχως κατ' αυτην την περιστασιν πολιτευόμενος, ηρέσθη αντι πάσης άλλης ποιηής να εξορίση τον προπετη τούτον νεανίαν εις τας Όμοσπόδους της Αμερικῆς επαρχίας.

Πάντα τα συμβάντα ταυτα εξιστορεί ο Ναπολέων προς την μητέρα του δια των προς αυτην επιστολών με άκραν άφέλειαν. Πολλάκις εις αυτάς επικρατεί η ποιητικῆ εκείνη λογογραφία, την όποιαν ώνόμασαν οι Γάλλοι ρωμανισμόν· υπ' πάτας όμως τας άφηγητικῆς ρέει φραγαδίος ο Ναπολεανισμός, καθως ηηγουνται εις αρχαιοί περι του Ροδανου και της Αρεθούτης· παντού αναφαίνεται η σταθερότης του πάθους και η άποφασις του γράφοντος να φθάση τον ύπατον βαθμόν της πολιτικῆς δυνάμεως. Αμφιβόλλομεν, λέγει τις Αγγλος, αν ποτέ τις των Στουαρτων από του 1650 μέχρι της παγγενοῦς αυτών καταστροφῆς υπέβαλε τόσον τα κοινά της οικογενείας του συμφέροντα, όσον ο Λουδοβίκος Ναπολέων· διότι ουτε αι φυσικαί και ά-

περαντοι της Νοταίου Αμερικῆς σκηνογραφία απέσρεψαν παντελώς την φαντασίαν του από το κύριον τουτο της ζωῆς του ειδωλον. Ένω δ' αυτός περιηγείτο άσρημένος τρόπον τινα εις τον νέον κόσμο, το τέλεμημάτου, καθως και το όρητικόν του χαρακτήρός του, ένγιετο υπόθεσις λόγων καθ' όλας τας συναναστροφάς των Παρισίων· έπιθυριζετο δε μάλιστα οτι ουχι μόνον ο Λαφαγέτ απέβλεψε προσηώς προς αυτον, αλλὰ και ο γενναίος δημοκράτης και έφημεριδογράφος Αριμάν Καρέλ έπεδοκίμασε το επιχείρημα (1). Αυτός δε επιστρέψας μετα τινα χρόνον εις την Ευρώπην εύτύχησε τουλάχιστον να παραμυθήση την μητέρα του, πνέουσαν ηδη τα λείσθια, άποθανούσαν δε τη 5 Σεβρίου 1837.

Πόσον ητο αξία της τελευταίας ταύτης του Ουρανοῦ χάριτος η φιλοσοργία η βασιλις Ορτηνσία! Πῶτα υπέφερον όπερ του μονογενοῦς τούτου υίου! Είχεν η δυστυχῆς την ένδόμυχον επιθυμίαν, ηλπίζε μάλιστα οτι ηέλε τον ιδεί ποτε περιβιβημένον την αυτοκρατορικήν αλουργίδα, αναλαμβάνοντα δε το σκήπτρον του ήρωος της παρελθούσης εποχής. Οθεν τῷ 1834 εν Ρώμῃ διατρίβουσα, μετεκάλεσεν εξεπίτηδες και μαγνητιστή· τινα περίφημον, δια να άποκοιμηση θεραπεινίδα Αιθίοπισσαν ύπνοβάτιν, ωστε να μάθη παρ' αυτης του υίου της το πεπρωμένον· και δια τούτο έπολλαπλασίαζε κατά διαφόρους τρόπους τας ερωτήσεις « Πῶς, σε παρακαλῶ, τον βλέπεις;— Αχ! τον βλέπω, εθεσπισεν η πυθία εκείνη, τον βλέπω θριαμβεύοντα και ευδαίμονα· μέγα τι μάλιστα ένθνος τον εκλέγει και ως άρχοντα.— Ως αυτοκράτορα; υπέλαβεν ασθματικῆ και παράφορος η τρυφερά μητηρ— ως αυτοκράτορα! ποτέ... Αλλὰ διατί άρα γε τσοσον άδυσώπητος η Κλωθῶ προς τον Διογενῆ τούτον άνακτα; Μήπως διότι οι ηρώες της ανθρωπότητος άφίνουσι συνήθως ένθυμῆσεις μόνον, ουχι δε και κληρονόμους;

Κατ' εκείνον τον καιρόν εξέδωκεν ο Ναπολέων και τον σοδορότατον Φιλίππικόν του, τούτέστι το κατά Φιλίππου ύπόμνημα, όπου άπολογείται περι της εις το Αργεντόρατον είσοδῆς του. Έκτοτε μόνον η Γαλλική Κυβέρνησις φοβηθείσα την ισχυρογνώμονα του άπροσοκῆτου τούτου ανταγωνιστού φιλοτιμίαν, επέμεινεν άπαιτούσα την από της Έλουητίας αυτού έξωσιν. Δια τούτο παλιν ο Ναπολέων ηναγκάσθη να καταφύγη εις την Αγγλίαν, ως μόνην χώραν, όπου της φιλοξενίας τα νόμιμα δεν υποχωρούσι πολύ εις των άστynomικῶν διατάξεων την άυστηρότητα. Αναλαμβάνων δε εν Λονδίνω από τους τσοτούτους άνωφελείς κόπους μεταξῦ του 1837 και 1840, δια ποικίλων νεανικῶν ευπαθειῶν και διαχύτε-

(1) Καθως ο Κορδορσέ, ο Λαβοαζιέ και ο Βαλλύ.
(2) Mignet. Notice historique sur M. le comte Merlin.
(3) Γνωστόν οτι η χαριστάτη αυτη Βασιλισσα ητο συνεζευγμένη εις πρώτον γάμον μετά του Βωχαρνέ.

(1) Ο ευφρέστατος ούτος άνης προεγήτευσε μάλιστα τότε τα εξῆς περι της μελλούσης τύχης του Ναπολέοντος « Δεν πρέπει να έλλιση οτι θέλει ποτέ δοξασθῃ ως αρχηγός, αν δεν παραιτήση τα ύποτιθέμενα δικαιώματα της αυτοκρατορικής νομιμότητος και παραδοθῇ μόνον εις του λαου την κυριαρχίαν. »

ων, ἐθεράπευε μὲν τοὺς ἐπιφανεστάτους ἐκ τῶν ἀρχαίων φίλων, προσεταιρίζετο δὲ καὶ νέους ἄλλους, ὅσοι ἐδύναντο ποτε νὰ τῷ χρησιμεύωσιν. Ἐκ τῶν ἐτεροφώων δὲ τούτων πλανητῶν, ἀπὸ τοῦ ὁποῦν κατὰ διαφόρους ἀποστάσεις περιετοιχίζετο, διέπρεπε μάλιστα ὁ Δε Περσινί διότι ὡς ἀγγίχους καὶ θερμουργὸς ἐφεύρισκεν ἐν ταύτῳ καὶ ἐξετέλει τὰ ἀριόδια εἰς τὸ παρ' αὐτοῦ ἀπασθὲν σύστημα. Ἐκίνει δὲ τῆς συνωμοσίας τὰ ἐλατήρια μετὰ τσαούτης εὐχειρίας καὶ ἐπιδειξιότητος, ὥστε ἀνθόπολοι σειραὶ εἴλαυνον τοὺς ὀπαδοὺς, εὐκολώτερον παρ' ἐὰν μετεχειρίζετο σιδηρᾶς ἀλύτους. Ἐκτός δὲ τῶν πλεονεκτημάτων τούτων ἦτο προσέτι καὶ ἐς τὴν ἀκμὴν τῶν πραγμάτων καρτερικὸς καὶ εἰς τοὺς κινδύνους ἀκκτάπληκτος.

Ἐπιστάντος δὲ ἤδη τοῦ καιροῦ τῆς νέας ἐφόδου ὁ Ναπολέων ἐβρίψεν αὐτὸν τὸν κύβον καὶ εἰς δευτέρον ἀπειδύθη ἀγῶνα δετήρησε δὲ τσαούτην καὶ τότε ἔχε μυσίαν, ὥστε οὐδεὶς σχεδὸν ἐμάντευε τὰ διανοήματα τοῦ μόνου δὲ τὴν προτεράϊα τῆς ἀποδημίας ὁ κορυφαῖος τῶν λοιπῶν φίλων τοῦ (1) Μοντοῶν, κοινωνὸς δὲ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ θεῖου του, ἐρωτήθη ἂν θέλη νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, τὸ ὁποῖον ὑπεσχέθη ἐκεῖνος χωρὶς ὅμως νὰ μᾶθῃ τὸν πρὸς τὸν ὄρον. Ὁ δὲ Ναπολέων, ἐπιβὰς ἀτμοκινίτου, ἤρχετο, ὡς ἐπὶ θεωρίαν οἱ ἀρχαῖοι καὶ μετὰ πάντα σχεδὸν τῆς ἀσικλικῆς δυναστείας τὰ πράγματα διότι οὐχὶ μόνον πολυτελεῖ τῶν ἐφοδίων ἔφερον ἀποσκευὴν, ἀλλὰ καὶ ὀδοπορικὰς ἀμάξας, καὶ ἰατροφάρμακα, καὶ ὀδοπορικὰς ἀμάξας, καὶ ἰατροφάρμακα, καὶ παραμαγειροὺς, καὶ κληρῶν, καὶ οἰκονόμον, καὶ κούρα, καὶ γραμματεῖς, καὶ λαμπρὰν οἰκιακὴν ἐδουχίαν. Τὸν παρηκολούθη δὲ πρὸ πάντων καὶ ἀετὸς χειροῦνης, προσωρισμένος καθὼς ἡ εἶρως τοῦ Σαρτωρίου (2) εἰς δραματικὸν τι ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἐν γένει ἡ προπομπὴ ἦτο θεατρικώτερον πῶς παρασκευασμένη.

Ἀποβιβασθέντες οἱ ὀπαδοὶ οὗτοι τοῦ Ναπολέοντος τῆ 6 Αὐγούστου 1840 εἰς Γεσσοριακόν, ἐκέλευον τὸ σταθμεῖον αὐτόθι στρατεύμα νὰ προστεθῇ εἰς αὐτοὺς, ἀλλὰ μόνον εἰς λοχαγὸς ἐδέχθη τὴν φιλοφρονητικὴν ταύτην πρόκλησιν. Τοῦτο δὲ ἰδὼν ὁ Λουδοβίκος Ναπολέων, ἀπεχώρησε μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς λόφον τινα, ὅπου ἴστατο κίων ὑψηλὸς ἀνεγερθεὶς εἰς τιμὴν τοῦ θεοῦ του ἐπὶ τῆς κορυφῆς δὲ αὐτοῦ ἠλπίετο ὅτι ἤθελεν ἔλθει νὰ καθῆται καὶ ὁ ἀετὸς ἅμα ἐκ τοῦ πλοίου ἀπελύετο· ἐπειδὴ συνεισισμένος νὰ τρέφεται ἀπὸ αὐτὰς τὰς χεῖρας τοῦ Ναπολέοντος, ἔπρεπε νὰ τὸν παρακολουθήσῃ. Ἡ αἰρνήσις τοῦ βασιλικοῦ τούτου πτηνοῦ ἐμφάνισις ἐπάνω τῆς σημαίας, τὴν ὁποίαν εὐθύς ὁ Ναπολέων ἀνεπέτασεν, ἐμελλεν ὡς καλὸς οἰωνὸς κατὰ τὰ ἀρχαῖα τῆς ματικῆς ἐθιμα νὰ ἐκπλήξῃ καὶ νὰ ἐνθαρρύνῃ ἐνταυτῷ τοὺς στρατιωτάς του· ἀλλ' ἡ φρουρὰ συνελθοῦσα, διεσκόρπισεν ἐν ῥιπῇ τοὺς ὀπαδοὺς τοῦ Ναπολέοντος, αὐτὸς δὲ τρώσας τι-

νὰ τῶν στρατιωτῶν, ἔμενε μέχρι πινὸς φλεγματικὸς καὶ γαλήνιος ὡς αὐτόχρομα Ὀλλανδός. Ἀναγκασθεὶς ὅμως μετ' ὀλίγον ν' ἀποσυρθῆ, ἐβρίβη εἰς τὴν θάλασσαν διὰ νὰ φθάσῃ κολυμβῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἔπεσε δὲ μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ βασίλειον. Κατὰ δυστυχίαν δὲ συνελήθη πρὶν εἶτι κατανήσῃ εἰς τὸ ἀτμοκινίον.

Ἀναγγελλθέντων τούτων πάντων εἰς τὴν Γαλλικὴν Κυβέρν. ἐκρίθη ἐπίκαιρος δραστηριώτερος τινὸς ἄλλου τρόπου χεῖρη: διὰ νὰ ἀποτρέψῃ τὸν Ναπολέοντα ἀπὸ τὰς περὶ διαδοχῆς καὶ κληρονομίας τοῦ πτεμματος ἀκραιτέραις. Διὰ τοῦτο ἀπήχθη ὡς ὑπόδικος ἐνώπιον τῆς δηγύρεως τῶν Τιμούχων, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ πλείστοι ἦσαν ἀναστήματα τοῦ θεοῦ του. Ἀπολογούμενος δὲ τότε ἀξιοπρεπῶς ἐδείξεν οὐχὶ μόνον ῥητορικὴν δύναμιν, ἀλλὰ καὶ φρόνημα ἐξερμένον καὶ πεποιθῆσιν τινὰ εἰς ἐκείνον ὄντως παράδοξον καὶ νεοφανῆ προτερήματα, τὰ ὁποῖα πάντοτε διαφερόντως τὸν ὠρέλησαν. Ἄλλ' ὁ λόγος τοῦ ἐνεψυχῶτος μάλιστα ἀπὸ τὸν χεῖμαρρον τῆς παθητικῆς εὐγλωττίας τοῦ περιωνύμου συνηγόρου καὶ βουλευτοῦ Βερύ, ὅστις λαβὼν ἀφορμὴν νὰ ἐκπομπέσῃ τοὺς θησαυροὺς τῆς εὐφροδίας ἐνταυτῷ καὶ τῶν ἰδεῶν του, προσέβαλε δεινῶς, ἀλλ' ἐπιτηδείως τὴν Κυβέρνησιν τῶν χαρακωμάτων, ὡς τὴν ὀνόμαζον τότε οἱ Νομιμόφρονες· ἐφάνερως δὲ καὶ ὅλον τὸ κατὰ τῆς δυναστείας τοῦ Φιλίππου ἀπονδον μίτος, ὡς ὁ στωμύλος ἐξ ἴσου Μαρτινίκα ὑπερασπίσθη ὡς ἐνοχον ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ περιβάλλοντος τὸν διάδοχόν του πρωθυπουργόν, τὸν πρίγγηπα Πολινιάκη (1).

Ἡ ψήφος τοῦ υπερτάτου τούτου πολιτικοῦ Δικαστηρίου περιεμμένετο ἀναγκαιῶς μέλαινα· καὶ πραγματικῶς ὁ Ναπολέων κατεδικάσθη εἰς εἰρκτὴν διὰ βίου· ὡς τοιαύτη δὲ ἀπεφασίσθη ἐπειτα τὸ φρούριον Χάμ· ἐπειδὴ τὸν ἐθεώρησαν οἱ ἐχθροὶ ὡς πολιτικῶς φρενοβλαβῆ καὶ διὰ τοῦτο οἴκτου μᾶλλον, ἢ ποινῆς αὐστηροτέρας καὶ ἐκδικήσεως ἄξιον.

Ἀλλὰ πῶς ἄρα γε ὁ Ναπολέων ἀπεφάσισε δύο ἀλλεπαλλήλους ἐφόδους, ὑπὲρ τῆς ἐκβίσεως τῶν ὁποίων οὐτε παρασκευῆν τινα εἶχεν, οὔτε θεαταίτητα; Καθὼς οἱ ἀρχαῖοι στρατηγοὶ Βροῦτος, Καῖσαρ καὶ τινας ἄλλοι· ἤθελον προφανῶς νὰ δοκιμάσῃ τὴν μοῖραν του, ἢ τὴν δύναμιν τοῦ ἀστερισμοῦ, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἔτυχε νὰ γεννηθῆ· ἤθελον ν' ἀναμοχλεύσῃ τὴν Γαλλίαν μετὰ τὸ ξίφος τοῦ Ναπολέοντος, ἢ ἤθελον νὰ πληροφρηθῇ ἂν ἡ ἀετοφόρος σημαία τοῦ θεοῦ του ἐδύνατο εἶτι νὰ συγκαλέσῃ περὶ αὐτὸν υἱὸς τινὰς τῶν νικηφόρων στρατιωτῶν τοῦ μεγάλου στρατοῦ καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς φρουρᾶς· δικηφορῶν δὲ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος, ἐφρόντισεν αὐτὸς νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ χρέος του, καὶ οὕτως ἐγένετο μάρτυς καὶ δλοκαύτωμα τῆς δεισιδαιμονίας του· διὰ τοῦτο οὐτε ἐταράχθη παντελῶς ἀφοῦ καὶ τότε ἀπέτυχεν, ἀλλ' ἐμῆς εἰς τὸ Χάμ, ἐξερῶνησε πάλιν τοὺς ἀκολούθους ἀξιοσημειώτους λόγους· « je suis à ma place, voilà l'homme, voilà le drame. »

(1) Ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρόντος ἀρθροῦ ἦτο αὐτόπτης τῆς διαγραφόμενης διαδικασίας τοῦ Ναπολέοντος.

Ἐκεῖ ὡς λέων ἐντὸς ζωφρείου κατάκλειστος παρωξύνετο ὁμημέραι ὁ Ναπολέων καὶ ἐγένετο ἐκχυτοῦ προφανῶς θυμοειδέστερος· διὰ τοῦτο συχνάκις ἐφιλονεῖκε, μετὰ τὸν φρούραρχον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀξιωματικοὺς· ἂν καὶ προσεφέροντο πρῶτος καὶ εὐπειθῶς μάλιστα διότι καὶ νὰ ἰππεύῃ εἶχε τὴν ἄδειαν, καὶ νὰ γραφῇ ἐλευθέρως πρὸς τοὺς φίλους του, καὶ εἰς τῶν ἀνθέων τὴν καλλιέργειαν νὰ ψυχαγωγῆται, καὶ ἄλλας διαφόρους σωματικὰς, ἢ διασκεδάσεις νὰ ἐπιτηδεύηται. Οὕτω δὲ διάγων συνέταξε καὶ ἐπεξεργάσθη τὸ Ναπολεόντειον σύστημα, τὸ ὁποῖον διὰ παντὸς ἐμελέτα καὶ ἀνεμῆ ρύκιζε· δὲν ἔταυτεν ὅμως ἐν τῷ μεταξύ νὰ φροντίξῃ εὐτότῳ καὶ περὶ τῆς σωτηρίας του· ὅθεν κατῶρθωτε νὰ δραπετεύσῃ, ὑπὸ τοῦ δόκτορος Κωνῶ καὶ τοῦ θαλαμηπόλου του βοηθούμενος. Ἐπιφανεῖς δὲ τότε ἐκ τρίτου εἰς τὴν Ἀγγλίαν τῷ 1846, ἐπανάλαβε τὰς συνήθειας ἐξείς του, συντονώτερον δὲ περιποιεῖτο καὶ ἐπολλαπλασίαζε τοὺς πολιτικούς του φίλους πρὸς εὐχερεστέραν τῶν βουλευμάτων του κατορθώσιν. Συνετέλεσεν ὅμως οὐκ ὀλίγον εἰς αὐτὴν καὶ αὐτὸς ὁ Φίλιππος· διότι ἡ γενομένη ἐν θριάμβῳ τῶν λειψάνων τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος μετακομιδῆ ὡς δημοτελής ἀποθέωσις καὶ τοῦ ἔθνους ὄλου καὶ αὐτῆς τῆς Κυβερνήσεως πρὸς αὐτὸν λατρεία, ἀνεζωογόνησε πηλασίας ἀναμνήσεις, ἀνεβρίπισε δὲ διάφορα πολιτικὰ πάθη.

Οὕτως ἡ ἀδικία τιμωρεῖται τέλος πάντων ἐπὶ τῶν ἡγεμόνων, καθὼς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων· διότι ἀγαθὸς καὶ γενναῖος βασιλεὺς, Πρίαμος δὲ τῆς οἰκογενείας τοῦ δ δυστυχῆς Κάρολος, ἀφοῦ καὶ τὸ ἴδιον ἔθνος του πατρικῶς ἐκυβέρνησε καὶ τὰ λοιπὰ πάντα ἀπῆλλαξεν ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς τὰ ληστήρια, καὶ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ κινδύνου διέσωσε, αὐτὸς καὶ οἱ περὶ αὐτὸν πάντες, χῆραι γυναῖκες καὶ ὄρφανὰ, ὡς μνηγύρται τρόπον τινὰ περιεφέροντο εἰς τὰς ἄλλας τῆς Εὐρώπης αἰῶνας, καὶ ἀλληλοδιαδόχως ἀπέθνησκον εἰς τῆς Σκωτίας τὰ ὄρη (1).

Ἡ κατὰ τοῦ Φιλίππου στάσις δὲν συνέβη ἴσως ἀπὸ ταυτομάτου, διότι ἐμελλεν εἰς τὰ ἐρείπια αὐτοῦ πετόντος νὰ ὑψωθῇ παρὰ πᾶσαν ἐλπίδα ὀλίγω ὕστερον ὁ τοσοῦτος διαφυγῶν κινδύνους ὁ ἀνεψιὸς τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος·

Οἱ κίνδυνοι δὲ οὗτοι μάλιστα ἐξωμάλυναν παραδόξως τὴν ὁδόν, τὴν ὁποίαν ἐβάδιζεν· διότι οὐτε ὁ δημοκρατικὸς υἱὸς τοῦ Λουκιανοῦ, οὔτε ὁ τοῦ Ἰερωνίμου δραστηριώτατος καὶ νοημονέστατος ἐπέτυχον, ἂν καὶ ὁμοίως κατέβησαν εἰς τὸ πολιτικὸν στάσιον καὶ ἀντιπρόσωποι ἐπέμφθησαν. Μόνος δὲ ὁ Λουδοβίκος Ναπολέων ἀναγορευθεὶς ἀλληλοδιαδόχως καὶ ἀντιπρόσωπος καὶ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας, ἔλαβε τελευταῖον ὡς μαρτυρίαν ἀνήκουσον μέχρι τοῦδε ἐθνικῆς ἀγάπης καὶ πίστεως ἑκατομ. ψήφων. Κύριος δὲ τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς ἤδη γενόμενος, ἀπλοποίησεν ὅσον ἐνδέ-

(1) Ὁ δυστυχῆς Κάρολος οὐτε τῆς ἱερᾶς συμμάχιας τὴν ὑπεράσπισιν ἠθέλησε ν' ἀπαιτήσῃ πρὸς βοήθειάν του, φειδόμενος τοῦ αἵματος τῶν ὑπηκόων του.

χετο τὴν Κυβέρνησιν· διότι τρεῖς τροχοὶ, ὁ Νομοθετικὸς σύλλογος, ἡ Γερουσία καὶ τὸ Συμβούλιον τοῦ Κράτους, προστεθειμένοι εἰς τὸν πρῶτον τῆς μηχανῆς ἄξονα, κινουῦνται ἀσυγκρούτως καὶ ὁμαλῶς, ἀπὸ μόνον τὸν ἀρχηγόν, ὡς Ἀρχιμήδην τινὰ, λαμβάνοντες τὴν πρῶτην κίνησιν.

Μακάριος καὶ αὐτὸς, ἂν μετεχειρίσθη τὰς προγραφὰς μόνον ὡς μέσον τελείας εἰρηνοποιήσεως! Πολὺ δὲ μᾶλλον εὐδαίμων καὶ ζηλωτὴ ἡ Γαλλία, ἂν ἴδῃ ἐπιστρέφοντας ἐν καιρῷ τοὺς φυγαδευθέντας υἱοὺς τῆς, ἀπ' οὗ παρέλθη, ὡς ὄργη Κυρίου, ἡ πολιτικὴ ἀνάγκη.

Ἐξιστορήσαντες συντόμως τὸν βίον τοῦ προέδρου τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, νομίζομεν τοῦ ἔργου συμπλήρωμα τὸ νὰ εἰκονογραφῆσωμεν εὐσυνόπτως καὶ αὐτὸν τοῦτον τὸν Ναπολέοντα. Ὁ Ναπολέων ἔχει βαθεῖς καὶ ἀμυδροὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς, τὸ μέτωπον πλατὺ καὶ συνεσπασμένον, τὰ χεῖλη ὠχρὰ καὶ μόλις ἐξ ἡμισείας ἀνοιγόμενα, ὥστε νὰ ἐξέλθῃ δι' αὐτῶν Λακωνικὴ τις θελήσεως ἔκφρασις. Ἡ ῥιψοκίνδυνος ἀνδρεία του καλύπτεται ἀπὸ φαινομένην τινὰ δειλίαν, ἡ δὲ σταθερὰ καὶ ἀμετάθετος ἀπόφασις συσκιάζεται ἀπὸ τοῦ ἤθους τὴν γλυκύτητα, τὴν δὲ ἰσχυρογνωμοσύνην ἀντισταθμίζει ἡ φυσικὴ ἀγαθότης. Ἐν γένει δὲ ἡ ζωὴ κρύπτεται ὑπὸ μαρμαροῦ ἐπιφάνειαν, τὸ δὲ πῦρ ὑπὸ τὴν σποδόν· ὥστε ὁ χαρακὴρ ὄλος ὑπάρχει μίγμα τι ἠλῶν Αὐγούστου καὶ Τίτου, ὑπὸ μελαγχολικὴν φυσιογνωμίαν, ὁποῖα ἡ τοῦ Βερτέρου, τῶν Γερμανῶν ὁ τύπος.

Ὁ Ναπολέων σκέπτεται, ἀλλὰ δὲν συζητεῖ· ἀποφασίζει χωρὶς νὰ διαβουλεύηται, ἐνεργεῖ ἀταράχως, ἀποφθεγγεται ἀναιτιολογήτως, ἐπιβάλλει αὐτομάτως τὴν πίστιν, ἀλλὰ δὲν τὴν ζητεῖ ποτέ· κινεῖται εὐκόλως, ἀλλὰ δὲν παρασύρεται· προεδρεύει σιωπηλῶς ἐκάστοτε τῶν ὑπουργῶν τὸ Συμβούλιον, ἀκούει τὰ πάντα, λέγει ὀλίγα καὶ δὲν ὑποχωρεῖ τίποτε· κόπτεται δὲ μονολεξεῖ σχεδὸν τὰς συζητήσεις ὡς διὰ κοπίδος ἄλλοτε ὁ Φωκίων τοῦ Δημοσθένους τοὺς λόγους. Ἄρα κοινωβουλευτικὸν ὑπουργεῖον δὲν δύναται, αὐτοῦ ἀρχοντος, νὰ εὐδοκιμήσῃ· διότι αὐτὸ μὲν θέλει νὰ κυβερνᾷ κατὰ τὸ δοκοῦν, ἐκεῖνος δὲ μένει ἀκράδαντος εἰς τὸ φρόνημά του· διὰ τοῦτο ἡ φιλόστοργος καὶ ἀγαθὴ μήτηρ Ὀρτηνσία τὸν ὀνόμαζεν un doux entêté. Ἴσως ἔχει τὸ ἀτεγκτον τῆς Ἀγγλικῆς τραχύτητος καὶ εἰς τὴν δίαταν, καὶ εἰς τὴν ὁμιλίαν καὶ εἰς τὸ σῶμα· ἡ σκληρότης τοῦ ὅμως κολάζεται ἐκ περισσοῦ ἀπὸ τὴν χάριν τῆς αἰσθητικότητος· πολλοὶ παρεξήγησαν ὡς ἀδυναμίαν τὴν πραότητα τοῦ Ναπολέοντος, τὴν δὲ προσήγειαν ὡς ταπεινοφροσύνην,

Πολύπτυχος φαίνεται τοῦ Ναπολέοντος ἡ ψυχὴ· διότι οὐδεὶς μέχρι τοῦδε καὶ ἐκ τῶν φίλων του ἐφίασε νὰ προχωρήσῃ εἰς τὰ ὕδατα τῆς διανοίας του· οὐδεὶς ἐξουσιάζει τοὺς ἄλλους ὅσον ἑαυτὸν ἐκεῖνος. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ ἰδέαι του ἀναφαίνονται ἐφ' ὅσον ἐρχεται καὶ ὁ καιρὸς τῶν ἔργων, ἡ δὲ καρδιά του ὑποτελεῖ ἐντελῶς εἰς τὴν κεφαλὴν. Λέγεται δὲ προσέτι ὅτι ὀλίγον αἰσθάνεται τὰ κάλλη τῆς ποιήσεως, ὀλίγον δὲ τιμᾷ καὶ τῶν καλῶν τεχνῶν τὰ ἀριστουργήματα. Ὁμολογῶν τὰ πολῦτιμα τοῦ Ναπολέοντος προτερήματα Γάλλος

(1) *Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ ἀκόλουθοι, Bataille, Connean, Aludenise, Ornano, Voisin, Mesonann, De la Borde, Montauban, Lomlard, Baubjaci κτ.λ.*

(2) *Ἰδ. Πλουτ. ἐν βίῳ Σαρτωρίου.*

τις, ο Γκερονιέ, διατίθεται ότι λείπει από αυτόν η εισηγητική και επαγωγός δύναμις, είτε η δημιουργική τέχνη ιδιαίτερου κόμματος, εκ πεποιθήσεως αφρωσιμένου. Πολλάκις μάλιστα, κατ' αυτόν, η ενέργεια του Ναπολέοντος διακόπτεται παντελώς, η προς καιρόν υπνώττει. 'Αλλά δύναται ο Ναπολέων να κρατη συνεχώς εντεταμένον το τόξον;

Τὰ ακόλουθα ανέκδοτα αποδεικνύουσι την περίνοιαν ὅσον ἴσως καὶ τὴν τιμιότητᾳ τοῦ ἀνδρός.

Κατὰ τὸ 1851 ὁ Ναπολέων προητοιμάζετο ὡς ὑποψήφιος τῆς προεδρίας, καθὼς καὶ ὁ Καβαινιάκ. 'Αλλ' οὗτος μὲν εἶχεν ἤδη ἐκδεδομένον τὸ πολιτικὸν του διαγέγραμμα ὡς σύμβολον πίστεως· ὁ δὲ Ναπολέων ἐβράδυνε νὰ τὸ συντάξῃ· τέλος δὲ πάντων τὸ συντάξαι μετὴν συνήθη τοῦ ὕψους του εὐκρίνειαν. Πρὶν ὅμως τὸ δημοσιεύσῃ, ἤθελε νὰ συμβουλευθῇ δύο φίλους, βιηθήσαντας τὴν ἀναγούρυσίν του, τὸν μὲν Θιέρς μετὰ προσοχῆς τινος καὶ εὐλαβείας ὡς ἀστρατον, δὲ ὑπότροπον, τὸν δὲ Αἰμύλιον Γεραρδῖον ὡς παρρησιαστικὸν καὶ εὐκρινῆ.

Εἰς τὸ προκείμενον διάγγελμα, ὡς γενναῖος καὶ φιλόπατρις ὁ Ναπολέων μεταξὺ τῶν ἄλλων παρένειρε καὶ ταύτην τὴν φράσιν· «Θέλω φιλοτιμηθῆναι νὰ παραδώσω εἰς τὸν διάδοχόν μου τὴν ἐξουσίαν στερεωμένην, τὴν ἐλευθερίαν ἀκέρατον, καὶ τῶν πραγμάτων τὴν πρόβδον ἐντελῆ.» Τί ποιεῖς; εἶπεν ὁ Θιέρς· ἐξοβέλισον τὴν ἀνόητον ταύτην φράσιν· πρόσεχε μὴ δεθῆς μετὰ λόγους τοιούτους· μὴ ὑποσχεθῆς τίποτε, μὴ λαξὲ τὸ πᾶν.»—Τοιοῦτην φαρμακερὰν γλώσσαν μεταχειρίζονται πρὸς τοὺς ἡγεμόνας οἱ κόλακες, ἡ τυράχιστον οἱ δόλιοι καὶ ἰδιοτελεῖς ἄνθρωποι, τοὺς ὁποίους ὡς κόρακας ἦτο συμφέρον τῶν κοινωνιῶν καὶ αὐτῶν τῶν ἡγεμόνων ν' ἀποσκορακίζωσι. Τὸ διάγγελμα ὅμως περιεῖχε καὶ ἑτέραν τινὰ ἀξιοσημείωτον φράσιν, τὴν ἀκόλουθον· «*Ἡ Δημοκρατία ὡς γενναία πρέπει νὰ ἔχῃ πεποιθήσιν εἰς τὸ μέλλον· διὰ τοῦτο ἐγὼ, ὅς τις ἐπαθὸν τὰ κακὰ τῆς ἐξουσίας καὶ τῆς αἰγματοσίας, ἐπιθυμῶ, εἰπέρ τις ἄλλος, νὰ ἴδω τὴν ἡμέραν, ὅτε ἡ πατρις ἀκινδύνως δύναται νὰ καταπαύσῃ πάσας τὰς προγραφὰς, νὰ ἐξαλειφῇ δὲ καὶ τὰ ἀμυδρότατα τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ἔγνη.*» Καὶ ἄλλη πάλιν ἀνοησία, ὑπέλαβεν ὁ θρασύστομος καὶ ἀκριτόμυθος Θιέρς. 'Αμνηστία! καιρὸς τῶ ὄντι γενναϊότητος, ἐνῶ εἰσέτι φαίνεται εἰς τὰς ὁδοὺς τὸ αἷμα τῆς Ἰουνακῆς ἐπαναστάσεως·

Ἐν συντόμῳ ὁ Θιέρς ἐκρινεν ἄτοπον τὸ διάγγελμα, ἀνεδέχθη δὲ νὰ πέμψῃ αὐτὸς ἕτερον, ὡς καὶ πραγματικῶς ἐπέμψεν αὐτὸ τῇ ἐπαύριον. Μετ' ὀλίγον δὲ ἦλθε καὶ ὁ Γεραρδῖνος, «*Τί φρονεῖς περὶ τῶν δύο τούτων διαγγελμάτων;*» τῷ εἶπεν ὁ Ναπολέων.—*Νομίζω, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, ὅτι τὸ μὲν ἀληθεύει ὡς ἡ φύσις, τὸ δὲ φαίνεται ἀμυδρὸν ὡς ὅπισθεν ὕλου σχεδιασμένον ἀντίγραφον· οὐλαξὲ πρό πάντων τὸν χαρακτήρα σου.*

'Αφοῦ δὲ ὁ Ναπολέων διεκοίωσεν εἰς τὸν Γεραρδῖον καὶ τὴν ἐξοβελιστέαν κατὰ τὸν Θιέρς φράσιν, οὗτος τὸν ἠρώτησε· Θιέρς τῷ ὄντι μετὰ τέσσαρα ἔτη νὰ ἀπαδώσῃ τὴν ἐξουσίαν σφερωμένην, τὴν ἐλευθερίαν ἀκέρατον, τὴν δὲ πρόβδον πᾶν πραγμάτων ἐντελῆ;

διατήρησον τὴν φράσιν· δὲν θέλεις; τότε εὐθὺς ἐξάλειψαί την.

'Ο Ναπολέων ὀρθῶς φρονῶν καὶ γενναίως αἰσθανόμενος, διετήρησεν ὀλόκληρον τὴν περιέργον ταύτην περικοπήν. (1)

I. N. ΛΕΒΑΔΕΥΣ.

ΑΠΟΙΚΙΑ ΑΓΓΛΩΝ ΕΝ ΑΦΡΙΚΗ.

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

'Η σημαία τῆς δημοκρατίας, τὴν ὅποιαν ὕψωσαν τότε οἱ Ὀλλανδοί, εἶχε τὰ χρώματα τῆς Ὀλλανδικῆς καθέτως, ἀντὶ ὀριζοντείων σειρῶν, ὥστε ὁμοιάζεν ἐντελῶς μετὰ τὴν τρίχροον τῆς Γαλλίας. Οἱ δὲ Ἄγγλοι κατ' ἀρχὰς μὲν ἐφάνησαν ἤτιχοι καὶ ἀδιάφοροι· ἀλλὰ τῇ 27 Ἰαν. 1841 ὁ διοικητὴς ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς Ὀλλανδοὺς ὅτι ἐπειδὴ τινες ἀρχηγοὶ τῶν Καφρων ἐζήτησαν τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας, ἀπόσπασμα στρατιωτῶν ἐμελλε νὰ κινηθῇ διὰ ξηρὰς ὑπὲρ αὐτῶν. Πάλιν τότε διεμαρτυρήθησαν οἱ Ὀλλανδοὶ διὰ τὰς ἐπιβουλὰς κατ' αὐτῶν εἰσηγήσεις, ἐπαναλαμβάνοντες ὅτι δὲν ζητοῦσιν ἄλλο παρά τὸ ἀναμφισβήτητον καὶ ἀπαράγραπτον δικαίωμα τῆς ἀτομικῆς ὑπερασπίσεως κατὰ τῶν περιστοιχοῦντων αὐτοὺς θαλάσσιων λαῶν, ὑποσχόμενοι δὲ πᾶσαν δικαίαν ἐγγύτην ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Μαύρων. 'Ο δὲ διοικητὴς, φαινόμενος ὅτι ὑπενδίδει δῆθεν εἰς τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων τούτων, ἀφῆκε τοὺς Ὀλλανδοὺς· νὰ βόσκωνται πρὸς καιρὸν μετὰ ταύτης ἐλπίδας. 'Αλλ' ἐξαίφνης τῇ 10 Ἰουνίου ἐμήνυσεν εἰς αὐτοὺς ὅτι τοῦ λοιποῦ θέλει τοὺς μεταχειρίζεσθαι ὡς ζυγομαχοῦντας καὶ σκληροτραχήλους ὑπηκόους, ἀν δὲν πείθωνται εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἀποικίας. Κατὰ δὲ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1842 διέταξε τὸν στρατηγὸν Σμιθ, πλησίον στρατοπεδεύοντα, νὰ καταλάβῃ ἐν ὀνόματι τῆς Μεγάλῃς Βρετανίας τὸ Πόρ Νατὰλ!

Ἰδοὺ ποῦ ἀπέβησαν τότε κακουχίαι, τοσοῦτοι ἀγῶνες, καὶ τόσα δεινὰ τῶν Ὀλλανδῶν! 'Αλλὰ τί ἐπρεπεν ἤδη νὰ πράξωσιν; Οἱ μὲν πλείστοι ἀπεφάσαν νὰ ἀντιτάξωσι τὴν ἀπελπισίαν κατὰ τῆς βίας, οἱ δὲ λοιποὶ φρονιμώτερον συλλογισζόμενοι ἠθάνοντο ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἀμύνης· κατὰ 250 στρατιωτῶν, τοὺς ὁποίους ἐπήγαγεν ὁ λοχαγὸς· ἀλλ' ἡ ἐλαχίστη ἀντίστασις καὶ μάλιστα ἐκχυτὸς αἵματος ἤθελεν ἐκπολεμῶσαι τὴν τὴν Ἀγγλίαν ἀφορμὴν ἤδη τινὰ εὐπρόσωπον θηρεύουσαν. 'Οθεν καὶ συμβούλευον ὡς προκροτέραν τὴν παντελῆ ἀδράνειαν, εἴτε ἀπραξίαν· ἐπειδὴ ἐνόμιζον ὅτι ἀνευ αἰτίας ἴσως δὲν ἀπεφάσειεν ἡ Ἀγγλία νὰ ἔλθῃ εἰς διαίπραγίαν. Κατὰ δυστυχίαν, ὡς συμβαίνει πολλάκις, ἐπεκράτησε καὶ ἐνταῦθα τῶν τολμηροτέρων ἡ γνώμη· ὅθεν παρεβλεψάμην τὸν λοχαγὸν νὰ κατασκευάσῃ εἰς τὸ Πόρ Νατὰλ· ἐλθόντες δὲ, ἐστρατοπέ-

(1) De la Guernonnière. Portraits politiques Contemporains. — The political and historical works of Louis Napoleon Bonaparte with an original memoir of his life. 2 Vol.

δευταν κατέναντι αὐτοῦ καὶ αὐτοὶ, αὐτὸς δὲ ἀποπειρώμενος τῶν διαλλακτικῶν μέσων, ἔδωκε προητοιμασμένην 15 ἡμερῶν, διὰ νὰ κρίνωσιν ὀρθότερον τὴν ἀληθῆ τὴν τύχην καὶ κατὰστασιν. Βλέπων ὅμως ὅτι ἐπληθύνοντο ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, ἐβρίψι τὸν κύβον· Καὶ ἦτο μὲν βεβαίως ἀπομνησμένη ἀπόφασις διὰ 250 στρατιωτῶν νὰ προβάλλῃ λαὸν ὀλόκληρον, δικασίας μάλιστα λεύγα· μακρὰν κείμενος τοῦ ἄλλου στρατιωτικοῦ τῆς Ἀγγλίας σταθμοῦ· ἀλλ' ὅστις γνωρίζει τὴν ἀποικιακὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους, τὴν θαυμαστὴν τοῦ στρατοῦ πειθαρχίαν καὶ τὴν ἀνδρίαν, προσέτι δὲ καὶ τὴν ἀπόλυτον σχεδὸν τῶν ἀξιωματικῶν πεποιθήσιν, δὲν ἀπορεῖ παντελῶς εἰς τὰ ἤδη διαγνωσθέντα. 'Οθεν κατὰ τὴν τετάρτην Μαΐου 1842 ὁ Σμιθ προσέβαλε διὰ νυκτὸς τοὺς Ὀλλανδοὺς, ἀπέλεισε τὸ τρίτημόριον τῶν δυνάμεών του, μόλις δὲ διασώσας τὴν περιειρηθεῖσαν, ἐπολιορκεῖτο ἤδη εἰς τὰ χερσὶ κάματα τοῦ στρατοπέδου του. Ἐνῶ δὲ ἀπληπισμένος ἤδη διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἐπιτηδείων ἐκινδύνευεν, ἐφάνη δίκροτον σύρον κατόπιν δύο σιταγωγῶν, φέροντα 500—600 στρατιωτῶν, οἵτινες τὴν ἐπαύριον ἀπεβίβασθησαν διοικουμένοι ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου Κλαέτου. 'Ο ἀξιωματικὸς οὗτος, ὡς ἰθαγενῆς, καταγόμενος ἐκ τῆς εὐπορωτάτης τῶν ἀμπελοπλουτῶν ἀποικῶν οἰκογενείας, ἐφαίνετο κατὰ τὴν ἀλλήλοισιν εἰς συμβιβασμόν. Καὶ πραγματικῶς οἱ Ὀλλανδοὶ συνείδον τὸν κίνδυνον· διότι καὶ ὁ παρ' αὐτῶν ἀνασταθεὶς Πάνδης, ἅμα ἐνεφανίσθησαν οἱ Ἄγγλοι ἐπανεῖση κατ' αὐτῶν, καὶ ποίμνια διηρπάγησαν, καὶ ἄνθρωποι μεμονωμένοι τινὲς ἐδολοφονήθησαν παρὰ τῶν Μαύρων, ἐνθαβρυνθέντων ἐκ τούτου. Οἰκονομῶν δὲ κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τῶν Ὀλλανδῶν ὁ Κλαέτης ἀπέσειλεν ἀρμόδιον ἄνθρωπον ὡς κήρυκα, ὑποσχόμενος ἀμνησίαν πρὸς πάντας (ἐκτὸς 5 μόνον τῶν πρωτίτων, οἵτινες καὶ αὐτοὶ ἔπειτα συγχωρήθησαν), διατήρησιν δὲ τῶν κτημάτων καὶ προστασίαν κατὰ τῶν ἀλλοφύλων ἐπιδρομῶν· προσέτι δὲ καταλιπὼν ἀκέρατον τὸ ὑπάρχον πολιτεῦμα καὶ τοὺς ἐν ἰσχύει νόμους.

'Βταράχθησαν σφόδρα οἱ φιλανθρωπότατοι ἱερεῖς τῆς ἀποικίας, μαθόντες τοὺς ὅρους τῆς συνθήκης ταύτης· ἀλλ' ὁ ζήλος τῶν δὲν ἔφερεν ἀποτέλεσμα· διότι καὶ ὁ Διοικητὴς παρεδέχθη ἀμέμωτος τὰ γενόμενα, ψήφισας μάλιστα ὡς ἔφορον ἀστυκὸν Κλαέτην τινὰ συγγενῆ τοῦ στρατιωτικοῦ, καὶ ἡ κεντρικὴ Κυβέρνησις ἐπεκύρωσε τὴν σύμβασιν· προσέτι δὲ κατ' ἐξαίρεσιν ἀνέδειξεν ἀνεξάρτητον τῆς ἐτέρας τὴν νέαν ἀποικίαν ταύτην, καὶ ὁ ἄρχων αὐτῆς διορίζετο ἀμέσως ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου. Ἐκτοτε οἱ Ὀλλανδοὶ ἦσαν ἐλεύθεροι νὰ νομοθετῶσι κατὰ τὴν ἀνάγκην τῶν περιπτώσεων τὰ συμφέροντα εἰς τὴν κοινότητά των, καὶ τοσοῦτον φόρον μόνον νὰ ἀποδίδωσιν, ὅσος ἤρκει πρὸς διατήρησιν τῆς διοικήσεως. 'Οθεν εὐμεροῦντες κατὰ πάντα ζῶσιν εἰρηνικῶς καὶ ὡς πρὸς τοὺς περιστοιχοῦντας Μαύρους· ἐφέτος μάλιστα καὶ σῶμα ἐθελοντῶν συνεκροτήθη, προθυμώμενοι νὰ υπάγῃ πρὸς ἐπικουρίαν τοῦ στρατηγοῦ Χάρρη Σμιθ· ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις ἀπηγόρευσε τὴν βοήθειαν ταύτην. Ἐχει δὲ σήμερον ἡ ἀποικία τοῦ Πόρ Νατὰλ 22000 λαὸν, ἀξάνόμενον ὀσημέραι ταχέως. Καὶ ὅμως οἱ Ὀλλανδοὶ δὲν ἔμενον κατὰ πάντα

ἐντελῶς εὐχάριστοι. 'Απὸ 4 6 ἐτῶν μάλιστα ἔτρεπον τὴν ἰδέαν νὰ ἀπαλλαγῶσι τῆς Ἀγγλικῆς ἐξουσίας. Διὰ τοῦτο πολλοὶ ἀπεποιθήσαν τὴν ὀμολογοῦσαν αὐτοὺς ὑπηκόους τῆς Ἀγγλίας συνθήκην. Ὀλίγοι νέοι προσετέθησαν ἐκ τῶν μὴ ἐν καιρῷ μεταναστευσάντων, ἐκ δὲ τῶν ὑπαρχόντων ἤδη τινὲς, διαβάντες τὸν ποταμὸν Κουατλάμονα, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν ἐρημον, διὰ νὰ ζῶσιν αὐτόθι ἐλεύθεροι. Ἦταν δὲ τοιοῦτοι εἰς τὰ μεθόρια τῆς ἀποικίας περὶ τοὺς 15000 μέχρι τοῦ 1849, ἐρίζοντες ὅμως πάντοτε καὶ διαπληκτιζόμενοι μετὰ τοὺς ὀσιωτάτους ἱεραποστόλους, οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονταί διεσπαρμένοι μεταξὺ τῶν Αἰθιοπικῶν φυλῶν. Ἐνίοτε δὲ καὶ αὐτὴ ἡ Διοίκησις τῆς ἀποικίας τοὺς παρηνώχλει, ἐνθυμίζουσα ὅτι κατὰ τὸν νόμον, ὅστις ἐξέτετε τὴν ἀρμοδιότητα τῶν Δικαστηρίων τοῦ ἀκρωτηρίου μέχρι τῆς 25 μοίρας, ὑπήγοντο εἰς αὐτά. Ὁ νόμος οὗτος ἐθεωρεῖτο ἕως τότε ὡς μὴ γενόμενος, ἀλλ' ἔκτοτε ἠναγκάζοντο νὰ υποβληθῶσιν εἰς τὰς διατάξεις του ἅπαντες οἱ Ὀλλανδοί, καθὼς καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἀγγλικῆς Καφερίας. Μετὰ ταῦτα ἐχωρίσθη καὶ νέα τις ἐπαρχία, διηρημένη εἰς 5 δήμους· καθ' ἕναστος δὲ τούτων διορίσθη πολιτάρχης, ἐδρεύων εἰς ὠχυρωμένον τι φρούριον. Διορίσθησαν δὲ καὶ ἱερεῖς καθ' ἕκαστην φυλὴν χρησιμεύοντες ὡς σύμβουλοι· καὶ κατηχηταί. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ φαντασθῶσιν αἱ Ὀλλανδοὶ ὅτι ἡ Κυβέρνησις τοὺς παραδίδει κακοδούλους εἰς τοὺς παλαιούς ἐχθρούς των, διετάχθη νὰ λαμβάνωνται οἱ τοιοῦτοι κληρικῶν ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς Ὀλλανδικῆς ἐκκλησίας, οἱ δὲ τῶν ἄλλων δογματῶν ἠδύναντο μὲν κατ' ἰδίαν νὰ χρηστῶσι τὸ εὐαγγέλιον, δὲν ἐβοηθοῦντο ὅμως παρὰ τῆς Κυβερνήσεως. Παρὰ δὲ ταῦτα ἡ Κυβέρνησις ἐξήρατρε τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος τῶν κατεχομένων κτημάτων καὶ καθιέρωσε τὴν ἰδιόβρυθμον διοίκησιν των· ἀλλὰ πᾶσαι αἱ παραχωρήσεις αὐταὶ δὲν ἴσχυον νὰ νικήσωσι τὴν ἰσχυρογνωμοσύνην τοῦ λαοῦ ἐκείνου· Ὅθεν ἅμα ἐμαθον τὰ μελετώμενα, τὸ πλείστον μέρος, ὡς δυσχίλιοι, ἐμβῆκαν πάλιν εἰς τὴν ἐρημον, ὅπου μεταξὺ τῆς 22 καὶ 25 μοίρας πλανῶνται ἔτι μέχρι τοῦδε μετὰ ποίμνια τῶν ὡς νομάδες, ὥστε ἀγνωεῖται καὶ ἡ ἀκριβὴς ἰσοορία τῶν νέων περιπετειῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐνδέχεται νὰ περιέπασον. Ἀποσπασθέντες ἐκ τῆς κοινῆς βμάδος πρὸ 15 ἢ 17 ἐτῶν, ἐπαύσαν κατ' ὀλίγον τὴν μετὰ τῶν ἄλλων σχέσιν· ὡς ἀποχωρισμένοι δὲ διὰ χώρας πλέον τῶν ἑκατὸν πενήκοντα λευγῶν ἴσως πλατείαις διαφεύγουσι τὴν προσοχὴν τῶν Εὐρωπαϊῶν. Ἀλλὰ μετὰ τὴν πολυχρόνιον σιωπὴν ἔδωκάν τινα σημεῖα ζωῆς καὶ ὡς ἀπολωλότες εὐρέθησαν ἐσχάτως· διότι μαθόντες ὅτι συγκαίεται ἡ φυλὴ τῶν Καφρων, δι' αὐτῆς δὲ ὁ ἀναβρασμὸς μεταδίδεται ὀπισθοῦν καὶ εἰς ἄλλα θαλάσσιων πληθῆ τῆς μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς, ὥστε ἐπαπειλεῖται ἡ ἡσυχία κατὰ τῆς δημογενοῦς τῶν ἀποικίας τοῦ Πόρ Νατὰλ, διαμεινάτης ἀπροστατεύτου, συνήλθον εἰς συμβούλιον· ὁ δὲ Α. Β. Πριτωόριος, ὅστις διστέλεσεν ἀρχηγός των ἀπὸ τῆς κατὰ τοῦ Διγγάν νίκης, ἐφάνερωσεν εἰς τὰς ὑπόπτους πατριὰς τῶν θαλασσιῶν ὅτι ἀν' ἐπιχειρήσῃ τι κατὰ τοῦ Πόρ Νατὰλ, θέλουσι ζητήσει διὰ τῶν ὀπλων καὶ αὐτοὶ ἰκανοποιήσιν. Οὕτως

εχόντων τῶν πραγμάτων μέχρι τοῦ 1846 ἀνατίω. καὶ παρὰ πᾶσαν προδοσίαν οἱ Κάφροι, ἐξεληθόντες τῆς ἐρήμου, ἐπλημύρηντων ὡς χεῖμαρρος εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἐπαρχίαν τῆς ἀποικίας. Καὶ τότε, καθὼς καὶ ἄλλοτε προκατελήφθη ἡ Ἀγγλικὴ ἐξουσία, ἀλλ' ὁμως ἐδυνήθη νὰ συγκεντρώσῃ τὰς ὀλιγαριθμούς δυνάμεις τῆς, ἀπῆλασε τοὺς βερβάρους καὶ τοὺς ἠνάγκασε νὰ ζητήσωσιν εἰρήνην.

Κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῆς περιστασίν ἡ Ἀγγλία ἐμιμήθη τὴν Γαλλίαν, ἥτις δὲν κατώρθωσε νὰ ἀσφαλίσθῃ ὁπωσὺν εἰς τὰς κατὰ τὴν Βόρειον Ἀφρικὴν κατακτήσεις πρὶν ἐκτείνῃ κατ' ὀλίγον τὸ μήκος τῶν πρὸς τὴν ἐρημον ὁρίων τῆς ἀπὸ Κωνσταντίνης καὶ Σετίφ μέχρις Αὐρηλιανουπόλεως καὶ Τέμπεν δέκα περίπου στρατιωτικὸς σταθμούς, ὅθεν φάλαγγες μαχίμων ὀπλιτῶν πετῶσιν εὐθὺς, ὅπου ἐπαπειλεῖται κίνδυνος, καὶ προλαμβάνουσιν ἅμα γεννωμένην πᾶσαν ἐπαναστάσεως ἀπόπειραν. Συμπεριλαβούσα τῶν ὀλιγοπληθῶν ἡ Ἀγγλία εἰς τὴν ἀποικίαν τῆς τὴν Ἀγγλικὴν Καρφερίαν, ἥτις ὡς ζώνη τις ἐρημος ἐμελλε νὰ τὴν ἀποχωρίζῃ τῶν Ἀγρίων φυλῶν, ἐκάνονισε σχεδὸν αὐτόθι ἀνάλογον ὑπερασπίσεως σύστημα διὰ τοῦ Χαζρῆ Σμιθ, καταστήσαντος στρατιωτικὸς σταθμὸς καθ' ὅλον τὸν ῥοῦν τοῦ Buffal River Βουραλορίβερ, εἴτε Βουράλου ποταμοῦ κατὰ τοὺς αὐτοὺς, σχεδὸν τόπους, τοὺς ἄλλοτε παρὰ τοῦ Δούρβαν ὠρισμένους. Αὐτόθι συνέρχονται οἱ ἐμπορευόμενοι μετὰ τῶν μετογείων τῆς Ἀφρικῆς ἐθνῶν Εὐρώπαιοι ἐν μέσῳ δὲ τῶν φυλῶν κατεσθλητῶν πολιτικοὶ ἐπαρχοὶ οἵτινες διοικοῦσι τὰ πράγματα, καθὼς εἰς τὴν Ἀλγερία, βοηθούμενοι ὑπὸ τακτικῆς τινοῦ μοίρας, λεγομένης Police Caffre, Καφρικῆς ἀστυνομίας. Δυσκόλως πιστεύομεν εἰς πόσας χρηματικὰς θυσίας ὑπέκυψεν ἡ Ἀγγλία διὰ τὸν μικρὸν τοῦτον κατὰ τοιούτων βερβάρων πόλεμον. Ἐπειδὴ μόνον ἀπὸ τὸ 1830 ἤδη τὸ ὑπουργεῖον ἐζήτησε 2 ἑκατομμύρια λιρῶν στεργλίων, δηλ. 50 ἑκατομ. φράγκων ἀπὸ τὴν βουλήν πρὸς ἐξόφλησιν τῶν δαπανημάτων τοῦ τελευταίου κατὰ τῶν Κάφρων πολέμου, ἀρνηθὲν ὁμως διὰ τὴν δυσκολίαν νὰ ὑποβάλῃ λογισμὸν λεπτομερῆ καὶ δικαιολογημένον τῆς χρήσεως. Ἄν δὲ εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο προσθέσωμεν καὶ τὸσας ἄλλας πιστώσεις δοθείσας ἀλληλοδιαδόχως ἀπὸ τοῦ 1846 μέχρι τοῦδε, θέλομεν συμπεράνει ἐξ ἀνάγκης ὅτι τὸ κεφάλαιον ἴσως πρὸ πολλοῦ ἤδη ὑπερέβη τὰ ἑκατὸν ἑκατομμύρια.

Καὶ ὁμως οἱ Κάφροι, ἠρεμήσαντες ἐπὶ τρία ἔτη, ἐπανελάθον τὰς ἐχθροπραξίας των ἰδιαιτέρως ἀπὸ τὸ Δεκέμβριον τοῦ 1850 Ἐν τῷ μεταξύ δὲ τούτῳ ἐγένεον ἰκανὴ κατὰ πάντα πρόδοσις αἱ κλοπαὶ ἦσαν σπανιώταται αἱ μεταξὺ τῶν φυλῶν ἐριδὲς προλαμβάνοντο, ἡ γεωργία καὶ τὸ ἐμπόριον ἐξηπλώθη, καθὼς καὶ ἡ χρῆσις πολλῶν νέων ἀτυνηθῶν πραγμάτων, ἡ οἰλοπονία ὑπεκινήθη, πολλοὶ ἄγριοι ἐργάζοντο προθύμως καὶ εἰς τὴν κατασκευὴν ἀλαζωτικῶν ὄρων. Ἀλλὰ πόθεν ἄρα γε προήλθεν ἡ νέα στάσις; ἴσως ἀπὸ τὸν φόβον τῶν φυλάρχων μὴ ἀποβάλλωσι κατ' ὀλίγον τὴν δύναμιν καὶ ἐπιβρόχην των ὑπεκινήθησαν δὲ προετίει καὶ παρὰ τινος ψευδομάντεως, ἡ ψευδοπροφήτου, Οὐμλί-

γένη καλουμένου ὡς προλέγοντος ὅτι ἡ ἐμφάνισις τῶν ἀκρίδων κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος καὶ ἡ ἐντεῦθεν προελθούσα μεγάλη τῶν λητῶν φθορὰ προαναγγέλλει τὴν ἐξέωσιν τοῦ λευκοῦ γένους. Ὅπως δὲ ποτ' ἂν ἐξηρῆ ἢ περὶ τούτου ἀλήθεια, ὁ Χαζρῆ Σμιθ ἐπολεμήθη ἐξ ἀπροόπτου καὶ πρὶν καταστήσῃ ἰκανὰς δυνάμεις εἰς τοὺς στρατιωτικὸς σταθμούς. Ἐκραγεῖσθε δὲ τῆς στάσεως οἱ ἀποτελοῦντες τὸ ἀστυνομικὸν σώμα 400 Μαῦροι ἐλειποτάκτησαν πάντες αὐτομολοῦντες πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς των. Καὶ ὁμως ὁ Χαζρῆ Σμιθ ἐσπυσε κατὰ τὸ δυνατόν ἐκ τῶν παρόντων νὰ ἀντιστῆ πρὸς τοὺς ἐχθρούς, μεταφέρον μαλιστα φρονίμως τὸν πόλεμον εἰς τὴν ἰδίαν των χώραν, πέραν δηλ. τοῦ Βουραλορίβερ· ἀλλ' ἔχων ὀλίγας δυνάμεις, δὲν ἴσχυσε νὰ ὑπερασπίσθῃ ὅλην τῶν μεθορίων τὴν γραμμὴν, ἐκτεινομένην εἰς 40 λέυγας· ἐπειτα στίφη λεηλατῶν διαχωροῦντα μεταξὺ τῶν φρουρίων μέχρι τοῦ κέντρου τῆς ἀποικίας, ἔκαιον, ἐλήττειον, ἐφόνεον. Οἱ δὲ πολίται πάσχοντες κατ' οἶκον δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐκστρατεύσωσι μακρὰν πρὸς βοήθειαν τοῦ ἀρχηγῶ των εἰς τῶν ἐχθρῶν τὴν πατρίδα. Μόνον οἱ Φέγγιοι ἀπὸ ἄσπονδον πρὸς τοὺς παλαιοὺς αὐτῶν κυρίου μέτος ἔδραμον κατ' αὐτῶν προθύμως. Ὅθεν ὁ Χαζρῆ Σμιθ εὐχαριστεῖτο νὰ διατηρῆται εἰς τὰς ἰδίας του θέσεις καὶ νὰ βοηθῆ ἐκ τοῦ προχείρου, ὅπου κατηγεῖγε μᾶλλον ἢ χρεία. Ἐν τούτοις τὰ ἐπικουρικὰ σώματα, τὰ ὅποια πανταχόθεν σχεδὸν πρόφθασαν, καθὼς καὶ οἱ ἐθελόμαχοι, ὑψίστην τὰ στρατεύματα εἰς 8 μέχρι 12 ἴσως χιλιάδων, ὥστε ἐνεθαρρύνθη νὰ προχωρήσῃ περαιτέρω καταδιώκων τοὺς ἐχθρούς μέχρι τῆς ἰδίας των χώρας· ἀλλὰ τὸ στάδιον πρόκειται ἀχανές καὶ ὁ δρόμος ἀπέραντος· διὰ τοῦτο ὁ πολέμαρχος ἐχει ἀνάγκην τυχηρῶν βοηθημάτων τῆς Μητροπόλεως. Κατὰ δυστυχίαν δις ἤδη ταῦτα ἐμποδίσθησαν ἐσχάτως μάλιστα, δηλ. πρὸ δύο περίπου μηνῶν, ἀτυοκίνητος φρεγάτα ντυαγγήτα μετοῦσης ἡμέρας καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ Ἀκρωτηρίου διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν βίαν, ἐβλάψεν ἴσως οὐκ ὀλίγον τοῦ ποίεμου τὴν πρόδοσιν.

Τί ἄρα γε παρέστητε μέχρι τοῦδε εἰς ἡμᾶς ἡ ἱστορία τῆς ἀποικίας τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου; ἐμφυλίου ταραχῆς κατὰ τὸ φαινόμενον καὶ μάχας, αἱ ὅποια ταραττοῦσι τῶν ἐθνῶν τὴν τύχην. Πραγματικῶς ὁμως βλέπομεν βραδείαν ἀλλ' ἀδιάκοπον ἐνέργειαν τῶν γνώσεων, ἥτις αὐξάνει βαθμηδὸν τὴν πρῶτον καὶ τὸν πλοῦτον τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιών. Ἀφ' ὅτου ἡ Ἀγγλία ἐστῆσε τὴν οἰκίαν της εἰς τὰ παρὰ τῆς Ἀφρικῆς, ἐτριπλασιάσθη κατ' ἑαυτὸν ὁ ὑπάρχων ἤδη πληθυσμὸς ἀνευ σχεδὸν συνδρομῆς ἐπεισάκτου, κατηργήθη τὸ μυστῆρον τῶν ἀνθρωπίνων σωματίων ἐμπόριον, λαὸς δὲ ἀξιώτιμος, ἀλλὰ μαραινόμενος ἤδη διὰ τὴν ἀπομόνωσιν καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ βίου τὰς ὀπτασίας προχώρησε γιγαντιαίως εἰς τὸν δόξον τοῦ πολιτισμοῦ, ἀ-αψαν πάλιν τὰ ἀπεσβεσμένα τῆς παιδείας φῶτα, σοφώτατοι θεσμοὶ καὶ καταστήματα διάφορα κινῶσι τὸν θαυμασμὸν τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης, ἡ δὲ πολιτικὴ ἐλευθερία ἐπιτρογγύζει τὰ λοιπὰ πάντα. Διατηροῦντες τὴν αὐστηρότητα τῶν ἀρχαίων ἠθῶν οἱ Ὀλλανδοί, ἐγένεον φυλανθρωπότεροι

καὶ γενναϊότεροι. Ἡ νεόδητος πόλις τοῦ Ἀκρωτηρίου, ἀπὸ 21 000 μόνον κατοικουμένη, ἔχει πέντε φιλολογικὰς ἐταιρίας πρὸς διάδοσιν τῶν γραμμάτων (ἐξ ὧν μία δαπανᾷ 100,000 φράγκων κατ' ἔτος), τρεῖς ἐταιρίας ἀγαθοποιούσας, συγχειμένας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ γυναικῶν, 9 δὲ ἄλλας διαφόρους καὶ 10 λέσχας φραγματόνων, ἀμιλλωμένας καὶ ταύτας ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ, μίαν ἐταιρίαν γεωργίας, ἄλλην ἰατρικῆς, ἄλλην προστατευτρίαν τῶν νέων μεταναστατῶν, ἄλλην πρὸς ἀνακάλυψιν καὶ ἐρευναν τῆς Ἀφρικῆς, 11 θρησκευτικὰς, ἐξ ὧν ἡ Οὐδελλεσλινὴ ὑποδιαιρεῖται εἰς 35 τμήματα διεσπαρμένα πανταχοῦ, ἄλλην τῶν Λονδινίων ἱεραποστόλων, καταμεμερισμένην εἰς 33, ἄλλην τὴν τῶν καθολικῶν Γάλλων κτλ.

Τοιαύτη ἦτο ἡ κοινωμία τῆς ἀποικίας τοῦ Ἀκρωτηρίου, ὅτε εὐτύχησα νὰ τὴν ἰδῶ. Ἄν ποτε ἡ ἀνεξιχνίαστος τύχη τοῦ σκοτεινοῦ μέλλοντος τῆς πατρίδος μου μ' ἐκρίνωσῃ ἀπὸ τὸ ἔδαφος τῆς, ἐν μέσῳ ἐκείνου τοῦ λαοῦ μόνον ἐπιθυμῶ ἐλικρινῶς νὰ μὲ ῥίψῃ· ἐπειδὴ ἐλπίζω ὅτι θέλω εὖρει ἰκανὴν παραμυθίαν τῆς ἐξορίας μου μεταξὺ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ὡς ἀπόγονοι τῶν ἐξορίστων τοῦ 1685 μὲ ἐκάλουν συμπατριώτην των κατὰ τὸ 1844.

Ξαβιέρος Παυμόνδ.

Σημ. τοῦ Μετ. Καὶ ἡ φύσις τοῦ κλίματος ἐκείνου καθ' ἑαυτὴν ἔχει βεβαίως διάφορα θέληγτρα, οἷον τὴν θέσιν τοῦ Ἀκρωτηρίου μεταξὺ δύο Ὠκεανῶν, τὸ εἶδος καὶ τὴν ἐξαιρετικὴν τῶν προϊόντων ποιότητα, τὴν εὐκρασίαν τοῦ ἀέρος, τὸν ἀστροπληθῆ οὐρανόν, τοῦ ὁποίου ἡ θεὰ ἐκράτησεν ἐπὶ 3 δλόκληρα ἔτη αὐτόθι τὸν Ἐρσχελλον ὡς αἰχμάλωτον κτλ. Ἀλλ' ἡ ἐνέργεια τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ πρόδοσις τοῦ πολιτισμοῦ κινεῖ πολὺ πλείοτερον τοῦ προσεκτικῶ παρατηρητοῦ τὴν περιέργειαν. Ἡ δὲ ἀκμάζουσα καὶ πάντοτε βελτιουμένη κατάστασις τεσσαράκοντα πέντε ἀποικιῶν τῆς Ἀγγλίας εἰς διάφορα τοῦ κόσμου μέρη τιμᾷ, εἰπέρ τι ἄλλο τὴν πολιτικὴν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τῆς Ἀγγλίας. Δευτέραν ταύτην φορὰν ἴσως, ἡ τρίτην καὶ μόνην τὸ φαινόμενον τοῦτο προσβάλλει τὸν ἀνθρωπὸν εἰς ὅλην τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Διότι μετὰ τὰς πρώτας γνωστὰς ἀποικίας τῆς Φοινίκης, καὶ τῆς Αἰγύπτου, αἱ ὅποια ἀνέδειξαν τὴν Ἑλλάδα, καὶ μετὰ τὰς ἄλλας, ὅσας αὐτὴ ἡ Ἑλλὰς ἤδη ἀνδρωθεῖσα ἐπεμψε πρὸς βορρᾶν, πρὸς νότον, πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς δύσιν, εἰς μόνην τὴν Ἀγγλίαν ἀπέκειτο ἡ ἀπαράμιλλος δόξα νὰ προᾶξῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος κατ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ παλαιοῦ καὶ τοῦ νέου κόσμου δι' ὅλων τῶν μέσων τῆς θρησκείας, τοῦ ἐμπορίου, τῶν γνώσεων, τῶν τεχνῶν καὶ τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας.

I. N. A.

Η ΜΑΝΤΙΣ ΛΕΝΟΡΜΑΝΔΗ.

Ἡ Λενορμάνδη ἐγεννήθη εἰς Ἀλεξάνδρην κατὰ τὸ 1777. Ἐπταετῆς ἐτι ἐμάντευσεν εἰς τὴν ἡγουμένην ΜΝΗΜ.

ὅτι θέλει ἀποβληθῆ ἐκ τῆς θέσεώς της καὶ γυνὴ τις ῥωσικῆς καταγωγῆς μέλλει νὰ ἀντικατασταθῇ ἀντ' αὐτῆς. Τὴν πρόβησιν ταύτην, ἥτις θεωρεῖται ὡς προοίμιον τῆς φήμης τῆς, ἐνθυμοῦνται καὶ φρίττουσιν σήμερον οἱ γέροντες.

Κάλυμμα σκοτεινὸν κρύπτει τὸν νεανικὸν βίον τῆς παραδόξου ταύτης γυναικός, ἥτις ἐγνωρίσθη ἅμα ἐπαυτεν ἡ πολυτάραχος τρικυμία τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως.

— Εἶδες ἐκ τοῦ πλοῖον, ἠρωτήθη ποτὲ, τὸν Ροβεσπιέρον;

— Μάλιστα, αὐτὸς μὲ ἐφυλάκισε.

— Πῶς τὸν ἐγνώρισες, ἦτον γενναῖος;

— Ἦτον καθ' ὑπερβολὴν δεισιδαίμων. Τὸν εἶδα· ἐζήτησε νὰ μάθῃ τὴν τύχην του καὶ ἐνῶ ἤγγιζε τὰ χαρτῖα μου, ἔκλειε τοὺς ὀφθαλμούς καὶ ἐφριττε φοβούμενος μήπως μάθῃ τι ἀπαίσιον.

Ἡ Λενορμάνδη κατόκει πάντοτε εἰς Παρισίους εἰς οἶκον, δὲ ποτὲ δὲν κατέλιπε. Ἡ ἐνδυμασία της ἦτον ἀφελῆς καὶ κομψή.

Ἡ Ἰωστερίνη Βωαρναί, σύζυγος ἐτι ἀπλή τοῦ Ναπολέοντος, μετέβη ποτὲ εἰς τὴν οἰκίαν της.

— Κυρία, τῆς εἶπε· γυνὴ τις μάντις προεμάντευσεν εἰς ἐμὲ ὅτι θέλω γίνεαι βασιλεὺς.

— Λοιπὸν;

— Ἀλήθειαν εἶπεν;

— Ὅχι.

— Δὲν θέλω γίνεαι λοιπὸν βασιλεὺς;

— Ὅχι· ἄλλο καλλίτερον ἐτι, θέλεις γίνεαι αὐτοκράτωρ.

Κατὰ τὸ 1800 ὁ ἐπαρχος τὴν ἐφυλάκισε. Δὲν τὸ ἐμάντευσε τοῦτο, τῆς εἶπε.

— Ἀπαῖσαι, ἀπεκρίθη εἰς ἐν τῶν κατασχεθέντων χαρτιῶν μου δύνασαι νὰ ἴδῃς ὅτι ἐσημείωσα πρὸ πολλοῦ τὴν φυλακίσιν μου.

Ἐξατάσεως γενομένης, εὐρέθη τὸ χαρτίον σημειῶν ἐν λεπτομερείᾳ τὰς περιστάσεις τῆς φυλακίσεώς της.

Ἐάν ὁ ποθῶν νὰ μάθῃ τὴν τύχην του δὲν ἤθελε νὰ φανερωθῆ, ἔπρεπε νὰ τῆ πέμψῃ σημειῶσιν ἀκριβῆ τῆς χρονολογίας τῆς γεννήσεώς του, τοῦ ἡνθους ὅπου μᾶλλον ἠγάπα καὶ τῆς μᾶλλον ἀρεστῆς εἰς αὐτὸν ὁσμῆς.

Ἡθέλησεν ὁ Ναπολέων ποτὲ, πληρῶν τοὺς ὄρους τούτους, νὰ πέμψῃ εἰς τὴν μάντιν τὰς σημειώσεις διὰ τινος ἀγραμμάτου χωρικῆς. Ἴδου ἡ ἀπάντησις.

Ὁ αἰτῶν νὰ μάθῃ τὴν τύχην του ἐγεννήθη εἰς νῆσον, πατέρα δὲν ἔχει πλέον, ἀλλ' ἀδελφοὺς τέσσαρας καὶ ἀδελφὰς τρεῖς. Ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ εἶναι ἐπίμονος, ζωηρὸς, σπουδαῖος καὶ μᾶλλον σοβαρὸς ἢ εὐθυμὸς· ἔχει γνώμην ἀκράδαντον καὶ δὲν γυναικοκρατεῖται, σπανίως ἐμπιστεύεται εἰς τινὰ, φοβεῖται μὴ μαντεύσωσι τοὺς λογισμοὺς του καὶ διὰ τοῦτο κρύπτει καὶ τὰς ἐλαχίστας πράξεις αὐτοῦ, αἰσθάνεται τὰς ὑβρεῖς, δυακόλως συγχωρεῖ, ἀποστρέφεται τοὺς ἀχαρίστους.

Πολὴν σκεπτικὸς εἶναι τὴν στιγμὴν ταύτην, ἐγὼ τὸν βλέπω ἀμφιταλαντευόμενον παρὰ τὸ σήνηθες ἐνῶ ἔχει νοῦν ἀποφασιστικόν. Μετὰ εἴκοσιν ὀκτῶ μηνῶν θέλει

Ἡ μάντις Λενορμάνδη.

διαζευχθῆ τὴν σύζυγόν του, τοῦτο δὲ θέλει ἔχει κακὰς δι' αὐτὸν συνεπίαιας.

Τὸ ὄνομά του θέλει διαδοθῆ μέχρι τῶν περάτων τῆς γῆς. Πρέπει νὰ φυλαχθῆ ἀπὸ τέσσαρα ἑκτακτα πράγματα, ἐξ ὧν τὸ ἓν εἶναι θανάσιμον.

Εἶναι μέγας πολιτικός καὶ πολλάκις ἐργάζεται κρυφίως εἰς τὸ γραφεῖόν του· θέλει ὁμιλήσει μετὰ τῶν κραταιοτέρων. Ἐχει φίλους τριῶν εἰδῶν. Οἱ εἰλικρινεῖς τὸν ἀγαπῶσι δι' εὐγνωμοσύνην, οἱ φίλοι, οὐδ' ἀπέκτισε διὰ τῆς εὐδαιμονίας του, θέλουσιν ἐκλείψει μετ' αὐτῆς, ἄλλοι δὲ πάλιν ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς φιλίας κατασκοπεύουσι τὰς πράξεις του. Αὐτὸς ὅμως εἶναι ἀκατανόητος. Θέλει τιμηθῆ τοσοῦτον ὅσον οὐδεὶς ἄλλος εἰς τὸν κόσμον, ἀλλ' ἂν μετὰ ἑπταετίαν ἀπὸ τῆς σήμερον ἐνθυμηθῆ τὰς προβήσεις μου καὶ μοὶ ζητήσῃ ἄλλας, τότε καλλίτερα δι' αὐτόν. Βλέπω τοσαῦτα συμβάντα ἐπὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου τούτου, ὥστε ἔχω ἀνάγκην μεγάλου βιβλίου διὰ νὰ τὰ σημειώσω. Ἄς μὴ ἐγγίσῃ τὸν θυμιαστὴν . . . ἄς φυλαχθῆ ἀπὸ τὸν ἀνεμὸν τῆς Ἄρκτου.

Ἡ Λενορμάνδη ἀντὶ τρίποδος εἶχεν ἔμβλημα ἑμπορικόν, ἦτο βιβλιοπώλις, ἀλλ' ἐπώλει μόνον τὴν χυρῆν.

Τὴν 1 Ἰαννουαρίου 1804, ἐλπίζουσα νὰ ἀπαλλαγθῆ τῆς φυλακῆς, ἔγραψε τῷ Φουστὲ τοὺς ἐφεξῆς στίχους.

Si le prefet veut bien en ee moment
Par un bienfait commencer cette annéc,
S' il m' ouvre en fin ce triste appartement,
Je lui predis hereuse destinée.

Οἱ στίχοι οὗτοι μολονότι κακοὶ ἐβραβεύθησαν . . . τὴν ἐπαύριον ἦτον ἐλευθέρη.

Ἡ Λενορμάνδη δὲν ἦτον μόνον χαρτομάντις, προέλεγε τὴν τύχην 1ον ἐτάζουσα λευκὸν ὠοῦ, 2ον ἀναλύουσα τὴν ὑπόστασιν τοῦ καφέ, 3ον μεταχειριζομένη τὴν ἀλγεβραν καὶ 4ον τὴν ἠλεκτρομαντείαν.

Ἡ μάντις ἀπέθανε τὸ 1844.

Λέγουσιν ὅτι κατέλιπε μαθητρίαν. Καὶ ποῖος θέλει τὰς πιστεύσει εἰς τὸν ἀπίστον τοῦτον αἰῶνα; Ἡ πρὸς τὴν μαντείαν πίστις συνετάφη μετὰ τῆς μαντεως. Ἄλλ' ὑπάρχει λέγουν, μυστηριώδες ὑπόγειον πρὸς τὸ ταπεινότερον τῶν Ἀθηῶν μέρος, ἐνθα χωλῆ τις γραῖα προλέγει τὰ μέλλοντα διὰ τῆς χαρτομαντείας, εἰς διαφόρων τάξεων καὶ φύλων ἀνθρώπους. Μήπως ἡ Σίδιλλα αὕτη εἶναι τῆς Λενορμάνδης μαθήτρια;

Z.

ΠΑΡΑΔΟΣΟΣ ΓΛΩΣΣΟΜΑΘΕΙΑ.

Σπουδαίας καὶ περροντισμένης ἀγωγῆς συμπλήρωμα ἐθεωρήθησαν ἑκπαλαὶ αἱ περιηγήσεις εἰς ξένους τόπους. Διὰ τοῦτο οἱ περιφανέστατοι τῶν σοφῶν τῆς ἀρχαιότητος τὰς μεταχειρίσθησαν ὡς ὄργανον τῆς διανοητικῆς προόδου. Πολὺ δὲ συνηθέστερον χρησιμίζουσιν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον σήμερον. Δι' αἰτῶν δὲν πρόκειται βεβαίως νὰ ἴδωμεν μόνον ὡς γεωγράφοι μεμακρυσμένας πόλεις καὶ χώρας, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ διάφορα ἔθνη νὰ σπουδάσωμεν· ἐπειδὴ ἕκαστον αὐτῶν ἔχει τὴν ἰδιαιτέραν ἀξίαν του, καὶ πλεονεκτήματα, τῶν ὁποίων τὰ ἄλλα στεροῦνται, προσέτι δὲ καὶ προορισμὸν τινὰ ἰδιαιτέρον.

Τὸν χαρακτῆρα ὅμως, τὸ πνεῦμα καὶ τὰ ἦθη τῶν λαῶν μαθάνομεν διὰ τῆς γλώσσης των καὶ χωρὶς ἐνίστη νὰ ἐξέλθωμεν τῆς ἰδίας ἡμῶν πατρίδος· ἐπειδὴ σπανίως αἱ ἐννοιαὶ των ἀποδίδονται μετὰ τὴν αὐτὴν ἀκρίβειαν διὰ γλωσσῶν ἄλλων. Ὅθεν καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπιθύμει νὰ ἐκμάθῃ τὴν Περσικὴν διὰ νὰ ἐκφράσῃ πιστῶς εἰς τὸν μέγαν Βασιλέα τῆς ψυχῆς του τοὺς λογισμοὺς, νὰ ἀκούσῃ δὲ καὶ ἐκ στόματος ἐκείνου ὅσα περὶ αὐτοῦ ἐφρόνει.

Φαίνεται δὲ ὅτι καὶ πρὸ τοῦ μεγάλου τούτου στρατηγῶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόμιζον ὅτι τόσον ἐξέχει τῶν ἄλλων ὅστις γνωρίζει ξένας γλώσσας, ὥστε προσηγόρευσαν διφυῆ, εἴτε δίφυχον τὸν Κέρωπα, μόνον διότι ὠμίλει δύο τὴν Αἰγυπτιακὴν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐθαυμάσθη ἐξαιρέτως ὁ Μιθριδάτης ὡς πολὺγλωττος. Ἄλλὰ τί ἤθελον εἰπεῖν οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι ἄρα γε, ἂν ἐβλεπον τὸν περίφημον Μετσοφάντην; Πρὸ ἐτῶν ἦδη ἱκανῶν ἠκούσαμεν πολλὰ περὶ τοῦ τεραστίου τούτου ἀνδρὸς ἀπὸ τὸν ἀείμνηστον καὶ μοναδικὸν τοῦ ἔθνους ἡμῶν ποιητὴν, προσέτι δὲ καὶ φιλόλογον χαρίεντα τὸν μακ. Ἰάκωβον Ρίζον, ὅστις τὸν ἐγνώρισεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς, καθὼς ἐμάθημεν ἐσχάτως πρὸ ἄλλων πόσον τὸν μακ. αὐτὸν Ρίζον ἐτίμα πάλιν ὁ ἐνδοξὸς Μετσοφάντης. Ἄλλ' ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴν ἐφημερίδα The Athenaeum. febr. λαμβάνομεν νεωτέρως τινὰς πληροφορίας περὶ τῆς ἐξαισίου γλωσσομαθείας τοῦ προκειμένου Ἰταλοῦ.

Ὁ Κ. Οὐάτς ἠγόρευσε τὰ ἐξῆς εἰς τὴν φιλολογικὴν ἐταιρείαν τοῦ Λονδίνου.

Ὅσα εἶπεν ὁ Οὐαλέριος Μάξιμος (βιβλ. ἡ.) περὶ βασιλέως τινὸς Ἀσιατοῦ ὅτι δηλ. ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ εἰκοσιδύο γλώσσας, ἐφαίνοντο εἰς πολλοὺς ἀπίθανα· ἐπειδὴ εἴκοσι αἰῶνες παρήλθον ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ Μιθριδάτου μέχρι τῆς σήμερον καὶ οὐδὲν παράδειγμα τοιοῦτον εἶδομεν· ἀλλὰ τοῦ λοιποῦ τὸ ὄνομα τοῦ Μεθριδάτου πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὸ τοῦ Μετσοφάντη. Ἀποροῦμεν μόνον πῶς οὐδεὶς τῶν φίλων του ἐξέδωκεν ὑπόμνημά τι περὶ τοῦ θαυμαστοῦ τούτου ἀνδρὸς, ἂν καὶ ἦδη πρὸ τριῶν ἰσῶν ἀπέθανεν.

Ὁ Ἰωσήφ Μετσοφάντης ἐγεννήθη εἰς τὴν Βονοϊαν τῷ 1771. ἐνόησε δὲ κατὰ πρῶτον τὴν σπανίαν του δύναμιν εἰς τὸ μαθάνειν ξένας γλώσσας, ὅτε περι-

ποιεῖτο ὡς ἱερεὺς τοῦ νοσοκομείου τοῦς τετραυματισμένους στρατιώτας τοῦ Ναπολέοντος. Ἐμείνε δὲ ἀμετακίνητος εἰς τὴν εἰρημένην πόλιν μέχρι τοῦ 1831 ὡς καθηγητῆς τῆς Ἑλληνικῆς καὶ ἄλλων ἀνατολικῶν γλωσσῶν εἰς τὴν αὐτόθι ἀκαδημίαν, συγχρόνως δὲ καὶ ὡς βιβλιοφύλαξ. Διὰ τὰς συμβάσας ὅμως ταραχὰς εἰς τὸν Ἀγκῶνα μετὰ τὸ 1830 ἐσάλη ἐντολήν τινα ἐπιτετραμμένος εἰς Ῥώμην, ὅπου καὶ τὸν ἠγάπησεν ὁ Πάπας Γρηγόριος 16ος. Κατὰ δὲ τὸ 1833 διεδέχθη τὸν διάσημον Ἀγγέλον Μάην ὡς διευθυντῆς τοῦ Βατικανού· τῷ δὲ 1838 ἀνηγορεύθη καρδινάλιος· ἀπέθανε δὲ κατὰ τὸ 1849 τῇ 16 Μαρτίου. — Πρῶτος πόντων, ὡς φαίνεται, ὁ Στίναρ Ρόζε ἀνέφερε περὶ αὐτοῦ εἰς τὰς ἀπὸ τὴν Βόρειον Ἰταλίαν κατὰ τὸ 1817 ἐπιστολάς του.

« Ὁ παράδοξος ἄνθρωπος, περὶ τοῦ ὁποίου λέγω, εἶναι ὁ Μετσοφάντης, ὅστις μόλις ἔχων ἡλικίαν 36 ἐτῶν, ὅτε τὸν ἐγνώρισα, ἀνεγίνωσκεν 22 καὶ ὀμίλει συνανατρεφόμενος 18 γλώσσας εὐκρινέστατα· Γερμανός τις ἀξιωματικὸς ὠμολόγει ὅτι δὲν εἴδυνο νὰ τὸν διακρίνῃ ἀπὸ Γερμανόν· ὑπηρετῆς μου δὲ Σμυρναῖος ἔλεγεν ὅτι εὐκόλως ἤθελε τὸν ὑπολάβει τις ὡς Γραικόν, ἢ Ὁθωμανόν καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν τοῦ Σουλτάνου. Ἄλλ' ἐγὼ ἐθαύμασα μάλιστα ὅτι ποτὲ δὲν περιέπιπεν εἰς σφάλματα κοινὰ καὶ εἰς τοὺς Σκώτους καὶ τοὺς Ἰρλανδοὺς αὐτοὺς. Διέφερε δὲ τῶν ἄλλων γλωσσομαθῶν καὶ κατὰ τὴν ἀληθῆ παιδείαν κτλ. »

Ὀλίγω ὕστερον ὁ Βαρὼν Ζάκ, ἀστρονόμος Οὐγγρος, πολὺγλωσσος καὶ αὐτὸς, εἶπεν εἰς τὴν ἀστρονομικὴν του ἀνταπόκρισιν « Ἡ δακτυλοειδὴς ἔκλειψις τοῦ ἡλίου ἦτο τὸ πρῶτον περιεργότατον φαινόμενον εἰς ἐμὲ, ὁ δὲ καθηγητῆς Μετσοφάντης τὸ δεύτερον. Ὁ δαιμόνιος οὗτος ἀνὴρ ὀμίλει 32 γλώσσας ζώσας καὶ νεκράς. Μοὶ ὠμίλησεν Οὐγγριστὶ μετ' ὀλίγον ἀκρίβειαν περὶ τὴν γλῶσσαν, ὥστε ἐμείνα τῷ ὄντι ἐκθαμβός· ἔπειτα μοὶ ὠμίλησε Γερμανικὰ πρῶτον κατὰ τὴν Σαξωνικὴν (τὴν ἀρίστην δηλ.) προφορὰν, ἔπειτα δὲ κατὰ τὴν Αὐστριακὴν καὶ Σουηδικὴν διάλεκτον· ἀλλὰ τοσοῦτον ὀρθῶς καὶ χαριέντως, ὥστε ἐξεπλάγη. Ὀμίλησεν ὁμοίως Ἀγγλιστὶ εἰς τὸν πλοίαρχον Σμιθ, Ῥωσιστὶ δὲ καὶ Πολλωνιστὶ εἰς τὸν πρίγγιπα Βολκόνσκη μετὰ τὴν αὐτὴν ἐτοιμότητα καὶ εὐστροφίαν, ὡς ἂν ὠμίλει τὴν πατρικὴν του γλῶσσαν· ἐπὶ δὲ τοῦ δαίπνου, ἀφ' οὗ τῷ ὠμίλησα εἰς ἄλλας τινὰς γλώσσας, μοὶ ἦλθεν εἰς τὸν νοῦν νὰ τῷ ὁμιλήσω καὶ Βλαχιστὶ· αὐτὸς δὲ παρεῦθε ἤρχισε τόσον ἐπιτροχάδην νὰ δημηγορῆ, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ διακόψω, λέγων, θραδύτερα, αἰδεσιμώτατε, διότι δὲν δύναμαι νὰ Σ' ἀκούθῃσω. Γνωρίζει προσέτι καὶ ἄλλην τινὰ γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν ποτὲ δὲν ἐνόησα, δηλ. τὴν Αἰγυπτιακὴν, εἴτε Τζιγγανικὴν! »

Περὶ τοῦτον σχεδὸν τὸν χρόνον (1821) καὶ ὁ Βαῦρων, γνωρίσας τὸν Μετσοφάντην, λέγει περὶ αὐτοῦ « Εἶναι ταχύτατος γλωσσομάδων· πρέπει νὰ ἐξηγήσῃ τισε γενικὰς διερμηνεύς κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πύργου τῆς Βαβυλωνῶς. Τὸν ἐδοκίμασα εἰς πάσας τὰς γλώσσας.

σας, ὅσας ὀπωσοῦν γνωρίζω, καὶ πάντοτε μὲ ἐξέπλη-
ξεν, ὡς καὶ δι' αὐτῆς τῆς Ἀγγλικῆς. »

Τῷ δὲ 1820 ὁ Κ. Μόλβελ, ὁ λογιώτατος καὶ εἰ-
λικρινέστατος συγγραφεὺς τῆς Δανίας, συνομιλήσας
μὲ αὐτόν, εἶπεν ὅτι σπανίως ὑπάρχει διάλεκτος Εὐ-
ρωπαϊκῆ, εἴτε Ῥωμαϊκῆ, εἴτε Σκανδιναβικῆ, εἴτε Σλα-
βωνικῆ, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ὁμιλῇ ὁ θαυματουργὸς
εὐτοῦ γλωσσολόγος. Τὸν εὐρῆκα συνομιλοῦντα εὐρύθ-
μως καὶ ταχέως μὲ Γερμανόν· ὅτε δὲ ἐμείναμεν μόν-
οι καὶ ἐγὼ τῷ ὁμιλήσα Γερμανιστὶ, αὐτὸς μὲ διέ-
κοψε δι' ἐρωτήσεώς τινος εἰς Δανικὴν γλῶσσαν, τὴν
ὁποίαν προσφέρει καὶ ὁμιλεῖ ὀρθότατα. Ἀλλ' ὁ Μετσο-
φάντης δὲν εἶναι μόνον γλωσσολόγος· ἐπειδὴ γνωρίζει
ἀκριβῶς τὴν φιλολογικὴν ἱστορίαν καὶ τὴν βιβλιογρα-
φίαν· ἔχει δὲ τρόπους εὐγενεῖς καὶ προσφέρεται φιλο-
φρόνως. »

Ὁ Κ. Φλέκ, μαθητὴς τῆς βιβλικῆς ἐταιρίας, ἐξέ-
δωκε μακρὰν σημείωσιν περὶ τοῦ Μετσοφάντη εἰς τὸ
βιβλίον wissen Schufthir he reise tliche 1837.
« Ὁμιλήσῃ ποτε τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν εἰς τὸ Βα-
τικόν πρὸς ἀνθρώπον τινα ἐλθόντα, ἔπειτα Ἑβραϊκὰ
μὲ εὐπαρίδην τινὰ Ῥώσον, ὅστις ἦτο τότε εἰς τὸ
δωμάτιον τῶν χειρογράφων τῆς Βιβλιοθήκης, Λατι-
νιστὶ δὲ καὶ Γερμανιστὶ μὲ ἐμὲ, καὶ Δανιστὶ μὲ ἀρ-
χαιολόγον τινὰ Δανόν, ἐκεῖ τυχόντα, Ἀγγλικὰ μὲ
ἄλλον καὶ Ἰταλικὰ μὲ πολλούς. Ποτὲ δὲν περιηγήθη
εἰς ξένους τόπους, ἀπῆλθε δὲ μόνον εἰς τὴν Ῥώμην
καὶ τὴν Νεάπολιν· ἀλλ' αὐτοῖσι ἰδιαιτέρως ἐσκόπευε
νὰ ἐκμάθῃ τὴν Κινεζικὴν εἰς τὸ παιδευτήριον τῶν αὐτο-
χθόνων Κινέζων ὡς ἱεραποστόλων. Διακρίνει ἐντελῶς
τὴν διαφοράν τῆς Ἀνοβερικῆς καὶ Ἀμβουργικῆς δια-
λέκτου. Λέγεται δὲ ὅτι ὁμιλεῖ ὡς τριάκοντα γλώσ-
σας καὶ διαλέκτους, οὐχὶ ὅμως πάσας μὲ τὴν αὐτὴν
ταχύτητα. »

Ἡ δὲ Κυρία Paget λέγει περὶ αὐτοῦ εἰς
ἱερὰ τινὰ, ἐλθόντα ἐκ Παλαιστίνης, ὁμιλήσας Τουρ-
κιστὶ . . . τὸν ἠρώησας πόσας γλώσσας γνωρίζει ;
Μοὶ ἀπεκρίθη δὲ « μόνον 40 ὡς 50 ὁμιλῶ. »

Ἀνόνημος δὲ τις περιηγητὴς Ῥώσος, ἐκδοὺς ἐπι-
στολάς τινας ἐκ Ῥώμης, λέγει « Δις ἐπεσκέφθην τὸν
παράδοξον τοῦτον ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου μέχρι τοῦδε
δὲν ἔχει παράλληλον ὁ σοφὸς κόσμος. Ὁ Καρδινά-
λης Μετσοφάντης ὁμιλήσας ὀκτὼ γλώσσας ἐμπροσθέν
μου· διελέχθη μάλιστα καὶ Ῥωσοιστὶ ὀρθῶς καὶ σα-
φέςατα. Καὶ προβεβηκὸς δὲ ἦδη τὴν ἡλικίαν ἐξακολου-
θεῖ νὰ μαθάνῃ νέας γλώσσας· πρὸ ὀλίγου δὲ ἔμα-
θε τὴν Κινεζικὴν. Τὸν παρεκάλεσα νὰ μοὶ δώσῃ ση-
μείωσιν τῶν γλωσσῶν καὶ διαλέκτων, τὰς ὁποίας ὁ
μιλεῖ· ὅθεν μοὶ ἔστειλε τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ γραμμέ-
νον ἰδιοχειρῶς εἰς 56 γλώσσας, ἐξ ὧν 30 ἦσαν Εὐ-
ρωπαϊκαὶ (μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν διαλέκτων)
17 δὲ, Ἀσιατικαὶ (ἀποκλειομένων καὶ ἐντεῦθεν τῶν
διαλέκτων) 5 Ἀφρικανικαὶ καὶ 4 Ἀμερικανικαὶ. Αὐ-
τὸς εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ περιεργότατα φαινόμενα τῆς αἰ-
ωνίου ταύτης πόλεως. »

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὁ Μετσοφάντης συνωμίλει
ἰδιαιτέρως τινὰ διάλεκτον μὲ ἕκαστον τῶν πολυαριθ-
μων μαθητῶν τοῦ σχολείου τῆς διαδόσεως τοῦ Εὐαγ-

γελίου, μεταβαίνων ταχέως ἀπὸ τὰς γλώσσας τῶν
ἐσχατιῶν τῆς Ἀνατολῆς εἰς τὰς τῶν ἐσχατιῶν τῆς
Δύσεως, ἀπὸ τὴν Ἰρλανδικὴν εἰς τὴν Κινεζικὴν, τὴν
ὁποίαν ἀγαπᾷ διαφερόντως. . . Βεβαίως ὡς φιλόλογος
δὲν συγκρίνεται μὲ τὸν Ῥάσκ, οὔτε ὡς βιβλιογνώ-
μων μὲ τὸν Μαλιαβέκην· ἔχει ὅμως ἰδιογενῆ τινα
εὐφυΐαν, ἣτις ἦτο μέχρι τοῦδε, ἴσως δὲ καὶ τοῦ λοι-
ποῦ θέλει διαμεῖνει, ἀπαράμιλλος· ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος
πάντων τῶν γλωσσολόγων· διὰ τοῦτο νομίζομεν ὅτι
τὸ ὄνομά του θέλει μείνει διὰ παντὸς εἰς τοῦ ἀνθρω-
πίνου γένους τὰ χρονικά.

Πῶς καὶ ἔθιμα τῶν εἰσβολοατρῶν Τζουβάκων.

Ἡ γνώσις τῶν κοινωνικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἐθί-
μων τῶν διαφόρων ἐπὶ τῆς γῆς λαῶν, εἶναι ἀντικεί-
μενον τερπνῆς καὶ σπουδαίας μελέτης, ἀποκτᾶται δὲ
ἢ διὰ τῶν περιηγήσεων, ἢ τῆς ἀναγνώσεως τῶν συγ-
γραμμάτων, τὰ ὁποῖα σοφοὶ καὶ φιλαλήθεις περιηγητὰί
δημοσιεύουσι. Τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο μέσον ἀναμ-
φιβόλως εἶναι τὸ εὐκολώτερον, καλῆτερον, εὐθηνότερον
καὶ ἀκινδυνώτερον, καὶ οἱ πολλὰ καὶ καλὰ σήμερον
ἀναγινώσκοντες θησαυρίζουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὰς πολυει-
δεῖς ἐκείνας γνώσεις, δι' ἃς ὁ ὕπατος τῶν ποιητῶν
ἐπαινῶν τὸν πολύμητιν τῆς Ἰθάκης περιπλαγηθέντα
ἄνακτα εἶπε τὸ

« Ὅς πολλῶν εἶδεν ἄστεα καὶ ἴσον ἔγνω »

Ἐπὶ τῆς σπουδαίας λοιπὸν καὶ τερπνῆς ταύτης ὕλης
θέλει ἡ Μνημοσύνη δημοσιεῖαι ἄρθρα, ἀνθολογούμενα
ἀπὸ συγγράμματα περιηγητῶν διασήμων, καὶ περιγρά-
φοντα τὰ ἔθνη, τὰ ἔθιμα, καὶ τὸν ἱματισμὸν λαῶν, εἰς
τοὺς ὁποίους ὁ Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς δὲν εἰσεχώρη-
σε· διὸ καὶ σώζονται περιέργως τινὰς παραδόσεις τῶν
πατέρων των, ἀξίας τῆς προσοχῆς παντὸς φιλοσοφοῦν-
τος ἐπὶ τοῦ ἀπεράντου Ὀκεανοῦ τῶν ἐπινοήσεων, ἢ πα-
ρεκτροπῶν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Ἄν δὲ μᾶς φαίνονται περίεργα τὰ ἔθνη καὶ ἔθιμα
λ. χ. τῶν Ἰδῶν, ἂν καὶ μειδιῶντες, ἢ σκυθρωπάζον-
τες ἐκπληττώμεθα διὰ τὰς γελοίας πολλάκις θρησκευ-
τικὰς των τελετὰς, ἢ διὰ τὰς πυρὰς τῶν νεκρῶν, ἐπὶ
τῶν ὁποίων σπαίρουσι φανατισμοὶ σύζυγοι, τί ἄρα
θέλομεν εἰπεῖ, ὅταν ἰδῶμεν, ὅτι ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ἐκτε-
ταμένου καὶ ἀχανοῦς κράτους τῆς Χριστιανικωτάτης
καὶ ὀρθοδόξου Ῥωσσίας ὑπῆρχον λαοί, οἵτινες πρὸ
ὀλίγων χρόνων δὲν ἐλάτρευον τὸν ἀληθῆ Θεόν, τε-
λοῦντες θυσίας, καὶ ἄλλας θρησκευτικὰς τελετὰς μὲ
τὸν πλέον παράδοξον τρόπον ;

Εἰς τούτων τῶν λαῶν εἶναι οἱ Τζουβάκοι κατοι-
κοῦντες εἰς τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν Βόλγα καὶ Σό-
κας. Ὁ λαὸς οὗτος, ὅτε ὁ ἐπιστήμων περιηγητὴς
Παλλάσιος ἐπεσκέφθη τὰ μέρη ἐκεῖνα, δὲν εἶχεν ἐντε-
λῶς ἀσπασθῆ τὸν Χριστιανισμόν, καὶ πολλὰ χωρία

εὐρίσκοντο διατηροῦντα τὰς παλαιὰς αὐτῶν παραδό-
σεις. Πιθανὸν μέχρι σήμερον νὰ ἀπέπτυσαν πάντες
τὴν γελοῖαν θρησκίαν τῶν πατέρων των, καὶ τὰς
ὁποίας ἐτέλουν θυσίας· διότι πιστεύομεν ὅτι ἡ Χρι-
στιανικὴ Ῥωσία δὲν παρημέλησε τὴν ἀναμόρφωσιν
καὶ κατήχησιν λαοῦ εἰδωλολάτρου ἐντὸς τοῦ Κράτους
τῆς. Ἰδὲ δὲ τί διηγείται ὁ πολυμαθὴς καὶ λεπτομε-
ρῆς Παλλάσιος περὶ τοῦ ἱματισμοῦ καὶ τῶν θρησκευ-
τικῶν τελετῶν τοῦ ἀγρίου τούτου λαοῦ.

« Ὁ ἱματισμὸς τῶν Τζουβάκων γυναικῶν ὁμοιά-
ζει μεγάλως μὲ τὸν ἱματισμὸν τῶν γυναικῶν τῆς
Ταρταρίας. Τὰ φορέματά των εἶναι κατεσκευασμένα
ὑπὸ χονδροῦ τινος ὑφάσματος κεντημένου μὲ ἔριον
διαφόρων χρωμάτων, συνήθως δὲ μὲ ἔριον κυανοῦν
κόκκινον καὶ μαῦρον.

(Εἰκ. Α΄.) Γυνὴ Τζουβάκου.

Φέρουσι δὲ αὐταὶ ἐπὶ μὲν τοῦ στήθους πόρπας καὶ
πλάκας ἐκ μετάλλου, καὶ κρεμῶσιν εἰς τὰ πλάγια
ταινίας ἢ τεμάχια ὑφασμάτων περικέντητα, ἐστολι-
σμένα μὲ κλωσσούς, ἅτινα προταρτῶσιν ἀπὸ τὸ ἄνωθεν
μέρος τῆς ζώνης, καὶ ἀποκαλοῦσι Σάρ. Ὁ κεφαλῶδε-
σμος τῶν γυναικῶν τούτων, ἄνευ τοῦ ὁποίου οὔτε ἐν
αὐτῇ τῇ οἰκίᾳ των δὲν παρουσιάζονται, ὁμοιάζει ἐπί-
σης μὲ τὸν τῶν Ταρταρίδων καὶ καλεῖται Χουσχοῦ
καλύπτεται δὲ οὗτος ὑπὸ ἀρχαίων ἀργυρῶν κοπηκίων
(1) ὑπὸ μικρῶν τινῶν περιφερῶν κασσιτερίνων πλακῶν,
καὶ ὀλίγων κόκκων κοραλλίου. Τὸ κάλυμμα τοῦτο
προσηλοῦται ὑπὸ τὸν πώγωνα διὰ πλατείας λωρίδος,
καὶ φέρει ὀπισθεν μακρὰν ἐπέκτασιν ἐν εἴδει οὐράς,

(1) Μικρὸν νόμισμα Ῥωσικόν.

πλάτος σπιθαμῆς ἔχουσαν καὶ καλουμένην Ἀμά. στο-
λισμένην δ' ἐπίσης ὑπὸ μικρῶν νομισμάτων καὶ με-
ταλλίων πλακῶν. Τὰ ἄκρα αὐτῆς κεντημένα ἀπὸ
μέταξαν ποικιλόχρους, τελευτῶσιν εἰς μακροὺς κλωσ-
σοὺς, καταβαίνοντα μέχρι τῶν ἰγνῶν. Ἐκατέρωθεν
δὲ τῆς λωρίδος ταύτης κρέμανται δύο ἄλλαι ἦττον
πλατύτεραι φθάνουσαι μέχρι τῶν νεφρῶν, αἵτινες
πολλάκις συννεοῦνται μεταξύ των διὰ στίγων ψευδο-
κοραλλίου, καὶ τελευτῶσιν εἰς θύσανον. Ὁ κεφαλῶ-
δεσμος οὗτος δὲν εἶναι ἄνωθεν τοῦ μετώπου ἐσκαμ-
μένος, ὡς ὁ τῶν Ταρταρίδων, μήτε πρὸς τὴν κορυφὴν
κλειστός· τοῦναντίον εἶναι ἀνοικτός, καὶ τὰ δύο συνε-
νούμενα ἄκρα μικροῦ τινος πέπλου καλουμένου Σουρ-
μπάρ σχηματίζουσι κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος εἶδος λόφου.
Περιβάλλουσι δὲ διὰ τοῦ πέπλου τὴν σιαγόνα καὶ τὴν
κεφαλὴν. Τινὲς ὅμως τῶν γυναικῶν φέρουσι κατ' ἐξαι-
ρεσιν καλύμματα ἐντελῶς πρὸς τὰ ἄνω κλειστά. Εἰς
τὴν ἐορτάσιμον στολὴν ὁ πέπλος οὗτος σύγκειται ἐξ
ὑφάσματος ἀραιῶ περικέντητου διὰ νημάτων καὶ ποι-
κιλοχρῶν ὑελίνων χονδρῶν· κρέμανται δὲ εἰς τὰ
ἄκρα του στίχοι τινὲς κοραλλίων, τοὺς ὁποίους Σουρ-
μπάρ—Σενὶ διομάζουσι.

Ὁ ἱματισμὸς τῶν ἀνυπᾶνδρων ἔχει ὀλιγώτερα κο-
σμήματα· αὐταὶ δὲν φέρουσι πέπλον, οὐδὲ κεφαλῶδε-
σμον μὲ οὐράν. Τόσον δὲ αἱ γυναῖκες, ὅσον καὶ αἱ
παρθέναι κρύπτουσι τὴν κόμην των, τὴν ὁποίαν πλέ-
κουσιν εἰς δύο πλεξίδας, ἀμφοτέραι δὲ φέρουσιν ἐν
καίρῳ χειμῶνος ἄνωθεν τῶν φορεμάτων των παλαιὰ
φορέματα ἀνδρῶν, ἐπενδύτας, καὶ γούνας.

Ὁ ἱματισμὸς τῶν ἀδρῶν, ὡς καὶ ὁ τῶν πλησιο-
χῶρων φυλῶν, ὁμοιάζει μὲ τὸν ἱματισμὸν τῶν χωρι-
κῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τῆς Ῥωσσίας, διαφέρει δὲ
μόνον ἀπὸ τοῦ περιλαίμιου τῶν ὑποκαμίτων, τὸ ὁποῖον
εἶναι περικέντητον.

Τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν Τζουβάκων μαρτυροῦσι
τὴν μετὰ τῶν Ταρτάρων ἐπιμειξίαν των. Τὰ μαλλία
τῆς κεφαλῆς των δὲν εἶναι οὐδὲ ξανθὰ οὔτε κόκκινα
οὔτε καστανόχροα, ἀλλὰ χρώματος σχεδὸν μελανοῦ.
Αἱ γυναικῆς των εἶναι ἀρκούντως εὐεθεῖς· καὶ πολὺ
καθρῶνται ἀπὸ τὰς τῆς γειτνιαζούσης φυλῆς τῶν
Μορδουάνων. Καὶ αὐτοὶ δὲ εἰ οἰκοὶ των ὁμοιάζουσι
πολὺ μὲ τοὺς τῶν Ταρτάρων· διότι δὲν ἔχουσι περι-
πεφραγμένα προαύλια, εἶναι διεσκορπισμένοι ἐπὶ λο-
φημάτων καὶ ἀνηφόρων, περικυκλούμενοι ὑπὸ μικρῶν
καλυδῶν, ὅπου ταμιεύουσι τὰς ζωτροφίας των· αἱ
θύραι των εἶναι ἐστραμμέναι κατ' ἀρχαίαν τινὰ συνη-
θειαν πάντοτε πρὸς ἀνατολὰς· ἔχουσι δὲ ἐξώστην
ἐσεγασμένον, ὅπου οἱ κατοικοῦντες κοιμῶνται, ἐν ὧρ
θέρους· ἐσωτερικῶς δὲ ἔχουσιν ἐδράνα, ὡς καὶ παρὰ
τοῖς Ταρτάροις, ἅτινα χρησιμεύουσιν ὡς κλίνας· ἢ
ἐστία κείται πάντοτε πρὸς τὰ δεξιὰ τῆς θύρας καὶ
ἔχει καπνοδόχον πρὸς τὴν βάσιν εὐρύν. Οἱ Τζουβάκοι
ἔχουσι συνήθως καλὰ στρώματα ἐκ πτερῶν· οἱ δὲ
πτωχότεροι ἐξ αὐτῶν κοιμῶνται ἐπὶ ψιθῶν, αἵτινες
χρησιμεύουσι καὶ δι' ἄλλας οικονομικὰς ἀνάγκας.

Οἱ μὲν χριστιανοὶ Τζουβάκοι ἐορτάζουσι τὴν πα-
ρασκευὴν, τὴν ὁποίαν καλοῦσιν Ἀεργεκοῦ, ἥτοι ἡμέραν
ἐβδομάδος. Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ ἔθιμον τοῦτο, ὡς καὶ

ή προς τὸ χοίρινον κρέας ἀποστροφή των, μετεδόθη εἰς αὐτοὺς ἐκ παραδόσεως ὑπὸ τῶν Ταρτάρων, μετὸ θρήσκευμα τῶν ὁποίων δὲν ἔχουσιν ἄλλο τι κοινόν. Εἰς τα χωρία ὅπου διατηροῦνται ἀκόμη τὰ παλαιὰ ἔθιμα ὁ Δοιτικ (1) περιφέρει τὴν πέμπτην τὸ ἐπέρας δια να ἀναγγεῖλη τὴν ἐρτήν τῆς ἐπαύριον' κατα

βάλλουσι δὲ τὸ Ἴριχ εἰς τὴν καταφανεστέραν αὐτοῦ γωνίαν, καὶ κἀνεὶς δὲν τολμᾷ νὰ τὸ ἐγγίση μέχρι τοῦ φθινοπώρου, ἐποχῆς, καθ' ἣν φέρουσι νέον, ἀφ' οὗ ὅλα τὰ φύλλα τοῦ παλαιοῦ καταπέσωσι· τότε μόνον ἐγγίζουσι τὸ παλαιόν, ῥίπτοντες αὐτὸ μετ' εὐλαθείας ἐντὸς βύρακος.

(Εἰκ. Β'). Ἰματισμὸς Τζουβάχου γυναικὸς καὶ ἀνυπάρχου κόρη

τὴν ὁποίαν κἀνεὶς δὲν ἐργάζεται. Οἱ ὑπῆρται καὶ αἱ γυναῖκες, αἵτινες εἶναι ἀπηγορευμένον νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὰς πανδήμους θυσίας, προσεύχονται ἐνώπιον ἐνὸς ἱεροῦ δέματος τὸ ὁποῖον καλεῖται Ἴριχ τὸ δὲ λοιπὸν τῆς ἡμέρας δαπανῶσιν εἰς ἀργίαν καὶ κραιπάλην. Τὸ δέμα τοῦτο σύγχεται ἀπὸ 15 βλαστοῦς ἀγρίας βόδης, τέσσαρας περίπου πόδας μῆκος ἔχοντας καὶ δεδεμένους ἀπὸ τοῦ μέσου διὰ σχοινοῦ κατασκευασμένου ἐκ φλοιοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον κρεμῶσι τευμάχιον κασιτέρου. Ἐκάστη οἰκία ἔχει τὸ ἴδιόν τας Ἴριχ, τὸ ὁποῖον θέτουσιν εἰς ἕνα ἐκ δύο γειτνιαζόντων θαλάμων ἐν πλήρει καθαρότητι ἐπιμελῶς διατηρούμενον.

(1) Ἐκατόνταρχος ἢ ἀρχηγὸς 100 ἀνθρώπων ἐκλεγόμενος ὑπὸ τῆς κοινότητος· τοιοῦτος δὲ εἰρήσκειται εἰς ὅλα τὰ χωρία τῆς Ῥωσσίας· ἰσχύει δὲ ὁ Δοιτικ εἰς τὸν Σταρόβσσα ἦτοι πρωτόγερον τοῦ χωρίου.

Ἄπανα ἡ κοινότης προσφέρει κατ' ἔτος πάνδημον θυσίαν εἰς τόπον ἐπὶ τοῦτου καθιερωμένον καὶ καλούμενον Κερεμέτ. Ἐκλέγουσι δὲ πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν μέρος τι ἀπομεμακρυσμένον τοῦ χωρίου, καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν πλησίον πηγῆς, ἢ βύρακος, καὶ εἰς γήπεδον εὐάριστου θέως καὶ κατ'ἀρκίον ἀπὸ δένδρα. Τὸ Κερεμέτ εἶναι τετράγωνον, περιπεραγμένον πανταχόθεν ὑπὸ πασσάλων ἐχόντων ὕψος 5 ποδῶν· ἀφίνουσι δὲ εἰς αὐτὸ τρεῖς εἰσόδους, ἡ θύρας, τὴν μὲν ἐν τῷ μέσῳ πρὸς ἀνατολάς, τὴν ἐξ πρὸς ἄρκτον καὶ τὴν τρίτην πρὸς δυσμάς. Πρέπει δὲ ἡ πρὸς ἄρκτον θύρα νὰ ἦναι ἀντικρὺ τῆς πηγῆς, ἢ τοῦ βύρακος· διότι τὸ διὰ τὴν θυσίαν ἀναγκαῖον ὕδωρ, ἀφ' ὁποῦ δῆποτε μέρους καὶ ἂν μετακομίζεται, δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Κερεμέτ εἰμὴ δι' αὐτῆς. Τὰ θύματα καὶ αἱ προσφοραὶ δὲν εἰσέρχονται εἰμὴ διὰ τῆς πρὸς ἀνατολάς θύρας, ἢ δὲ πρὸς δυσμάς χρησιμεύει ὡς θύρα εἰσόδου καὶ ἐξόδου εἰς ἅπαντας. Πλησίον ταύτης, ὑπάρχει θέσις τις ἐστεγασμένη ὅπου φέρονται τὰ κρέατα τῶν θυσιασθέντων ζώων. Στήνουσι δὲ τράπεζαν μεγάλην ἐπὶ πασσάλων ἔμπροσθεν τοῦ τόπου τούτου, ἐν ἣ παραθέττουσι τὰ ἱερὰ πέμματα καὶ ἄλλας προσφοράς. Παρὰ τὴν πρὸς ἄρκτον κειμένην θύραν εὐρίσκειται ἄλλη τις μεγίστη τράπεζα χρησιμεύουσα διὰ τὴν ἐκδορὰν καὶ τὸν ἀγνισμὸν τῶν θυμάτων, πρὸς δὲ τὴν ἀρκτοδυτικὴν γωνίαν εὐρίσκονται ἀκόντια, ἐπὶ τῶν ὁποίων κρεμῶσι τὰ δέρματα τῶν θυσιασθέντων ζώων. Εἰς ὅλα τὰ ὅπως ὁ σημαντικὰ χωρία ὑπάρχει ἐν μέγα Κερεμέτ διὰ τὰς δημοσίας, καὶ πολλὰ ἄλλα μικρὰ διὰ τὰς μερικὰς θυσίας. Οἱ Τζουβάχοι οἱ κατοικοῦντες τὴν ἐπαρχίαν τοῦ Ἀλατίρ κατασκευάζουσι ξύλινον οἰκίσκον ἐν μέσῳ τοῦ Κερεμέτ ἔχοντα θύραν πρὸς ἀνατολάς, ὅρθιοι δὲ τρώγουσι παρ' αὐτῷ τὰς θυσίας, αἵτινες παρατίθενται ἐπὶ τραπέζων καλυπτομένων μετ' ἐπιμαρμάνθηλα πηγύουσι δὲ εἰς τὸ μέσον τῆς καλύβης ταύτης μακρὸν ἀκόντιον διαπερῶν τὴν στέγην, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποῦ προσαρμύζουσι πλατὺν σιδηροῦν δακτύλιον, τοῦ ὁποῦ τὰ ἄκρα εἶναι ὀξύστομα, δὲν ἀποδίδουσι δὲ καμμίαν ἰδιαιτέραν λατρείαν εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον μὴ ἀπαντῶμενον εἰς ἄλλα δημόσια Κερεμέτ.

Κατὰ τὸν Σεπτέμβριον μῆνα ὀνομαζόμενον Τζουγκούτς, ἐποχὴν τῆς τῶν καρπῶν συγκομιδῆς καὶ τῆς

εποχῆς συγχρόνως, τελοῦσιν οἱ Τζουβάχοι πανδήμους τὴν μεγάλην θυσίαν τῆς εὐχαριστίας· θυσιάζουσι δὲ τότε ἐντὸς τοῦ μεγάλου Κερεμέτ, ἕνα ἵππον, ἕνα βοῦν, καὶ ἕνα πρόβατον. Εἰσάγοντες ὅθεν τὰ θύματα ἀπὸ τὴν πρὸς ἀνατολάς θύραν, τὰ δύνουσι ἐπὶ τριῶν πάλων, μέχρι τοῦ τέλους τῆς κοινῆς προσευχῆς, πλησίον τοῦ τόπου ὅπου φέρουσι τὰ κρέατα τῶν ζώων.

Οἱ Τζουβάχοι προσευχόμενοι στρέφονται πρὸς ἀνατολάς, καὶ ἐπανελημμένως κλίνουσι τὴν κεφαλὴν, ἰδοῦ δὲ τί συνήθως λέγουσιν.

« Τὸρ σιργαλά, Τὸρ βιτέρ, Μποιατοσχίν-βουλί. » ἦτοι « Θεὲ ἐλέησον ἡμᾶς, ὦ Θεέ, δὸς ἡμῖν τὸν ἐπιούσιον, καὶ ἐπάκουσον ἡμῶν. » Ἐπικαλοῦνται συγχρόνως πολλὰς θεότητας ὑποδεεστέρως δι' ἰδίων δεήσεων. Περὶ τῆς μυθολογίας τούτου τοῦ βλακὸς λαοῦ, ὑπάρχει ἡ μεγαλητέρα ἀγνοία. Ὁ Κερεμέτ (ἐξ οὗ καλοῦσι καὶ τοὺς ἱερούς τῶν τόπους) εἶναι ἡ πρώτη δευτερεύουσα θεότης μετὰ τὸν Τὸρ, ὅστις εἶναι τὸ ὑπέρτατον Ὄν. Αἱ λοιπαὶ θεότητες εἶναι Ἀσλίρ, Κορίρ, Πούλχε, Σουροδὸν, Σίρ, Σιούλ-σουρέν-ἱρσενέ, Χιραλίρ καὶ Κεμλέ. Λέγουσι δὲ οἱ ἔχουσι πολλὰς ἄλλας ἀκόμη, ἢ περὶ τῶν ὁποίων ἔρευνα ἴσως ἀποκαλύψῃ περιεργόν τι καὶ διαφέρον. Φρονοῦσιν ὅτι ὅλαί αἱ θεότητες τῶν ἔχουσι γυναῖκα καὶ τέκνον, διὸ καὶ τοὺς ἐπικαλοῦνται τρεῖς κατ' ἐπανάληψιν οὕτως, Τὸρ, ἢ Κερεμέτ-Ἀσχ (Κερεμέτ ὁ πατήρ) Κερεμέτ-ἄμοχέ (Κερεμέτ ἡ μήτηρ) καὶ Κερεμέτ-οὐβλί (Κερεμέτ ὁ υἱός.) Τοῦτο δὲ μοι τὸ εἶπον Τζουβάχοι κατωτάτης τάξεως, μὴ δυνήθentes ὅμως νὰ μοι δώσωσι περισσότερας περὶ τούτου διασαφῆσεις καὶ πληροφορίας.

Μετὰ τὰς προσευχὰς σφάζουσι τὰ θύματα. Ἡ πρώτη αὕτη τελεῖται ἀπὸ τινῶν γερωνοτέρων ἐκλεγόμενον παμψηφεί παρὰ τῆς κοινότητος ἐπὶ τούτῳ. Ἀπαγγέλλει δὲ οὗτος πρὸ τῆς σφαγῆς εὐχὴν τινὰ, τὴν ὁποίαν μετ' αὐτοῦ ἐπαναλαμβάνουσι οἱ παρόντες. Συλλέγουσι δὲ μετὰ προσοχῆς τὸ αἷμα τῶν θυμάτων, καὶ κρεμῶσι τὰ δέρματα τῶν δύο μεγαλητέρων ζώων εἰς δύο ἀκόντια ἰστάμενα πρὸς τὴν ἀρκτοδυτικὴν γωνίαν τοῦ Κερεμέτ. Τὸ δὲ δέρμα τοῦ προβάτου ἀπλῶνουσιν ἐπὶ δύο ῥάβδων κατὰ γῆς προσηλωμένων, ἐπὶ τῶν ὁποίων θέτουσι σαυροειδῶς τρίτην. Ἀφίνουσι δὲ τὰ δέρματα οὕτως ἀπλωμένα δύο μόνον ἡμέρας, μετὰ ταῦτα τὰ ἀποσύρουσι καὶ τὰ πωλοῦσι μεταξύ των. Τὰ ἐκ τούτου προερχόμενα χρήματα εἶναι προσδιωρισμένα πρὸς ἀγορὰν καὶ διατήρησιν τῶν ἀναγκαίων διὰ τὰς θυσίας ἐπίπλων καὶ ἐργαλείων, πρὸς ἀγορὰν ἀλεύρου, μέλιτος, καὶ ἄλλων πραγμάτων χρησίμων κατὰ τὰς ἐορτάς. Ἡ φροντίς αὕτη, καθὼς καὶ ἡ περὶ τῆς καθαριότητος τοῦ Κερεμέτ, ἀνατίθεται εἰς ἄνδρα παρὰ τῆς κοινότητος ἐκλεγόμενον, καὶ θεωρεῖται ὡς ὑπηρεσία ἐντιμοτάτη· διὸ καὶ ὁ ἔχων αὐτὴν εἶναι τοῖς πᾶσι σεβαστὸς καὶ ἀποκαλεῖται Κερεμέτ-Πχάγκάρ. Τελοῦσι δὲ προσέτι πανδήμους θυσίας κατὰ τὸν καιρὸν τῆς βλαστῆσεως τῶν δημοτριακῶν καρπῶν, καὶ πρὸ πάντων ὅταν ἀπειλῶνται ὑπὸ σιτοδείας.

Αἱ ἐντὸς τῶν οικογενειῶν μερικαὶ θυσίαι τελοῦνται εἰς πολλὰς περιστάσεις, ἦτοι ὅταν τις ἀσθενήσῃ βαρέως, ἢ ὑποκύψῃ εἰς οἰκιακόν τι δυστύχημα, ἢ ὅταν

λ. γ. γεννηθῇ τέκνον, ἢ μέλλη νὰ τελεσθῇ μνημόσυον τῶν ἀποθανόντων καὶ τὰ παρόμοια. Ὁ πατήρ, ἢ ὁ γερωνότερος τῆς οικογενείας τότε ἀπαγγέλλει τὰς εὐχὰς, καὶ σφάζει τὰ θύματα, τὰ ὁποῖα συνήθως ἐκλέγονται μεταξύ τῶν μικρῶν ζώων· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ τότε θύουσι πρόβατον. Εἰς ὅλας δὲ τὰς θυσίας ἐν γένει, πρὶν σφάζωσι τὸ θῦμα, χύνουσι ἐπ' αὐτοῦ ἀγέρον πληρὴς ψυχροῦ ὕδατος καὶ ἐὰν μὲν τὸ ζῶον ταραχθῇ τὸ θυσιάζουσιν ἀμέσως, ἄλλως, ἐπαναλαμβάνουσι τὸ αὐτὸ δευτέραν καὶ τρίτην φορὰν. Ἄν δὲ τὸ ζῶον ἐξακολουθῇ νὰ μένη ἀτάραχον, ἢ τελετὴ ἀναβάλλεται.

Οἱ παρευρισκόμενοι εἰς τὴν θυσίαν ἀφ' οὗ φάγωσιν ὅλοι τὰς προσφοράς, καίουσιν ἐπιμελῶς τὰ δαῖτα, καὶ θάπτουσι τὰ λείψανα, διὰ νὰ μὴ βεβηλωθῇ ὑπὸ τῶν ζώων ὅ,τι ἐθεωρήθη ὡς ἱερόν.

Οἱ Τζουβάχοι θέτουσι τοὺς νεκροὺς τῶν εἰς πενιχρὰ φέρετρα καλῶς ἐνδεδυμένους, καὶ στρέφουσι τὴν κεφαλὴν των πρὸς δυσμάς. Λέγουσιν ὅτι σώζεται εἰσέτι παρ' αὐτοῖς τὸ ἔθιμον, ὅταν ὁ ἀποθανὼν ἦναι ἀνήρ, νὰ συνθάπτωσι διάφορα ἐργαλεῖα καὶ πράγματα, ἦτοι, ἐν ζευγος σανδαλίον πλεγμένον ἀπὸ φλοιὸν δένδρου, τὰ ὁποῖα καλοῦσι λαπί, ἕνα ὄβελόν, μίαν μάχαιραν, φλοιὸν δένδρου, καὶ πυρεκδόλα (τζακμάκια). Τὸ κοινὸν νεκροταφεῖον καλεῖται Μασσάρ. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐκλέγουσι μετ' ἐπιμελείας τόπον μακρὰν τοῦ χωρίου, τοῦ Κερεμέτ, καὶ πάσης ὁδοῦ. Τρεῖς ἐπισκέπτονται τὸν τάρον τοῦ ἀποθανόντος πάντες οἱ συγγενεῖς. Κσθιερώθησαν δὲ παρ' αὐτοῖς διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον αἱ ἀκόλουθοι ἡμέραι, ἢ τετάρτη τῆς μεγάλης ἐβδομάδος, ἢ πέμπτη πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς (καθ' ἣν καὶ οἱ Ῥώσοι τελοῦσιν ἀνάλογόν τι) καλουμένη παρ' αὐτοῖς Σεμικ, καὶ ἡ ὀγδόη τοῦ Νοεμβρίου καλουμένη Ἰουβουλίχ. Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἡμέραν θύουσι πλησίον τοῦ τάφου, καὶ θέτουσι στήλην ξύλινην ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ νεκροῦ. Ποιοῦσι δὲ πρὸς τοῦτο ὄπην εἰς τὴν γῆν, καὶ πρὶν τὴν στήλην θέσωσιν, ἕκαστος τῶν παρόντων ῥίπτει ἐν τῇ ὄπῃ κρέας καὶ ποτὸν ἐκ τῶν διὰ τὸ γεῦμα προετοιμασθέντων, τρώγουσι δὲ ἀκολούθως, καὶ πίνουσι, καὶ ποικιλοτρόπως διασκεδάζουσιν.

Ἡ προῖξ τῶν ὑπανδρευομένων παρθένων καλουμένη Καλοὺν ἀναβιβίνει εἰς πεντήκοντα, ὀγδοήκοντα, καὶ ἑκατὸν βύβλια. Κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου δὲν συγχωρεῖται εἰς τὴν νεόνυμφον νὰ βραδίξῃ, ὅθεν τὴν φέρουσιν ἐφ' ἀμάξης, ἢ ἐπὶ ψιάθων. Ἐν περιπτώσει διαζυγίου, ὁ σύζυγος, ἀποπέμπων τὴν γυναῖκά του, σχίζει τὸν πέπλον τῆς (σουρμπάρ) εἰς δύο, καὶ τὸ μὲν ἡμῖν κρατεῖ, τὸ δ' ἕτερον ἡμῖν τῆς δίδει.

Οἱ Τζουβάχοι καταγίνονται πολὺ εἰς τὴν μελισσοτροφίαν· ὅθεν κατὰ τὰς ἐορτάς των πίνουσι μεγάλην ποσότητα ὑδρομέλιτος καὶ ζύθου, τὸν ὁποῖον καλοῦσι μπράγκα. Ποτὲ δὲν μεταχειρίζονται τὸ ξυνόγαλα, ποτὸν εἰς μεγίστην παρὰ τοῖς Ταρτάρους χρῆσιν. Οἱ χοροὶ των ὁμοιάζουσι πολὺ μετὸς τῶν Ταρτάρων, συνίστανται δὲ οὗτοι εἰς διαφόρους κινήσεις τῶν χειρῶν καὶ τοῦ σώματος συνοδευόμενας με βήματα βραχύτατα καὶ μικρὰ, κρατοῦσι τοὺς πόδας πλησίον ἀλλήλων, καὶ περιγράφουσι ἐν ῥυθμῷ κύκλον μικρότα-

τον. Τα ὄργανά των εἶναι ἡ κοινὴ ἀσκαύλη, εἶδος τι μικρᾶς τριχόρου λύρας, καλουμένη Κομπές, καὶ ἐν εἶδος ἄρπης ὀριζοντίως κρουομένης καλούμενον Γου- αλλ. Τὸ τελευταῖον τοῦτο ὄργανον ἔχει 16—18 χορ- δὰς καὶ σχῆμα ἡμικυκλίου.

Ὁ τρόπος, καθ' ὃν οἱ Γζουθάχοι ὀρρίζονται εἶναι ἀξίος μνείας. Ὁ μέλλων νὰ ὀρρίζῃ ἀπάγεται εἰς τὸ Κερεμετ, ἐκεῖ δὲ ὑποχρεοῦται νὰ φάγῃ τριβλίον πλη- ρες σφαιρίων κατεσκευασμένων ἀπὸ ἄλευρον καὶ βού- τυρον. Τὸ φαγητὸν δὲ τοῦτο καλεῖται Σαλιμά καὶ εἶναι ἀγαπητὸν καὶ παρὰ τοῖς Ταρτάροις. Ἐν ᾧ δὲ οὗτος τρώγει, οἱ παρευρισκόμενοι ἐκφέρουσι πολυεῖδεις καὶ πολυαριθμούς κατάρας. Προσέτι διὰ νὰ φανῇ ἐὰν κατηγορία τις ᾗ ἀληθής, ἢ ψευδής, δίδουσιν εἰς τὸν κατηγορούμενον νὰ πῆ ποσότητά τινα ἀλατούχου ὕ- दाτος, καὶ ἐὰν μὲν θῆξῃ πῖνον κρίνεται ἔνοχος, εἰ- δεμῆ, θεωρεῖται ἀθῶος καὶ ἀπολύεται.

Οἱ Γζουθάχοι οἱ κατοικοῦντες τὰς χέρτους γαίας τῆς ἀριστερᾶς ὀχθῆς τοῦ Βόλγα καλοῦνται Χιρδιγιάλ. Οἱ δὲ εἰς τὰ ὀρεινὰ χωρία κατοικοῦντες Βερεγιάλ.

Θ. Γ. Ὁρφανίδης.

ΦΥΣΙΚΗ.

— 0 —

ΠΕΡΙ ΦΩΤΟΣ.

(Συνέχεια.)

Οὐχ ἦττον ἀναγκαῖον εἶναι τὸ φῶς καὶ διὰ τὴν ὑγίαν καὶ εὐξίαν τῶν ζῶων. Ὅσον ὅμως σαφῆς καὶ ἀ- ᾗ ᾗ ἡ ἀφ' ἐαυτῆς ἢ ἀλήθεια αὕτη, μόλις ἤρχισαν οἱ ἄνθρωποι τῆμερον νὰ τὴν αἰσθάνωνται, καὶ νὰ κατα- νοήσωσι πόσον ἀναγκαῖον εἶναι τὸ φῶς εἰς τὴν δια- τήρησιν τῆς ζωῆς. Εἶναι σχεδὸν ἀδύνατον νὰ ἐνοήσῃ τις πῶς ἡμπορεῖ νὰ διατηρηθῇ ζῶον εἰς ἐντελὲς σκό- τος, καὶ ἐν τσούτῳ ὑπάρχει ἀναμφισβήτητον ὅτι ζῶον τι Πρωτεύς καλούμενον, δὲν ἔχει οὐδόλως χρεῖαν τοῦ φωτός. Τὸ περίεργον τοῦτο ζῶον πλανᾶται εἰς τὰ ὕδατα τῶν σπηλαίων, ὅπου ἐγεννήθη, καὶ μονάζει ἐν τῷ μέσῳ αἰωνίας νυκτός καὶ σιγῆς. Εἰς τὰ σπή- λαια ταῦτα ἐν τῷ σκότει ἐκτελεῖ ὅλας τὰς ζωϊκὰς λειτουργίας· διανύει πάσας τὰς ἐποχὰς καὶ τὰς φά- σεις τοῦ βίου του, γεννᾷ τὰ τέκνα του, καὶ ἅπαντα μένουσιν ἐπίσης ἐστερημένα τῆς αἰθρίας τῆς ἡμέρας καὶ τῆς λαμπρότητος τῶν χρωμάτων. Ἀλλὰ τοῦτο καὶ μόνον τὸ ζῶον, καθ' ὅσον γνωρίζομεν, δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ φωτός· πάντα δὲ τὰ λοιπὰ ἀποθνήσκουσιν ἅμα στερηθῶσιν αὐτοῦ ἐντελῶς. Αἱ ἔρευναι Ἀγγλου τινος φυσικοῦ, διετράνωσαν τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Ὁ αὐτὸς φυσικὸς ἀπέδειξε πρὸς τοῦτους κατὰ τὰς ἐρεῦ- νας, τὰς ὁποίας ἔκαμεν εἰς τὸ Αἰγαῖον, ὅτι ὁ χρωμα- τισμὸς τῶν ὀστράκων εἶναι διάφορος κατὰ λόγον τοῦ βάθους· εἰς τὸ ὅποιον εὐρίσκονται τὰ ζῶα ταῦτα· διό-

τι τὸ φῶς εἰσχωροῦν μέχρι τινὸς εἰς τὸ βάθος τῶν ὕδατων φωτίζει περισσότερο τὰ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν πλησιέστερα καὶ ὀλιγώτερον τὰ βαθύτερον κείμενα, μέχρις οὐ μηδενισθῇ ἡ ἐνέργεια τούτου· ἀλλ' εἰς τὰ βάθη ταῦτα, ὅπου δὲν εἰσχωρεῖ ἡ ἐνέργεια τοῦ φωτός δὲν ὑπάρχει τότε οὔτε ζωή. Ἐὰν δὲ τις διαι- ρετῇ εἰς ζῶνας τὸ διάστημα τοῦ βάθους τούτου θέλει παρατηρήσει, ὅτι συμβαίνει καὶ εἰς τὰ ζῶα τὰ ἐνδι- αιτώμενα εἰς τὰ διάφορα ταῦτα βάθη ὅ,τι συμβαίνει εἰς τὰς διαφόρους ταινίας τῆς βλαστήσεως βουνοῦ τι- νὸς τῆς τροπικῆς ζώνης. Εἰς τὴν ὑπώρειαν αὐτοῦ εὐ- ρίσκομεν βλαστάνοντα τὰ διάφορα τῶν φοινίκων εἶδη τῆν βνανιάν καὶ πάντα τὰ φυτὰ τῶν τροπικῶν κλι- μάτων. Ὅσον ὅμως προχωροῦμεν πρὸς τὴν κορυφὴν μεταβάλλεται ἡ βλάστησις καὶ λαμβάνει ἄλλον χαρα- κτήρα μέχρις οὐ φθάσῃ εἰς τὰ ὄρια τῆς ἀνεύρου χιόνος, ὅπου παύει πᾶσα φυτικὴ ζωή. Ὅπως δὲ παραβάλλωμεν τὰς ταινίας ταύτας τῆς βλαστῆσεως κατὰ τὸ ὕψος πρὸς τὰς ζῶνας τῆς βλαστῆσεως ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους, παρομοίως ἀποβλέποντες εἰς τὸν διάφορον χρω- ματισμὸν τῶν ὀστράκων κατὰ τὸ διάφορον βάθος τῶν ὕδατων, ἠδυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν καὶ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς εἰς ζῶνας, εἰς τὰς ὁποίας ὁ χρωματισμὸς τῶν ζῶων ἠθέληεν εἶναι τόσῳ ἀσθενέστερος ὅσῳ περισσότε- ρον πρὸς τοὺς πόλους ἤθελον πλησιάζει αἱ ζῶναι. Ὅ,τι δὲ ἐλέχθη περὶ τοῦ χρωματισμοῦ τῶν ὀστράκων ἐφαρ- μόζεται ἐπίσης καὶ εἰς τὰ ἐπίγεια ζῶα, καὶ οὐδὲν ἄλλο δύναται ν' ἀποδείξῃ τόσον σαφῶς τὴν ἀλήθειαν ταύτην, ὅσον ὁ χρωματισμὸς τῶν πτερῶν τῶν πτηνῶν. Ἄς παραβάλωμεν λ. χ. τὸν συριστὴν κύκνον τῶν βορείων μερῶν μὲ τὸν φοινικόπτερον τῶν τροπικῶν ποταμῶν. Ὁ μὲν πρῶτος εἶναι πτηνὸν ὠραῖον μὲ χιο- νόλευκον πτέρωμα κηλιδοῦμενον μόνον ὑπὸ μικροῦ κει- τρινίου στίγματος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· παραχειμάζει δὲ εἰς τοὺς ψυχροὺς κόλπους τῆς Ἰσλανδίας, ὅπου τὸ κε- λάδημά του ἀντηγεῖ ζοφερόν εἰς τὰ παράλια ἐν τῷ μέσῳ τῆς νημείας καὶ τῶν μακρῶν νυκτῶν. Ὁ δεύ- τερος ὅμως ἔχει χροῶμα ῥοδινὸν τσαύτης ἐντάσεως, ὥστε μόλις δύναται τις νὰ ρίψῃ ἀβλαβῶς τὸ βλέμμα ἐπ' αὐτοῦ, ὅταν φωτίζεται ὑπὸ τοῦ λαμπροῦ ἡλίου τῆς πατρίδος του. Ὑπὸ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀκτινοβόλων τούτων ἄστρων, εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἐν ᾗ ἔστησαν τὸν θρόνον των ἡ θερμότης καὶ τὸ φῶς, κατοικοῦσι τὴν ξηρὰν, τὰ ὕδατα, καὶ τὸν ἀέρα ζῶα κεκοσμημένα μὲ τὰ ζωηρότατα χρώματα. Εἰς ψυχροτέρας ὅμως χώρας ὑπὸ ζοφερότερον οὐρανὸν, γίνονται καὶ τὰ χρώ- ματα ἀσθενέστερα καὶ μεταβαίνουσιν εἰς τὰς ὀχρὰς εἰκίνας βαρὰς, τὰς ὁποίας συνήθως βλέπομεν. Ἦδη δὲ ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν κατάδειξιν τῆς ἐπιβροῆς τῶν φωτιστικῶν ἀκτίνων ἐπὶ τοῦ ζωικοῦ ὄργα- νισμοῦ, ὅπου ἀπαντῶμεν ἀξιοπεριεργα φαινόμενα. Πει- ράματα ἐπὶ τούτῳ γενόμενα ἀπέδειξαν ὅτι ἡ φωτι- στικὴ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων δύναμις, ἔχει τὴν μεγίστην ἐπιβροῆν εἰς τὴν ζωικὴν ἀνάπτυξιν, τσυτέστιν εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς μορφῆς, αἰτινες λαμβάνουσι χώραν μεταξὺ τῆς νηπιότητος καὶ τῆς ἐφήβου ἡλικίας. Φυ- σικὸς τις διὰ νὰ ἐρευνήσῃ τὴν τοιαύτην ἐπιβροῆν τῶν φωτιστικῶν ἀκτίνων ἄνευ τῆς ἐνεργείας τῶν θερμαν-

τικῶν ἔθεσεν ὡς βατράχων εἰς δύο ὑέλινα ἀγγεῖα πλήρη ὕδατος, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἐκαλυψε μὲ μέλαν χαρ- τῖον διὰ νὰ τὸ καταστήσῃ ἀδιαχώρητον εἰς τὰς φωτι- στικὰς ἀκτίνας, τὸ δὲ ἄφηκε διαφανές. Ἀμφότερα δὲ τὰ ἐξέθεσεν εἰς τὴν αὐτὴν θερμοκρασίαν, εἰς δὲ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων μόνον τὸ διαφανές. Τούτου γενομένου παρατήρησε μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὅτι τὰ ὡά, ἅπερ περιεῖχε τὸ διαφανές ἀγγεῖον ἀνεπτύ- χθησαν βαθμηδόν, ἐνῶ ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἦσαν εἰς τὸ σκοτεινὸν οὐδὲ ἐν ἐξωγονήθη. Παρατήρησε δὲ πρὸς τοῦτους ἀναμφισβήτητα δείγματα τῆς μεταμορφώ- σεως τοῦ ἐμβρύου. Ὁ αὐτὸς φυσικὸς ἔκαμε παρό- μοια πειράματα ἐπὶ τῶν γυρίνων τοῦ πρώτου δηλ. μορφώματος τῶν βατράχων, οἵτινες δει- κνύουσι μόνον κεφαλὴν καὶ οὐράν. Ἐπὶ τούτῳ κα- τεσκεύετο πῖθον ἐκ κασιτέρου, διηρημένον εἰς δύο- δεκα πατώματα, καὶ τρυπημένον μὲ πολλὰς τρύπας χάριν τῆς εἰσόδου τοῦ ὕδατος. Μετὰ ταῦτα θέσας εἰς ἕκαστον πάτωμα ἀνὰ ἓνα γυρίνον ζυγισθέντα προη- γουμένως, κατεβύθισε τὸν πῖθον εἰς τὸν ποταμὸν Σηκουάναν. Εἰς ἄλλο δὲ ἀγγεῖον πλήρες ὕδατος ἐκ τοῦ αὐτοῦ ποταμοῦ ἐνέβαλεν ἱκανὸν ἀριθμὸν παρο- μοίων γυρίνων καὶ τὸ ἐξέθεσεν εἰς τὴν πλήρη ἐνέργειαν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός. Τούτου γενομένου εἶδε μετ' ὀλίγον ἅπαντας τοὺς ἐν τῷ ἀγγεῖῳ γυρίνους μεταμορφωμένους· ἐκ δὲ τῶν ἐν τῷ πῖθῳ οἱ δέκα διε- τήρουν τὴν αὐτὴν μορφήν, ἂν καὶ αὐξήσαντες κατὰ τὸ διπλάσιον, ἢ τριπλάσιον ὡς πρὸς τὸ βάρος. Πρέπει δὲ νὰ προσημειώσωμεν ὅτι, καθ' ὃν καιρὸν ἐγένετο τὸ πείραμα οἱ γυρίνοι ἠγγίζον ἤδη εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς μεταμορφώσεώς των. Ἐπομένως ὅσοι μὲν αὐτῶν ἐτέθησαν εἰς τὴν ἐπιβροῆν τοῦ ἡλιακοῦ φωτός μετε- μορφώθησαν πραγματικῶς· ὅσοι δὲ ἐστερηθήσαν αὐτῆς· ἔμειναν εἰς τὴν εὐρίσκοντο κατάστασιν ἂν καὶ ἠῤῥησαν κατὰ τὸν ὄγκον, δηλ. ἐσταμάτησαν εἰς τὴν μορφολογι- κὴν ἀνάπτυξιν τῶν χωρὶς ποσῶς νὰ πάθωσιν ἀπὸ τῆν ἀναβολὴν αὐτῆν. Τοῦτο δὲ σαφηνίζει καὶ ἀποδεικνύει δέοντως ὅτι ἡ ἐνέργεια τῶν φωτιστικῶν ἀκτίνων ἐπιβοηθεῖ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διάπλασιν τῆς μορφῆς, ἣτις ὑπόκειται εἰς ἄλλους νόμους, ἢ ἡ κατὰ τὸν ὄγκον αὐ- ξησις. Κατὰ τὰ προηγηθέντα οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφιβάλῃ ὅτι ὁ ὄργανισμὸς καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπιβροῆν τῶν φυσικῶν δυνάμεων. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ τόσον λεπτομερῆς καὶ τέλειος ὄργα- νισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐνομιόθη ἱκανὸς νὰ συντηρηθῇ ἀνεξάρτητος τῆς ἐνεργείας τῶν δυνάμεων ἐκείνων, τὰς ὁποίας ἐπλασεν ὁ δημιουργὸς ὅπως διεγείρωσι τὴν ζωὴν, ἐνδυναμόνωσιν αὐτὴν, καὶ ἐκτελῶσι τὴν ἀνάπτυ- ξιν τῆς εἰς τὰς διαφόρους μορφὰς τῆς. Καὶ ὅμως ἡ τοιαύτη δόξα εἶναι ὄλως ἐσφαλμένη. Ἡ παραγνώρισις τῆς ἀληθείας ταύτης, ἢ παραγνώρισις τῆς ἐπιβροῆς τοῦ ἡλιακοῦ φωτός εἰς τὴν ὑγίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπέ- φερε καὶ ἐπιφέρει εἰς τὴν ἀξιοδράκρυτα ἀποτελέσματα. Περὶ τούτου δὲ θέλει πεισθῇ πᾶς τις ὅστις ἤθελε συμπαράβαλει τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐν ὑπαί- θρῳ ἢ ἐν φωτειναῖς οἰκίαις οἰκούντων, μὲ τὴν σωμα- τικὴν μόρφωσιν τῶν σκιατραφῶν ἐκείνων, οἵτινες οἱ κοῦσι τὰ σκοτεινὰ μέρη τῶν πόλεων μας, ἢ τὰ ὑπόγεια

κτλ. Ἡ καχεκτικὴ κατάστασις πολλῶν ἀνθρώπων, αἱ δυσμορφαίαι τοῦ σώματος καὶ πολλὰ ἄλλα νοσήματα ἔχουσι τὴν πηγὴν των καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα αἷτια, οὐχ ἦττον ὅμως εἰς πολλὰς περιστάσεις καὶ εἰς τὴν ἐλ- λειψιν τῆς ἐνεργείας τοῦ ἡλιακοῦ φωτός, τὸ ὅποιον διαχωρεῖ εἰς τὸν ὄργανισμὸν, ζωογονεῖ καὶ ἐπιηρεάζει αὐτὸν ποικιλοτρόπως. (ἀκολουθεῖ).

Ο ΑΡΧΑΡΙΟΣ ΒΟΤΑΝΙΚΟΣ.

(Ἄρθρον Αον)

Διὰ νὰ καταστήσωμεν ὀψωσοῦν προσιτὴν εἰς τὰς Κυρίας καὶ τοὺς συνδρομητὰς τῆς Μημησοῦνης τὴν τερπνοτάτην τῆς Βοτανικῆς ἐπιστήμην, ἐπιχειροῦμεν εἰς σειράν ἄρθρων νὰ πραγματευθῶμεν τὰ οὐσιωδέσει- ρα κεφάλαια αὐτῆς ὑπὸ τὸν τίτλον, ὁ Ἀρχάριος Βο- τανικός.

Ἡ Βοτανικὴ Ἐπιστήμη ὠφέλιμος εἰς τὸν ἀνθρω- πον, καὶ διὰ τὰ φάρμακα τὰ ὁποῖα νικῶσι τὰς ἀσθε- νείας του, καὶ διὰ τὰ φυτὰ τὰ ὁποῖα τὸν τρέφουσι, καὶ διὰ τὰ ἄνθη τὰ ὁποῖα στολίζουσι τοὺς κήπους ἢ τὰς αἰθούσας του, καὶ στέφουσι τὸ λίκνον ἢ τὸ φέρε- τρον του, κατέστη σήμερον ἐν Εὐρώπῃ ἐν τῶν πρώτων μαθημάτων τῆς παιδικῆς ἀνατροφῆς· δὲν ὑπάρχει δὲ ἴσως μήτηρ μεταξὺ τῶν ὀψωσοῦν εὐπόρων οἰκογενειῶν, ἣτις νὰ μὴ συλλέξῃ μετὰ τῶν τέκνων τῆς κατὰ τὰς πρώτας τοῦ ἔαρος ἡμέρας τὸ ἡρανθές, ἢ τὸ βατράχιον, οὐδὲ τέκνον δεκαετές, τὸ ὅποιον νὰ μὴ διακρίνῃ καὶ νὰ ἀποκαλῇ διὰ τῶν ἐπιστημονικῶν ὀνομάτων των τὰ κοινῶς ἐν ἀγροῖς φθόμενα φαρμακερὰ ἢ ὠφέλιμα φυτὰ. Εἰς ὅλα δὲ τὰ σχολεῖα, τὰ λύκεια, τὰ γυμνάσια, καὶ τὰ ἄλλα Ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα διδάσκειται ἢ Βοτανικὴ, ὥστε οἱ μεταβαίνοντες εἰς τὰ Πανεπιστή- μια δὲν ἔχουσιν πλέον ἀνάγκην νὰ μάθωσι παρὰ τοῦ Καθηγητοῦ τὰς πρώτας βάσεις καὶ τὰ στοιχεῖα αὐ- τῆς, ἀλλ' ἀκούουσι καὶ ἐννοοῦσι τὰς ὑψηλοτέρας θεω- ρίας τῆς.

Ἡμεῖς μόνον οἱ εἰς ἄλλα πολλὰ τοὺς Εὐρωπαίους πιθηκικῶς μιμούμενοι, ἡμεῖς κατεφρονήσαμεν μέχρι τοῦδε τὴν τερπνοτέραν τῶν ἐπιστημῶν, τὴν καλὴν ταύ- την παρήγορον πάσης λύπης, τὴν ἀθωοτέραν τῶν δια- σκεδάσεων, τὴν πρᾶνουσαν τοὺς πόνους μας, τὴν τρέφουσαν καὶ ἐνδύουσαν ἡμᾶς, τὴν ἀνακαλύπτουσαν τὰ θαυμαστὰ τῆς μεγάλης φύσεως μυστήρια, καὶ τὴν καταδεικνύουσαν τοῦ Δημιουργοῦ τὴν ὑπερτάτην σο- φίαν. Εἰς ἡμᾶς μένει ξένον καὶ ἄγνωστον μέγα μέ- ρος τῆς μυστηριώδους ἐποποιίας τοῦ Παντός, μένουσι κεκρυμμένοι αἱ τερψικάρδιοι αὐτοῦ καλλωναί, διότι φρο- νοῦμεν ὅτι ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς κήποις λαχανοφυεῶν καὶ καλλιεργουμένων ὀλίγων φυτῶν τὰ ὁποῖα καλοῦ- μεν ἡμεῖς ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι ἀνάξια προσοχῆς· διὸ τὰ κα' οὔμεν ἄγρια, ὡσάν νὰ ἐπλασεν ὁ Θεὸς ἡμεῖρα καὶ ἄγρια, καὶ ὡς νὰ μὴ φύονται τὰ καλλιεργούμενα παρ' ἡμῖν εἰς τὰς ἰδίας πατρίδας των ἀφθόνως, ἄνευ οὐδεμιᾶς καλλιεργείας.

Τὴν σημαντικὴν ταύτην ἔλλειψιν ποθῶν νὰ θεραπεύσω ἔλαβον μέρος εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ παρόντος συγγράμματος· ἐπιχειρῶ δὲ νὰ διδάξω τοὺς συνδρομητὰς τῆς Μνημοσύνης Στοιχεῖα Βοτανικῆς μετὰ τὸν ἀπλοῦν καὶ εὐληπτον· ἐπιχειρῶ νὰ τοῖς ἐκθέσω τὰς χρειώδεις γνώσεις αὐτῆς, τῶν ὁποίων εἶναι καὶ τοχος μῆτηρ γαλλίς καὶ τὸ μεράκιον ὁ υἱός τῆς· ἐπιχειρῶ, τέλος, νὰ τοῖς διοχετεύσω τόσα περὶ αὐτῆς, ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα εἰς κοινωνικὸν καὶ καλῶς ἀνατετραχμένον ἄνθρωπον. Ἐὰν ἐπιτύχω τοῦ σκοποῦ μου, ἢ ἐνδόμοχος εὐχαρίστησις ὅτι συνετέλεσα εἰς τῶν ἀγνωστων μου τὴν ἠθικὴν πρόδοον θέλει εἶσθαι ἢ πολυτιμωτάτη μου ἀμοιβή.

Βοτανικὴ καλεῖται ἡ ἐπιστήμη ἢ καταγινομένη περὶ τὴν ἔρευναν ὄλων τῶν φυτῶν, ἅτινα καλύπτουσι τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, καὶ πολλάκις τὸν πυθμένα τῶν λιμνῶν, τῶν ποταμῶν, καὶ τῆς θαλάσσης.

Ἡ ἐκτεταμένη αὕτη ἐπιστήμη διαιρεῖται εἰς πολλοὺς κλάδους, ἧτοι εἰς Ὀργανογραφίαν, περιγράφουσαν τὰ διάφορα τοῦ φυτοῦ ὄργανα, τὸ σχῆμα, τὴν θέσιν, τὰς μεταμορφώσεις των, καὶ τὴν ἐσωτερικὴν κατασκευὴν των.

Εἰς Φυσιολογίαν, πραγματευομένην περὶ τῶν λειτουργιῶν τὰς ὁποίας τελεῖ ἕκαστον ὄργανον τοῦ φυτοῦ, καὶ περὶ τῶν φαινομένων τῆς ζωῆς.

Εἰς Περιγραφικὴν Βοτανικὴν, ἣτις κύριον θέμα ἔχει τὴν περιγραφὴν τῶν φυτῶν, τοὺς χαρακτῆρας τοὺς ὁποίους ταῦτα ἔχουσι, καὶ διὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ τὰ γνωρίσωμεν, καὶ νὰ τὰ ὀνομάσωμεν, καὶ τὴν κατάταξιν αὐτῶν εἰς Κλάσεις, Οἰκογενεῖας, Γένη, καὶ εἶδη.

Εἰς Ἐφηρμοσμένην Βοτανικὴν, καταγινομένην εἰς τὴν ἔρευναν τῶν φυτῶν σχετικῶς πρὸς τὸν κοινωνικὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου· αὕτη δὲ ὑποδιαιρεῖται εἰς Ἰατρικὴν Βοτανικὴν, ἐξετάζουσαν τὰ φυτὰ ὅσα εἶναι χρήσιμα ὡς φάρμακα, καὶ εἰς Ἀγρονομικὴν Βοτανικὴν, ἐξετάζουσαν τὰ φυτὰ ὅσα εἶναι χρήσιμα εἰς τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν, τὰς τέχνας, καὶ τὸ ἐμπόριον.

Ἄν ὅμως, καλέμου Ἀναγνώστα, σ' ἐρωτήτῃ τις ἐξ ἐκείνων ὁτινες θέλουσι νὰ ἐξετάζωσι τὴν ῥίζαν καὶ τὴν φύτταν ἐκάστου πράγματος, τί ἐστὶ φυτόν; τί θέλεις τῶ ἀποκριθῆ;

Οἱ περὶ τούτου ὄρισμοὶ εἶναι πολλοὶ, νομίζω ὅμως ὅτι διὰ σέ ἀρκεῖ εἰς ἄλλα καλῶς καὶ σαφῆς.

Εἰπέ του λοιπὸν ὅτι φυτόν εἶναι ὄν οργανικόν, ζῶν καὶ θνησκόν, παραχθέν ἀπὸ ὄν τοῦ αὐτοῦ εἶδους, καὶ ἔχον τὴν ιδιότητα τοῦ παράγειν ἄλλα ὄντα ὁμοίου εἶδους· στερούμενον δὲ ἐκουσίου κινήσεως καὶ αἰσθήσεως, καὶ κατὰ συνέπειαν μὴ ἔχον συνείδησιν τῆς ὑπάρξεώς του.

Ὁ ὄρισμός οὗτος εἶναι ἴσως ὀλίγον ἐκτεταμένους ἀλλὰ καλῆτερον εἶναι, νομίζω, νὰ εἶπῃ τις τρεῖς λέξεις περιπλέον καὶ νὰ γίνῃ καταληπτός· παρὰ νὰ γρυτολογῇ λακωνίζων.

Ὁ Λινναῖος, ὁ μέγας αὐτὸς Ἀριστοτέλης τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος, θέλων νὰ δώσῃ ὄρισμόν διὰ τὰ ἀνόργανα καὶ ὀργανικὰ ὄντα τοῦ παντός εἶπεν·

« Τὰ ὄργανα αὐξάνουσι. — Τὰ φυτὰ αὐξάνουσι

καὶ ζῶσι. — Τὰ ζῶα αὐξάνουσι, ζῶσι, καὶ αἰσθάνονται » (1). ἔθεσε λοιπὸν ὡς μόνον διακρίσιν μεταξὺ φυτοῦ καὶ ζώου τὴν αἰσθησιν. Ἄλλ' ἐκτός α τῆς συνυπάρχουσι προσέτι καὶ πολλὰ ἄλλα διαφοραὶ αἰ οὐσιωδέστεραι τῶν ὁποίων εἶσιν αἱ ἀκόλουθοι.

Α'. Ὅτι τὰ ζῶα ἔχουσι μίαν κοιλότητα ἐντὸς τῆς ὁποίας εἰσάγουσι τὴν τροφήν των, καὶ τὴν κατεργάζονται. Τὴν κοιλότητα ταύτην καλοῦμεν *στόμαχον*· καὶ τοιαύτη δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ φυτὰ.

Β'. Ὅτι τὰ ζῶα εἶναι προικισμένα μετ' ἐκούσιον κίνησιν, ἐνῶ τὰ φυτὰ δὲν ἔχουσι τοιαύτην· ἂν δὲ τινα φυτὰ παρουσιάζουσι καταπληκτικὰ κινήσεως φαινόμενα (ὡς ἡ *Διοκαία μινιοπαγίς* λ. χ.) τὰ φαινόμενα ταῦτα εἶναι ἀποτέλεσμα μηχανισμοῦ τινος ἰδιαιτέρου (ὡς θέλομεν ἄλλοτε πραγματευθεῖ ἰδίως περὶ τούτου.)

Γ'. Τὰ ἀγγεῖα εἰς τὰ ζῶα ἔχουσι ὠρισμένην θέσιν καὶ εἶναι ὠρισμένου ἀριθμοῦ, ἢ δὲ καταστροφὴ ἐνὸς ἐξ αὐτῶν φέρει ἀφεύκτως τὸν θάνατον· ἐνῶ εἰς τὰ φυτὰ δὲν εἶναι ὠρισμένου ἀριθμοῦ, καὶ ἂν καταστροφῇ ἓν ἢ πολλὰ, δύνανται νὰ ἀναπτυχθῶσι συγχρόνως ἄλλα καὶ νὰ ἐπιμηκύνωσι τὴν ζωὴν. Τίς ἐξ ὑμῶν δὲν εἶδε λ. χ. γηραιὰ στελέχη δένδρων ἐντελῶς κοιλωθέντα ἕνεκα τῆς καταστροφῆς τοῦ ὑπὸ τὸν φλοιὸν ἐξέλου· καὶ μ' ὄλον τοῦτο τὰ δένδρα ταῦτα ἤθουσαν καὶ ἐκαρποφόρουσαν κατ' ἔτος, ὄντα ἐντελῶς ὑγιεῖ.

Δ'. Ἡ τροφή τῶν ζῶων εἶναι ὀργανικαὶ οὐσίαι στεραϊαί, ἧτοι ἄλλα ζῶα, ἢ φυτὰ· ἐνῶ ἡ τροφή τῶν φυτῶν εἶναι ἀνόργανοι οὐσίαι, καὶ εἰσέρχονται εἰς δια-

λελυμένην κατάστασιν ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ των.

ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι τινὲς διαφοραὶ τόσον εἰς τὴν ἀναπνοὴν καὶ θρέψιν, ὅσον καὶ εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν παράγονται τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ, ἀλλὰ ταύτας πρὸς ὧραν τὰς παραλείπομεν.

Ἄς ἴδωμεν τώρα ἐκ τινῶν ὀργάνων σύγκειται ἐν φυτόν.

Ἐν τέλειον φυτόν σύγκειται ἐξ ἐνὸς ἄξονος, τοῦ ὁποίου τὸ δῶα ἄκρα διευθύνονται κατ' ἀντιθέτους διευ-

(1) *Lapides crescunt, vegetabilia crescunt et vivunt, animalia crescunt, vivunt, et sentiunt. Lin.*

θύνσεις, καὶ τὸ μὲν ἄγει πρὸς οὐρανὸν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, καὶ λέγεται *καυλὸς* (*caulis*) τὸ δὲ πρὸς τὸ κέντρον τῆς γῆς ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς καὶ λέγεται *ρίζα* (*radix*). Ἐκ τούτων δὲ ὁ μὲν καυλὸς ὑποδιαιρεῖται εἰς δῶα, τρία, ἢ περισσότερα μέρη ἅτινα καλοῦνται *κλάδοι* (*rami*) ἢ δὲ ῥίζα, καὶ αὕτη διαιρεῖται εἰς λεπτὰς τινὰς διακλαδωτὰς αἰτίνες καλοῦνται *ρίζιδια*.

Ἐπὶ τοῦ καυλοῦ, καὶ ἐνίοτε πρὸς τὴν βᾶσιν του, φύονται τὰ *φύλλα* [*folia*] ἅτινα συνήθως εἶναι, ὡς μεμβρανώδη ἐλάσματα. Τὰ φύλλα ταῦτα προϊούσης τῆς ἀναπτύξεως τοῦ φυτοῦ ἀλλοιοῦνται βαθμῶδ' ἐντὸς τὸ μέγεθος ἢ τὸ σχῆμα, ὥστε τὰ πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ καυλοῦ δὲν ὁμοιάζουσι πολλάκις, οὐδὲ εἶναι ἴσα, μετὰ πρὸς τὴν ῥίζαν· τὰ ἀλλοιωθέντα ταῦτα φύλλα, ἅτινα συνοδεύουσι συνήθως τὰ ἄνθη, λέγονται *μετάφυλλα* (*bracteeae*) διότι ἀναπτύσσονται μετὰ τὰ κυρίως φύλλα. Πολλάκις δὲ τὰ φύλλα φέρουσι ἑκατέρωθεν τῆς θάλασσας τῶν πρὸς τὸ μέρος ὅπου μετὰ τοῦ καυλοῦ συνέχονται, δῶα ἄλλα μικρὰ φυλλάρια ἅτινα καλοῦνται *παράφυλλα* (*stipulae*) τὰ παράφυλλα ταῦτα δύνανται τις νὰ ἴδῃ εἰς τὰ φύλλα τῆς κοινῆς δένδρομαλάχης (*althaea rosea*) καὶ εἰς τὰ φύλλα τῆς ῥόδου (*Rosa*).

Μετὰ τὰ μετάφυλλα ἔπονται τὰ ἄνθη. Εἰς δὲ τὴν ἀνθησιν παύει πᾶσα περαιτέρω ἀνάπτυξις τοῦ φυτοῦ, διότι αὕτη καὶ μόνον εἶναι ὁ τελικὸς τῆς φύσεως σκοπός.

Ἐκαστον δὲ τέλειον ἄνθος σύγκειται ἐκ πολλῶν ὀργάνων, ὧν τὸ ἐξωτερικώτερον τὸ περιβάλλον καὶ περικλεῖον τὰ λοιπὰ, καὶ τὸ ὁποῖον εἶναι πρασίνου συνήθως χρώματος, καὶ φυλλώδους φύσεως, καλεῖται *κάλυξ* (*calyx*), ἐντὸς δὲ τοῦ κάλυκος εὐρίσκεται ἐν ἄλλο ὄργανον συγκεῖμενον ἀπὸ 2. 3. 4. 5. 6. ἢ καὶ περισσότερα μέρη, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λαμπρῶς χρωματισμένα, τὸ ὄργανον τοῦτο καλεῖται *στεφάνη* (*corolla*) καὶ ἕκαστον μέρος του καλεῖται *πέταλον* [*petalum*]

ἐντὸς τῆς στεφάνης ταύτης κείνται τὰ γεννητικὰ ὄργανα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν νηματοειδῆ κατὰ τὴν θέσιν, καὶ θῆκην πλήρη κόνεως φέροντα κατακορύφως, εἶναι τὰ ἄρρενα ὄργανα καὶ καλοῦνται *στήμονες* (*stamina*), τὸ δὲ εὐρίσκεται εἰς τὸ κέντρον τοῦ ἄνθου, τελευτᾷ εἰς στυλοειδῆ ἀπόφυσιν, εἶναι ἐξογκωμένοι κατὰ τὴν βᾶσιν του ὅπου φέρει κοιλότητος τινος, ἐν αἷς ἀναπτύσσονται τὰ σπέρματα, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ θῆλυ ὄργανον, τὸ ὁποῖον καλεῖται *ὑπερος* (*pistillum*). Ὁ ὑπερος μετὰ τὴν γονιμοποίησιν γίνεται καρπὸς περικλείων τὰ σπέρματα, δι' ὧν τὸ φυτόν διαιωνίζει τὸ εἶδος του ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς.

Διὰ τῶν ῥιζῶν, τὸ φυτόν ἀντλεῖ τὴν τροφήν του ἀπὸ τῆς γῆς, δ' αὐτοῦ καυλοῦ, τὴν διοχετεύει εἰς τὰ φύλλα καὶ τὰ λοιπὰ ὄργανά του, διὰ τῶν φύλλων, ἀναπνέει καὶ κατεργάζεται τοὺς χυμούς του, διὰ τοῦ κάλυκος καὶ τῆς στεφάνης, προστατεύει καὶ προφυλάττει τὰ γεννητικὰ ὄργανά του, διὰ τῶν στημόνων, γονιμοποιεῖ τὸν ὑπερον, διὰ τοῦ ὑπέρου, τέλος, σχηματίζει καρπὸν πλήρη σπερμάτων, ἅτινα διασπερρόμενα διαιωνίζουσι τὸ εἶδος του ἐπὶ τῆς γῆς, διότι ἀπ' αὐτῶν φλαστάνουσι μυριάδες ἀπογόνων αὐτοῦ.

Ἄν δὲ παρατηρήσωμεν τὰς λειτουργίας τὰς ὁποίας ἔχει ἕκαστον τῶν προμνημονευθέντων ὀργάνων τοῦ φυτοῦ, θέλομεν ἰδεῖ ὅτι ταῦτα δύνανται κυρίως νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δῶα, ἧτοι εἰς ὄργανα θρέψεως, καὶ τοιαῦτα εἶναι ἡ ῥίζα, ὁ καυλὸς, τὰ φύλλα, τὰ παράφυλλα, καὶ εἰς ὄργανα παραγωγῆς, καὶ τοιαῦτα εἶναι τὰ ὄργανα τοῦ ἄνθου ἐν γένει, εἶον, ὁ κάλυξ, ἡ στεφάνη, οἱ στήμονες, ὁ ὑπερος καὶ τὰ ἐν τῷ καρπῷ σπέρματα.

Ἄρκουδ' νομίζω διὰ σήμερον τόσα ἀνακεφαλαιῶν δὲ ὅσα σοὶ προεξέθεσα, καλέμου ἀναγνώστα, θέλεις ἰδεῖ, ὅτι ἔμαθες 1. Τί εἶναι *Βοτανικὴ*, καὶ εἰς πόσους κλάδους διαιρεῖται. 2. Τί ἐστὶ *φυτόν*, καὶ κατὰ τί διαφέρει ἀπὸ τὸ ζῶον. καὶ 3. Ποῖα εἶναι τὰ ὄργανα παντός φυτοῦ ἐν γένει, ποίας λειτουργίας αὐτὰ ἔχουσιν, καὶ εἰς πόσας κατηγορίας δύνανται ὡς ἐκ τῶν λειτουργιῶν των νὰ διαιρεθῶσι. Θ. Γ. Ὀργανογράφος.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ.

Κατὰ τὸν Νομὸν τοῦ Gard φυτεύων γεωργός τις δένδρον εἰς τὸν ἀμπελώνα του, ἀνώρθεε θησαυρὸν, τὸν ὁποῖον μόλις πισειεὶ ὅτι κατέχει. Συνίσταται δὲ αὐτὸς ἐκ 3000 Ῥωμαϊκῶν νομισμάτων ἀργυρῶν, περιεχομένων ἐντὸς κάλπης, προσέτι δὲ καὶ 162 ἐτέρων χρυσῶν, τῶν ὁποίων ἡ κάλπη ἦτο περικλεισμένη εἰς τὴν πρώτην· τὰ τελευταῖα δὲ ταῦτα βαρύνοντα 867 γραμμάρια, ἐπωλήθησαν εἰς τὴν πόλιν Νέμαυσον (*Nimes*) πρὸς τινὰς φιλαρχαίους ἀνά 115 φράγκα κατ' οὐγγίαν.

Ἐφερον δὲ τὰ ὀνόματα τῶν ἀκολουθῶν αυτοκρατόρων κτλ. 2 Ἰουλίῳ Καίσαρος, 14 Τραϊανῶ, 26 Οὐεσπετιανῶ, 5 Νέρωνος, 17 Ἀντωνίνου, 16 Δομιτιανῶ, 11 Ἀδριανῶ, 3 Κομμόδου, 5 Αὐσκίου Βέρου, 5 Βίρου, 10 Φαυστίου. 1 Φαυστίου μητρὸς, 2 Σεπτίμου Σεβήρου, 1 Πλαϊτίνης, 1 Αὐσκίλλης συζύγου τοῦ Ἀννίου, 1 Περτινάκος, 2 Αὐρηλίου, 1 Νέρβα, 1 Σαβίνου, 1 Δεδίου Ἰουλιανῶ.

— Κολυμβητῆς, Βορρακὲ λέγόμενος, ἐβυθίσετο ἐκ διαλειμμάτων εἰς τὸν ποταμὸν τῶν Παρισίων Σηκουάνα, καὶ ποτὲ μὲν εὕρισκε μικρὰ τινα κομμάτια μεταλλοῦ μεταξὺ τῆς ἰλύος, ποτὲ δὲ ἤλους (καρφία), καὶ ἄλλα τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα ἐδίδεν εἰς τοὺς ῥωποπώλας.

Μίαν ἡμέραν ξυραρισθεὶς ἐνεδύθη ἐπισσοῦν ἐπιμελέστερον, καὶ λαβὼν μετ' ἑαυτοῦ βῶλον ὀγκώδη χρυσοῦ παμπάλαιον, ὑπῆγεν εἰς τὸ Νομισματοκοπεῖον διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν δοκιμασίαν του καὶ νὰ τὸν ἀνταλλάξῃ μετ' ἑαυτοῦ νομίσματα 20 φράγκων ἀξίας ἕκαστον.

Ἄλλ' ὁ ἐξωτερικὸς τοῦ ἀνθρώπου σχηματισμὸς ἐδωκεν ὑποψίαν κλοπῆς εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ καταστήματος· ἐξετάσεως δὲ γενομένης, ἀπεδείχθη ὅτι ὁ κολυμβητῆς εἶχεν ἀναβιβασμένον τὸν ὄγκον τοῦ χρυσοῦ ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ Σηκουάνα, ὑποκάτωθεν μάλιστα γεφύρας τινός, πλησίον τῆς ὁποίας κατὰ τὸν 16ον αἰῶνα εἶχον τὰ ἐργαστηρία των πολλοὶ κολλυβιστῆς καὶ τραπέζιται· ἐξετιμήθη δὲ 2040 φράγ. ἀξίας.

— Κατὰ τὸν προπαρελθόντα Φεβρουάριον ἀνασκάπτοντες τὴν γῆν διὰ νὰ καταβάλωσι τὰ θεμελια εὐχίας εἰς τὴν πόλιν Πίλσεν τῆς Βορρακῆς εὕρησαν οἱ χτίσται ὄγκου μεταλλικοῦ μίγματος, περιέχοντος

χρυσόν ικανής ποσότητος. Φαίνεται δὲ ὅτι ὅλα τὰ περίχωρα τοῦ τόπου τούτου πλουτοῦσι κατὰ τοῦτο τὸ μεταλλεῖον, ὅθεν καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀπεφάσισε νὰ τὸ ἐξορύξῃ καθ' ὅλην τὴν ἐκτασιν τῆς ἐπιφανείας.

— Εἰς τὴν Γερμανίαν μόνην ἐξεδόθησαν κατὰ τὸ 1851 βιβλία 5090.

— Ἀπὸ τὸ 1846 μέχρι 1850 ἐφρονέθησαν αἰμοδύρα καὶ ἄγρια ζῶα ὑπὸ τῶν κυνηγῶν εἰς μόνον τὸ βασιλεῖον τῆς Νορβηγίας 18,604 δηλ. ἄρκτοι 1324, λύκοι 1132, λύγκες 1332, κίτιδες 335, αἰετοὶ 10715. γύπες καὶ ἰρωδιοὶ 2118, ἄλλα δὲ διάφορα 1618.

Συνομιλία δύο βουλευτῶν τῆς βορείου δημοσπόδου Ἀμερικῆς ἐντὸς τοῦ βουλευτηρίου κατὰ τὸν Φεβρουάριον μῆνα 1851.

Στάνλεϋς — Ὅστις δὲν πολιτεύεται καλῶς δικαιολογεῖται μὲ ψεύδη· τοῦτο ἐπραξεν ὁ μισθοδοτηθεὶς παρὰ τῆς βουλῆς Κ. δι' ἔργον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐξετέλεσε.

Γίδδινς — Δὲν δύναμαι νὰ παρακολουθῶ τὸν Κ. βουλευτὴν εἰς τὸ στάδιον τῶν γενικοτήτων. Διαμαρτύρομαι κατὰ τῶν λόγων του.

Στάνλεϋς — Ὅστις συμπράττει, ἢ συνομιλεῖ μετὰ σοῦ προστρίβεται εἰς καπνοδοχοκόρον, καὶ ἀνάγκη ἐπιτετα νὰ πλυθῇ. Δὲν καταδέχομαι νὰ καταβῶ ἕως ἐκεῖ, ὅπου ἐφθασεν ὁ ἐντιμὸς βουλευτὴς τοῦ Ὀγρο. (εὖγε, εὖγε).

Γίδδινς — Θέλεις νὰ μοῦ ἀκούσης;

Στάνλεϋς — Ὑποπέρω καὶ τοῦτο.

Γίδδινς — Ὑλακτεῖς (βαδύεις) ἀδίκως καὶ παραλόγως.

Στάνλεϋς — Ἰδοὺ πάλιν ὁ ψωρδαλέος κύων. . . .

Γίδδινς — Σφάλλεις, ἂν νομίζης ὅτι μὲ τύπτεις ὡς ἐργοδιώκτης τῶν Μαύρων.

Στάνλεϋς — Μὴ τρίζης οὕτω τοὺς ὀδόντας, διότι θέλεις πάθει κακόν. Σὺ εἶσαι ὁ ἐργοδιώκτης (τύραννος) τῶν λευκῶν, χύνεις τὴν χολὴν καὶ τὸν σιελον κατὰ παντὸς ἀνθρώπου. Ἄν ἦτο ἡ καταγωγὴ σου ἀπὸ ἐπαρχίαν τινὰ τῆς Νοτείου Ἀμερικῆς, ἠθέλομεν σὲ θεωρεῖν ὡς Μαῦρον, ἔχοντα λευκὸν δέρμα· ἠθέλομεν σὲ κυνηγεῖν ὡς ἄγριον εἰς τὰ δάση, καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἠθέλομεν σὲ δέρεν ὡς κλέπτῃν. (Γέλως!) Ἄν ποτε σὲ εἶπα Κύριον, ἠψεύσθην.

Πρόεδρος πρὸς τὸν Κ. Στάνλεϋ. Ἄν θέλῃς νὰ διακόψῃς.

Στάνλεϋς. — Αὐτὸν πρέπει νὰ κρεμάσῃ τις ἀπὸ τὸν λαίμῳ. (γέλως).

Γίδδινς — Ὁ ἐντιμὸς βουλευτὴς μ' ἐνθυμίζει τὸ περίτριμμα τῆς ἀγορᾶς ἐκεῖνο παιδίον, τὸ ὁποῖον περιεστρέφετο τόσον ταχέως, ὥστε μόνον τὰ ὀπίσω τοῦ βραχίου του ἐφαίνοντο. Μίθουε!

Στάνλεϋ — Παρακαλῶ τοὺς στενογράφους νὰ διατηρήσωσιν ἀκριβῶς ὅσους εἶπε λόγους πρὸς τὸν ἐπαίτην τοῦτον. Τὰ χριστούγεννα παραμείνας ἐνταῦθα ἐπίνον· ἀλλὰ τότε αὐτὸς συνεκραιπάλει μὲ τοὺς Μαύρους. Οὐχ, Νομίζω ὅτι εὐρίσκομαι εἰς ἀμφιβάλλον, ὅπου ἀνατέμνονται νεκροὶ κύνες· ὁ ἀνθρώπος φαίνεται, φρενοβλαβής· δὲν ἐγνώρισε ποτὲ κύριον.

Ἡ συνομιλία διεκόπη ἐνταῦθα· ἡ βουλὴ ἀνευρημῆ· δὲ δὲ πρόεδρος σιωπᾷ! (Courrier del' Europe)

ΔΕΚΑΗΜΕΡΗΜΕΡΙΣ.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ.

Ἀθηνᾶ. Ἐγκωμιάζει τὴν ἀναίρεσιν τοῦ Συνοδικοῦ τόμου, ἐκδεδομένη ἐσχάτως μὲ τὴν ἀκόλουθον ἐπιγραφὴν. «Ὁ Συνοδικὸς τόμος, ἢ περὶ ἀληθείας.» Κἀνὲν βιβλίον ἄλλο (κατ' αὐτὴν) φιλαληθέστερον δὲν ἐφάνη μετὰ τοῦδε· εἰς κἀνὲν ἄλλο δὲν εὐρίσκονται ἠνωμένα ἀκραιφνεστάτη τῆς πατρίδος ἀγάπη, ἀγανάκτησις διὰ τὴν ἐξυβρισθεῖσαν τῆς Ἑλλάδος τιμὴν καὶ προθυμία πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαιῶν της κτλ.

Ἰδοὺ τὰ συμπεράσματα τοῦ συγγραφέως.

Ἐπειδὴ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως δὲν εἶχέ ποτε κανονικὴν δικαιοδοσίαν ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ὁ δὲ Συνοδικὸς τόμος δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ ὑπουργείου, οὐτε ἀσπριζέται εἰς ῥητοὺς κανόνας, οὐτε εἰς τὸ δίκαιον, πίπτει ἀφ' ἑαυτοῦ.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ ἐν αὐτῷ περιεχόμενοι ὄροι ἀντίκεινται εἰς τὸ αὐτόνομον καὶ ἀνεξάρτητον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, καθὼς καὶ εἰς τοὺς καθεστῶτας αὐτοῦ νόμους, ἐπειτα δὲ ὁ Συνοδικὸς τόμος καθιστάνει εἰς τὴν Ἑλλάδα σύνοδον διαρκῆ καὶ ἀνεξάρτητον τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας ἐπὶ τῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεως, καὶ ἐπιβάλλεται ὡς νόμος παρὰ ξένης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς, πίπτει καὶ ἀπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

— Τὰ συνωμοτικὰ μένουσιν εἰσέτι ἀπόκρυφα. Τινὲς τῶν στρατιωτικῶν διετάχθησαν νὰ ἀποχωρήσωσιν εἰς προσδιωρισμένους τόπους, ὁ Καμαρῖνος εἰς Μεθώνην, ὁ Τασιανὸς εἰς Κόρινθον, ὁ Παλατκάκης εἰς Ναυπλίαν, ὁ δὲ λοχαγὸς Σούλης ἐφυλακίσθη.

— Ὁ κατηγορηθεὶς πλαστογράφος τῆς βασιλικῆς ὑπογραφῆς Λεωνίδας Βούλγαρης διατελεῖ φυλακισμένος.

— Τὸ γαλλικὸν ἀτμοκίνητον ὁ Εὐρώτας θέλει ἀναχωρεῖ κατὰ πᾶσαν πρώτην δεκαημερίαν εἰς Χαλκίδα, κατὰ πᾶσαν δευτέραν δεκαημερίαν εἰς Θεσσαλονίκην, κατὰ πᾶσαν δὲ τρίτην δεκαημερίαν εἰς Ναύπλιον καὶ Καλάμας.

Αἰών. Δημοσιεύει τὸ ὀριστικὸν χᾶτι χουμαγιούν τοῦ Σουλτάνου περὶ τῶν Ἀγιοταφικῶν πραγμάτων ἐπικυρωθέντων αὐθις ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου τῶν Γραικῶν ἐκκλησίας.

Ζητεῖ πάλιν καὶ πολλάκις τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν νομοσχεδίων, τὰ ὁποῖα ἤδη θεωροῦνται ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

— Ἀναγγέλλει τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀνασκευῆς τοῦ συνοδικοῦ Τόμου, τὴν ὁποίαν ὀνομάζει ἀντίτομον· ἀπομνημονεύων δὲ καὶ ἐπαναλαμβάνων κατὰ τοῦ συγγραφέως πολλὰ, ἐπιχειρεῖ νὰ ἐξελέγξῃ τὸ σύγγραμμα ὡς

ἀνθεθνικὸν ἐν ταῦτῳ καὶ κακόδοξον. Ἄλλὰ τὸ θέμα τοῦτο ὑποσχόμενος διὰ νεωτέρου φύλλου νὰ πραγματευθῇ διεξοδικώτερον, προσιμιάζει μόνον εἰς ὀλόκληρον ἄρθρον, ὅπου ἐγκαλεῖ τὸν συγγραφεὰ ὡς ὑβρίζοντα τὴν ἱεράν Σύνοδον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, τὴν καθόλου ἐκκλησίαν, τὴν ἑλλ. Κυβέρνησιν, καὶ τὸν ἱερόν τόμον, συνθήκην ἀπάσης τῆς ὀρθοδόξιας, τὴν ὁποίαν συνωμολόγησε καὶ ἀνεγώρισε πανδήμως ὁ βασιλεὺς κτλ.

— Τῆ 29. Ἀπριλ. περὶ 5 ὥραν μετὰ μεσημβρίαν 25—30 λησταὶ εἰσβαλόντες εἰς τὸ χωρίον Ῥάχαι τῆς Φθιώτιδος, ἐλήστευσαν 10 οἰκίας, ἐφόνευσαν ἕνα χωρικὸν καὶ ἐδασάνισαν τρεῖς ἄλλους. Ἡ στρατιωτικὴ δύναμις φθάσασα, ἤλθεν εἰς χεῖρας μετὰ τῶν ληστῶν, φονεύσασα δὲ ἐξ αὐτῶν τέσσαρας, δίδεωσε τὰ ἀρπαγέντα πράγματα.

— Συζητουμένου τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐσωτερικῶν, ἡ βουλὴ ἀφῆκε τὸ ὑπάρχον αὐτόθι κεφάλαιον 9000 δραχμῶν, διὰ νὰ σταλῇ εἰς Νεάπολιν ἀρμόδιος ἀνθρώπος πρὸς συνομολογίαν καταλλήλου συνθήκης· διότι ἐνῷ παντοῦ ἄλλοῦ ἐπικρατεῖ ἐντελὴς ἀνεξίτητος, εἰς τὴν Νεάπολιν δὲν ἐπιτρέπεται οὐτε νὰ θάπτωνται οἱ αὐτόθι ἀποθνήσκοντες Ἕλληνες.

Ἐφημερίς τοῦ λαοῦ. Ἐλειονολογεῖ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῶν κοινῶν πραγμάτων· διότι ὁ λαὸς ἀπέθανεν, ἡ βουλὴ πάσχει ὑπὸ βουλιμίας, ἡ δὲ Γερουσία κατήνησε κολλυβιστῶν τράπεζα. Ὑπάρχει τις σωτηρίας ἐλπίς τοῦλάχιστον ἀπὸ τοὺς λεγομένους λογίους; Ἄλλὰ ποῦ σοφὸς, ποῦ γραμματεὺς, ποῦ συζητητῆς τοῦ αἰῶνος τούτου; Ἐνα μόνον βλέπομεν μένοντα ἐν ᾧ ἀπ' ἀρχῆς ἐτάχθη· ἕνα μόνον ἀκούομεν λέγοντα μετὰ τόλμης ἀπαραμιλλοῦ καὶ παρρησίας μεγάλης τὸ ἴδιον αὐτοῦ φρόνημα. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινες ἄλλοι δευτερεύοντες κόκκοι ἄμμου ἐν τῷ ἀπέιρω, κομῆται διευθύνοντες τὸν κόσμον ἐν τῇ ἀφανείᾳ καὶ τῇ σιγῇ, ἀνθρώποι, οἵτινες ἤλθον, εἶδον, ἀπέρχονται· καὶ δὲν ἀδικοῦσι μὲν τὴν πατρίδα, ἀλλὰ καὶ δὲν τὴν ὠρελοῦσι, καὶ διὰ τοῦτο τὴν βλάπτουσιν. Ὁ Πιλάτος ἀντὶ νὰ σώσῃ τὸν δίκαιον, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας, λέγων, ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου, καὶ λειποτακτῆσας ἐγκατέλιπεν αὐτὸν εἰς τῶν κακούργων τὴν διακρίσιν.

Ἡ ἱστορία καταδικάζει τὸν Πιλάτον.

Ὑπάρχει τις σωτηρίας ἐλπίς ἀπὸ τοὺς ἐντὸς τῶν πραγμάτων ὄντας;

Ὁ θερισμὸς πολὺς, οἱ θεριστὰὶ ὀλίγοι. Κόθουροι, πολὺποδες, Θραμένεις! Οἱ Ἰουδαῖοι ἐγόγγυζον, κατὰ τοῦ Μωσέως, τὰ σκόροδα καὶ τὰ κρόμμυα τῆς Αἰγύπτου ἐνθυμούμενοι. Ὁ Ἀριστείδης δὲν ἤθελε νὰ φαίνεται, ἀλλὰ νὰ ἦναι δίκαιος. Οἱ πλείστοι τῶν ἀπογόνων του, τὸ ἐναντίον πράττοντες ἀντιπολιτεύονται. Τὸ πνεῦμα πρόθυμον, ἡ σὰρξ ἀσθενής. Σίμων ὁ μάγος ἐζήτει νὰ γείνη χριστιανός, ὄχι τοῖς θεοῖς ῥήμασι πειθόμενος, ἀλλὰ χάριν πλεονεξίας. Κατὰ δυστυχίαν δὲ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τοιαύτη εἶναι τοῦ ἀδαμιαίου σπέρματος ἡ φύσις.

Δὲν ὑπάρχει ἄρα γε σωτηρίας ἐλπίς εἰς τοὺς ξένους, τοὺς λεγομένους συμμάχους μας;

Οὐαὶ τῇ Ἑλλάδι, ἂν οἱ ξένοι ἐπιληφθῶσι τῶν πραγμάτων της, ἢ μᾶλλον οὐαὶ τῇ Ἑλλάδι, διότι οἱ ξένοι τῶν πραγμάτων της ἐπελήφθησαν.

Τινὲς ὁμῶς τῶν ἡμετέρων καὶ εἰς ξένους ἐθάβρουν καὶ ἀπὸ τοὺς ξένους τὴν κοινήν ἀνέμενον σωτηρίαν, ἀπὸ χειρὸς ξένης τῆς πατρίδος τὴν τυραννίαν ἐκζητοῦντες. Ἐντεῦθεν δὲ προήλθον καὶ στάσεις, καὶ πόλεμοι ἐμφύλιοι· διότι αἱ τοὺς ξένους ὑπηρετοῦσαι φατρίαὶ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ κοινοῦ συμφέροντος, τὸ ἴδιον ἐπεδίωκον συμφέρον.

Εἰς τίνα λοιπὸν πρέπει νὰ ἐλπίσῃ τις;

Ἡ ἡ ἐλευσις τῆς βασιλείας εἰς τὴν Ἑλλάδα ἦτο περιττὴ, ἢ ἂν ἡ βασιλεία ἀφεικτος ἦτο, πολλὰ, τὰ πλείστα, τὰ πάντα ἴσως ἀπὸ τῆς βασιλείας νὰ ἀπαιτῶμεν πρέπει. . . . Μέχρι τῆς Γ'. Σεπτεμβρίου δόλιοι καὶ κακοὶ ἐν ὄνοματι τῆς βασιλείας ἀντεβασίλευσαν ἀνθρώποι, καὶ ἤττονες τῶν πραγμάτων ἐκυβέρνησαν ὑπουργοί· ἀποτέλεσμα δὲ τῆς τοιαύτης Κυβερνήσεως εἶναι τὸ μέγα τῆς Συνταγματικῆς πολιτεύσεως ὀλίσθημα· διότι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἡ βασιλεία καὶ ἡ πατρίς εἰς γόνυ κατέπεσον. Ἡ παρελθούσα πολυκοιρανία συνετάραξε τὸ ἔργον τῆς βασιλείας· ὁ σκοπὸς ὁμῶς μένει πάντοτε ὁ αὐτὸς καὶ ἡ ἀνάγκη ἢ αὐτῇ· τὰ μέσα μόνον μετεβλήθησαν καὶ τὰ ἐμπόδια ἠύξησαν. Ἄλλ' ὅσον μεγαλητέρας εὐρίσκει ἡ βασιλεία ἀντιστάσεις, τοσοῦτον μᾶλλον πρέπει νὰ μείνῃ εἰς ὅ,τι ἀπ' ἀρχῆς ἐτελέσθη. Ὁ Κόδρος πολλὰ ἐβλεπε τὰ κωλύματα εἰς τῆς πατρίδος του τὴν σωτηρίαν καὶ ὁμῶς αὐτὸς μόνος ἤρκεσε νὰ σώσῃ τὰ πάντα. Ὁ Θεσεὺς μελανοφόρος ἐξεστράτευσε κατὰ τοῦ Μινωταύρου· ἀλλ' ἐπέστρεψε νικῶν καὶ ἕνα νικῆση. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουσι πολλὰ Μινωταύρων εἶδη· ἡ βασιλεία ὁμῶς δύναται νὰ τὰ καταβλήῃ ἀναπτύσσουσα τὰς δυνάμεις της. Ἰδίως δὲ ἡ βασιλεία ἤλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ ἀναστήσῃ σπέρμα τῷ Ἀβραάμ, διὰ νὰ ἀναπλάσῃ δηλ. τῶν Πελασγῶν τὸ γένος.

Ὁ Κίμων δὲν ἐγένετο Κίμων, ἂν ὁ ἀγαθὸς τῆς Ἑλλάδος δαίμων, ὁ δίκαιος Ἀριστείδης, δὲν ἐφρόντιζε νὰ τὸν ἀναφέρῃ ἀπὸ κοπρίας. Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι κοινοὶ εὐεργεταὶ ἤθελον ἀποθάνει ἀγνωστοὶ ὡς ἄνη τοῦ ἀγροῦ, ἐὰν δὲν ἐχειραγωγούντο, δὲν ἀνετρεφόντο ὑπὸ μεγάλων τῆς ἀνθρωπότητος κηδεμόνων.

Εὐκόλον εἶνε νὰ ὑποδείξῃ τις εἰς τὴν Βασιλείαν ὑπὲρ τίνων συμφέροι νὰ προσφέρῃ τὴν ὑποστήριξιν καὶ τὰς δυνάμεις της. . . Ἄλλ' ἡ βασιλεία οἶδε τὰ πάντα καὶ τὰ πρόσωπα καὶ τὰ πράγματα. Παρ' αὐτῇ κεῖται τὸ μεταξὺ προβάτων καὶ ἐρίφων διακρίνειν· ὁ Θεὸς ἔταξε τὰ πρόβατα ἐκ δεξιῶν, τὰ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων.

— Ὁ Βώτης, παλαί ποτε ταμίης, φυγῶν δὲ εἰς τὴν ὁμορον χώραν ὡς κλέπτῃς τῶν δημοσίων χρημάτων, εἰσῆλθε μετὰ τριῶν Ἀθλων ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ εἰς Λαμίαν, διὰ νὰ κλέψῃ πάλιν, ἀλλ' ἤδη βιαίως καὶ ὡς ληστής, τὸ αὐτὸ ταμεῖον· ὁμῶς συλληφθεὶς παρὰ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως, παρεδόθη εἰς τὰς χεῖρας τῆς Δικαιοσύνης.

— Ὁ Βούλγαρις (πλαστογράφος) ἐζήτησε νὰ ἴδῃ τὸν ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης· τί εἶπον, τί ἐλάλησαν ἄδελον.

— Ο ύπουργός τῶν Στρατιωτικῶν, ἀποκρινόμενος εἰς τὸν συντάκτην τοῦ Αἰῶνος, ὁμολογεῖ ὡς πλαστὸν τὸ διαφρημισθὲν ἔγγραφο τοῦ ὑπουργείου του περὶ συνδρομῆς εἰς τὸν Αἰῶνα, ὡς ἀποφασίσαντος θῆναι τοῦ συντάκτου νὰ ἀφιερῶσθαι μέρος τῆς ἐφημερίδος εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν.

— Ἐξεδόθη ἐνταλμα συλλήψεως κατὰ τοῦ Δοβλέτου, περὶ τοῦ ὁποῦ τόσα εἶπον αἱ ἐφημερίδες τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ὡς κατὰ κράτος. Ἄλλ' ὁ Δοβλέτης προλαβὼν ἐδραπέτευσε, καθὼς πάντες οἱ πολιτικοὶ κλέπται εὐρίσκουσιν ἐγκαίρως τὸν τρόπον νὰ διαφύγῃ τὴν εὐθύνην καὶ τὸν ἐλεγχον· ὥστε πάντοτε εὐρίσκονται καθαροί, ὡς χρυσοὶ ἐν χωνευτηρίῳ, πολλάκις μάλιστα καὶ προτιμῶνται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

— Ο συγγραφεὺς τῆς ἀνασκευῆς τοῦ Τόμου ἀποδεικνύει ὅτι μέχρι τῆς β'. Οἰκουμένης Συνόδου ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως ὑπέκειτο εἰς τὸν μητροπολίτην Ἡρακλείας. Ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος προσέθηκεν εἰς τὰ ὄριά του τὴν Ποντικὴν, τὴν Ἀσιανὴν καὶ τὴν Θάκην. Ἡ Ἑλληνικὴ ἐκκλησία ἐδραν ἔχουσα τὴν Κόρινθον, ἔπειτα δὲ τὴν Θεσσαλονικὴν διετέλει αὐτοκέφαλος. Πρωτὸς ὁ Πάπας τῆς Ῥώμης Δαμάσιος ὑπέβαλε τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν τοῦ ἐπίβλεψιν· ἔπειτα δὲ ἐπὶ τοῦ εἰκονομάχου Λιοντοῦ τοῦ Ἰσαύρου καὶ πατριαρχεύοντος τοῦ εἰκονομάχου Ἀναστασίου ὑπετάγη εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρὸς τιμωρίαν τοῦ τότε ὀρθοδόξου πάπα τῆς Ῥώμης Γρηγορίου τοῦ Β'. Ἄλλο κατὰ τὸν Ἡ. κανόνα τῆς ἐν Ἐφέσῳ Γ' Οἰκουμένης Συνόδου τὰ ἐξ ἀρπαγῆς κτήματα ἀποδίδονται τοῖς κανονικοῖς καὶ νομίμοις κυρίοις· κατὰ δὲ σύστημα καὶ ἔθιμον ἀρχαίων τὰ ἐκκλησιαστικά καὶ περὶ ἐνοριῶν ταῖς πολιτικαῖς ἐπικρατείας καὶ διοικήσεσι συμμεταβάλλεσθαι εἴωθεν. . . Ἄρα καὶ ἡ Ἑλλ. ἐκκλησία μεταβάλλουσα πολιτείαν, ἀνέκτησε καὶ τὸ ἀρχαίον ἐκκλησιαστικὸν αὐτῆς αὐτοκέφαλον.

Ε.λπίς. Ὁ Νομάρχης Κυκλάδων Κ. Ζηγομαλάς μετετέθη εἰς Φθιώτιδα.

— Τὸ ὑπουργεῖον ἔχει 30 χιλ. ταλλήρων προωρισμένα εἰς κατασκευὴν ἀτμοκινήτου. Εὐχῆς ἔργον, κρίνει ἡ Ἐλπίς, νὰ ἀγορασθῶσιν ἐ, ἢ δύο πολεμικὰ ἀτμοκίνητα ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ στόλου, ὅστις διαλύεται κτλ.

ἘΣΩΤΕΡΙΚΑ.

ΓΑΛΛΙΑ.

Ἡ ἐορτὴ τῆς διανομῆς τῶν ἀετοφόρων σημηθῶν εἰς 60—70 περίπου χιλ. στρατοῦ κατὰ τὴν 10 Μαΐου ἐτελέσθη λαμπρῶς εἰς τὸ Ἄρειον Πεδίον τῶν Παρισίων. γενομένης πρότερον τῆς συνήθους ἱεραουργίας εἰς προδωρισμένην ἐκκλησίαν. Πλήθος περιέργων συνήλθον πανταχόθεν οὐχὶ μόνον τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Εὐρώπης καὶ αὐτῆς τῆς Ἀσίας· προσέτι δὲ καὶ ἀξιώματικοὶ τοῦ στρατοῦ ἐπέμφθησαν ἀπὸ Ῥωσίας,

Σουηδίας, Αὐστρίας, Πρωσίας, Πεδεμόντιον, Νεάπολιν Τουρκίαν κτλ. καὶ ὡς ἐκ τῆς Περσίας δὲ παρευρέθη πρίγγιψ τις ἀρχηγὸς τοῦ ἵππικου.

Κατὰ παράδοξον δὲ τινα σύμπτωσιν ἐγένετο συγχρόνως καὶ λαμπροτάτη στρατιωτικὴ εξέτασις τῶν Αὐστριακῶν στρατευμάτων ἐν Βιέννῃ.

— Ἐκτὸς διαφόρων ἄλλων καὶ σύμβουλοι δημοτικοὶ (25) ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας, ἀρνηθέντες νὰ ὁμώσῃ τὸν ὄρκον τῆς πίστεως εἰς τὸν Ναπολέοντα, παρητήθησαν.

— Διετάχθη νὰ συσταθῶσι δημοσίου ὑγιεινῆς συμβούλια εἰς Ἀλγερίαν.

— Δύο ἐκ τῶν διασημοτάτων καθηγητῶν, οἵτινες ἐτίμησαν τὴν Γαλλίαν διὰ τε τῆς σοφίας καὶ τοῦ εὐφραδοῦς λόγου, ὁ Βιλμαϊν καὶ ὁ Κουζέν, καθὼς πρότερον ὁ Γκιζῶ, παρητήθησαν τῆς ὑπηρεσίας, ζητοῦντες τὴν ἀναλογοῦσαν εἰς τὴν παρελθούσαν ὑπηρεσίαν αὐτῶν σύνταξιν.

— Διὰ ψηφίσματος ἰδιαίτερου ἐδόθη εἰς τὴν Γερουσίαν τὸ προνόμιον τοῦ νὰ προηγήται τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας εἰς τὰς τελετάς, ἢ ἄλλας συνελεύσεις.

ΑΓΓΛΙΑ.

Τὸ περὶ στρατολογίας βούλευμα ἐπέτυχεν εἰς τὴν βουλήν διὰ πλειονοψηφίας 150 κτλ. ὁ Ῥούσσελ ἀντιπολιτεύμενος ἐπὶ σπουδαίων ζητημάτων, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ἄλλοτε ἐνέκρινεν, ἐξετελέσθη παντελῶς, ὁ Παλμεστὼν τὸν κατεπάλασε παντοῦ, καὶ ἤδη κρίνεται μόνος ἄξιος νὰ ἀναλάβῃ τῆς ἀντιπολιτεύσεως τὴν διεύθυνσιν.

Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν Ἰσραήλ, ἀπολογιζόμενος εἰς τὴν βουλήν περὶ τῶν γενομένων εἰσπράξεων, ἐβεβαίωσεν ὅτι ὑπερβαίνουσι κατὰ 12 ἑκατομμύρια φράγκων τὰς τακτικὰς ἐτησίους δαπάνας. Ἀπέδωκε δὲ κατ' αὐτὴν τὴν περίστασιν τὸν δικαίον ἔπαινον εἰς τὰς περὶ ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου θεσμοθεσίας τοῦ Πήλ, ἂν καὶ ἦτο τοῦ ἐναντίου συστήματος.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Ἀποθανόντος τοῦ δουκὸς τῆς Βάδης, ἀνέλαβε τὰς ἡνίας τῆς Κυβερνήσεως ἐν ὄνοματι τοῦ φρενοβλαβοῦς νομίμου διαδόχου ὁ νεώτερος αὐτοῦ ἀδελφός.

ΑΜΕΡΙΚΗ.

Ἐδημοσιεύθη ἡ ἐπιστολὴ τοῦ προέδρου τῆς Ὁμοσπονδίας Δημοκρατίας πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ἰαπωνίας. Δι' αὐτῆς ὁ πρόεδρος τὸν παρακαλεῖ νὰ συνομολογήσῃ συνθήκην μετὰ τοῦ ἀποστελλομένου μοιράρχου πρὸς ἰμοιβαίαν ὠρέλειαν, νὰ προσδιερίσῃ λιμένα, ὅπου οἱ Ἀμερικανοὶ ἐλευθέρως νὰ πωλῶσι τὰ ἐμπορευμάτων των, καὶ νὰ ἀγοράζωσι τὰ τῆς Ἰαπωνίας προϊόντα, νὰ ὑποσχεθῇ τὴν προστασίαν τῆς Κυβερνήσεώς του εἰς τοὺς αὐτόθι ἐμπορευομένους καὶ θαλασσοποροῦντας Ἀμερικανούς· διότι μέχρι τοῦδε πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ναυαγοῦντες ἐπηρεάζοντο καὶ ἐκινδύνευον διαφόρως εἰς τῆς Ἰαπωνίας τὰ παράλια κτλ.

ΠΕΔΕΜΟΝΤΙΟΝ.

Ἐπαινείται πολὺ παρὰ τῆς δημοσιογραφίας τοῦ πρωθυπουργοῦ ἡ ἐπιμονὴ, ἡ ἀξία καὶ ὁ ζήλος ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ. Ὁ πολιτικὸς οὗτος κατωρ-

ῳασεν ἐντὸς σχεδὸν ὀλίγου νὰ θεραπεύσῃ τὰς πληγὰς, τὰς ὁποίας ἔπαθε τὸ βασιλεῖον ἀπὸ τοῦς δημογῶγους τοῦ 1848 καὶ τὴν παρακολουθήτασαν τὰς ταραχὰς τῶν εἰσβολῶν τῆς Αὐστρίας.

Μακάριοι οἱ ἡγεμόνες ὅσοι, ὡς ὁ Βίκτωρ Ἐμμανουήλ, εὐρίσκουσι τοιοῦτους πρωθυπουργούς· εὐδαίμονες δὲ καὶ οἱ λαοὶ, οἵτινες, σωφρονήσαντες, ἀφιερῶσι πεποιθότως τὴν τύχην των εἰς τὴν σύεισιν καὶ τὴν ἀγαθότητα βασιλέων τοιούτων!

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ.

ΥΠΟ ΙΩΣΗΦ ΡΕΓΑΛΛΗ.

Μετὰ φρασίς.

Γ. Χ. Ζαλοκώστα.

1.

Ὅλ' ἡ φύσις ἐκοιμᾶτο
Ἐρ ἀγκάλῃ νημερίας,
Πούποτε δὲν ἐμυκᾶτο
Ἡ κραυγὴ τῆς τρικυμίας,
Ἐπνος ἔρωτος ἐδέσποζε
Πᾶσαν τὴν περιοχίην.
Ἀπὸ μόνου τοῦ δρυμῶνος
Ἡ φωνὴ τῆς ἀηδόνος
Ἄρτελάλει κ' ἐβαλοσάμορε
Τὴν ἀλγοῦσάν μου ψυχίην.

2.

Ἡ φωνὴ τῆς ἡ γλυκεῖα
Ἦτον ὕμνος ἀρμονίας·
Καὶ τὰ ῥόδα καὶ τὰ ἴα
Καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πρωίας,
Τὸ πᾶν ἦτον ὡς εἰς ἔκτασιν
Ἐπὶ τ' ἄστρα τ' οὐρανοῦ.
Ἡ ψυχὴ μοι, μεθυσμένη
Κ' ἐν ἀγνοίᾳ ἀποσπαμένη,
Ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐνήχητο
Εἰς τὸν ὕμνον τοῦ πηνοῦ.

3.

Ἐπνος μ' ἔλαβε, γλυκεῖα
Συμφωνῶν καὶ πόνων λήθη,
Τῆς μολπῆς ἢ ἀρμονία
Εἰς τὸν ὕμνον ἐνεχύθη
Καὶ μ' ἐφάρη θε' ἀπόκρυφος,
Ἄλλος πότος, ἄλλη γῆ.
Τότε κόρη καταβαίνει,
Ἐλαφρὰ κυμανομένη,
Ἀπὸ τ' οὐρανοῦ τὰ δῶματα
Μὲ κιθάραν φωταυγῆ.

4.

Ἀπὸ τὸ γλαυκόν τῆς ὄμμα
Οἶκτος παραδείσου ῥέει,
Γέλως εἰς τ' ὠραῖον στόμα
Ὅς ἀγγέλου γέλως πλέει,
Ἡ ξανθὴ τῆς κόμης χόρευται

Εἰς τὸν τράχηλον λυτή.

Εἰς τὸ στήθος τῆς τ' ὠραῖον,
Τῆς αὐγῆς τὰ μύρα πνέον,
Δροσοβόλον τριαντάφυλλον
Ἡ παρθένος μου κρατεῖ.

5.

Μακαρί' αὐτὴ! Εὐφράνθη
Θάλασσα καὶ γῆ ἐμπρὸς τῆς
Καὶ τὸ γύλλωμα καὶ τ' ἄρθη
Ἐχρυσούντο μὲ τὸ φῶς τῆς,
Καὶ ὁ ροῦς μου ἐκυμαίετο
Ὅς εἰς πέλαγος φωτός.

Μεστὴ κάλλους καὶ χαρίων,
Οὐρανοῦ ψυχὴ τις ἦτον
Καταβαίνουσα παρηγορὸς
Εἰς τὰς ὠρας τῆς νυκτός.

6.

Ἦλθ' ἐγγύε μοι (πλάσμα θεῖον!)
Εἶδα δὲ τὴν ἀηδόνα
Πνεῦμ' ἀδελφικόν, πλησίον
Στάσαν ἐπὶ μύρτου κλῶνα·
Ἐκρουεν αὐτὴ τὴν λύραν τῆς,
Ἐκελάδει τὸ πτηνόν.
Ἄρεμίθη κ' ἦτον μία
Ἡ διπλὴ των μελωδία
Τὴν μολπὴν τριγύρω χύνουσα,
Τὴν μολπὴν τῶν οὐρανῶν.

7.

Ἀπὸ τοῦ πτηνοῦ τὸν τόνον
Ἄτελεῦτητος, γλυκεῖα
Εἰς τὴν γλῶσση τῶν δρυμῶνων
Ἐγεννᾶτο μελωδία
Κ' ἐκ τῆς λύρας ἐξεπέμπετο
Ἀνθρωπίνῃ στοναχῇ.
Εἰς ἐν τότ' ἐμίχθη κράμα
Ἀνθρώπος καὶ φύσις ἅμα,
Κ' ἐξ αὐτῶν διπλὴ ἐχύνετο
Πρὸς τὸν Ὄρτα προσευχῆ.

8.

Καὶ ἀντήχει λέξις θεία,
Ἡ τὸ φῶς τοῦ κόσμου δοῦσα,
Ἡ κινῶσα τὰ στοιχεῖα,
Ἡ τὸ σῦμμα διοικοῦσα,
Τῶν αἰῶνων τὸ προσδόχημα,
Τοῦ ὑψίστου ἢ προῆ.
Λέξις ἦχει, ναι, βοῶσα,
Ἦτις πανταχοῦ πετῶσα
Εἶναι ἡ λαμπὰς τοῦ μέλλοντος,
Τῶν ἀνθρώπων ἡ ζωή.

9.

Καὶ τὰ χεῖλη μου τὴν εἶπον
Δις τὴν λέξιν τὴν ἀγίαν,
Καὶ ἀπέπληνον τὸν ῥύπον
Ὅστις μ' ἔσχε τὴν καρδίαν,
Καὶ τὸ σῦμμα ἀνεσκήρτησεν
Ἀπὸ κρύφιοις παλμοῦ.
« Ἐρως » εἶπον δις. Ὁ ἔρως,
Ὁ δεσπόζων εἰς πᾶν μέρος,

Μοῦ ἀπέσυρε τὸ κάλυμμα
Τῶν γνητῶν ὀφθαλμῶν.

10.

Ἔρωσ . . . ἔρωσ . . . ὁμοφώνως
Τὸ πτηνὸν κ' ἡ λύρα λέγει·
Καὶ οἱ βράχοι τοῦ δρυμῶνος,
Καὶ ἡ θάλασσα, κ' ἡ στέγη
Τοῦ οὐρανοῦ καλοῦν τὸν ἔρωτα
Ἐν κρυφῷ στεναγμῷ.
Τίς ἀρχάγγελος τὰ σελεῖ ;
Φεῦ, ἡ ὄψις μου δακρῦει,
Ὅλος τρέμω, πάθους ἔμπλεως
Πρὸς τὸν οὐρανὸν ὀρμῶ.

11.

Γορατίζω, τὴν παρθένον
Πλησιάσας τὴν ἁγίαν,
Καὶ μεθ' ὄρκων, κ' ἐπιμέτρῳ
Τῆς ὑπόσχομαι λατρείαν.
Μ' εἶδε, τὴν δευτὴν τοῖσάσασα
Ταραχὴν τοῦ λογισμοῦ
Καὶ τὸ ῥόδον δ' ἐφόρει
Μοὶ προσέφερεν ἡ κορη,
Ἄφισε τὴν λύραν, κ' ἔκλαυσε,
Σιωπῶσα, μετ' ἐμοῦ.

12.

Μέσφ δύο ἠρωμένων
Παλαμῶν, ἐν ἱκεσίᾳ,
Ἀμφοτέρων εὐχομένῳ
Ἡ ψυχὴ κατέστη μιᾶ,
Παρελθὼν καὶ μέλλον ἠρώσει
Εἰς ἓν φίλημα θερμόν.
Ὡ καλοῦσι τὰ χεῖλη
Λέγοντα « Σ' ἐρώμαι, φίλη ! »
Ὅτ' ἐν δάκρυον ἐκθλίβεται
Μὲ τὸ πῦρ τῶν στεναγμῶν !

13.

Ὡ παρθένε ! εἶπον τρέμων,
Ἄγγελοι τοῦ Παραδείσου
Μὲ φρουροῦν· ὦ εἴμ' εὐδαίμων
Ἐν τῇ λάμψει τῆς μορφῆς σου,
Βασιλεύων ἐν τῷ κάλλει σου
Ἄλλο σκήπτρον δὲν ζητῶ.
Ἡ μορφή σου μὲ καλλύρει,
Ἡ χαρὰ σου μὲ φαιδρύνει,
Μ' ἔρα σου παλμὸν, μ' ἐν φίλημα
Οὐρανόφοιτος πετῶ.

14.

Δὲν κατάγομ' ἐκ πλουσίῳν,
Οὔτε τιτλοὶ μὲ στολίζουν,
Οὔτε πρῶραι πολλῶν πλοίων
Δι' ἐμὲ τὸν πόρτων σχίζουν,
Δὲν χανθῶ τὴν διάρουαν
Εἰς συμπόσι ἀνθηρά.
Δόξαν ἤλιπα ζητήσας,
Ἄλλ' ὁ κόσμος, διαλύσας
Τὰς ἐλπίδας, μ' ἐγκατέλιπε
Ἐν ἀπάτῃ θλιβερά.

15.

Σὺ πετᾶς μ' Ἀγγέλου πετῆσιν,
Σὺ Θεά, κ' ἐγὼ φυλάττω
Τῆς σαρκὸς τὸν χεῖρ, τὴν φύσιν
Τῆς ἰλῆος ἐδῶ κάτω,
Ὅπου μ' ἐρρίψεν ἐρπόμενος
Τοῦ ἕψιστου ἢ Βουλῆ.
Ἄλλ' ὁ ἔρωσ μὲ ἀγνίζει,
Ἔρωσ ὅς τις μὲ γιορτίζει,
Καὶ πρὸς τ' ἄνω ὑπεράνθρωπον
Κ' ἴσον Σοῦ μὲ προσκαλεῖ.

16.

Φέρε με πρὸς τὰς ἀγίας
Ἀναμνήσεις τῆς Παλλάδος,
Πρὸς τὴν γῆν τῆς εὐφύτας,
Πρὸς τὸ κύμα τῆς Ἑλλάδος,
Ν' ἀσπασθῶ τὸν χοῦν τὸν φέροντα
Τῶν ἠρώων τὴν σπιδόν.
Πρὸς τὸν Νεῖλον, ὦ θεά μου,
Ὡθησον τὰ βήματά μου,
Εἰς τὰς Πυραμίδας φέρεμε
Δαφροφόρον αὐιδόν.

17.

Ῥῆσον μ' ἐκ τῆς ἀσπλαγχνίας
Τοῦ κτηνώδους Βεδουτροῦ,
Εἰς ἐρήμους τὰς ἀγρίας
Σῶσον μ' ἐκ παντὸς κινδύνου,
Ἄς ἠχησ' εἰς Ἡλιούπολιν
Τῆς κιθάρας ἡ ὠδή.
Ῥύθησον Σὺ τ' ἄσματά μου,
Κλαῖε εἰς τὰ δάκρυά μου,
Κ' ἡ Ἀνατολὴ κατάθαμβος
Τὴν θεὰν μου θέλ' ἰδῆ.

Λύσις τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίου
προβλήματος.

Ἐνωσον διὰ γραμμῆς τὴν οὐρὰν τοῦ ἀριστεροῦ μὲ
τὸν λαίμονα τοῦ δεξιοῦ κυνός,
Ἐνωσον δι' ἄλλης γραμμῆς τὸν ὀπίσθιον πόδα τοῦ
ἀριστεροῦ μὲ τὸν ἐμπροσθινὸν τοῦ δεξιοῦ κυνός,
Ἐκτέλεσον τὴν αὐτὴν διπλὴν ἐργασίαν καὶ εἰς τὸ
ἀντίθετον μέρος καὶ λύεις ἀμέσως τὸ πρόβλημα.

